

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

ΔΠΜΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

Κατεύθυνση: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Τμήμα: ΣΥΓΓΡΑΦΗ 2

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

« Η ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ »

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΚΩΤΟΠΟΥΛΟΣ Η. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΥΦΑΝΤΙΔΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

Τις θερμότερες ευχαριστίες στον κύριο Τριαντάφυλλο Η. Κωτόπουλο, τον δάσκαλό μου, εμπνευστή της ιδέας της εργασίας μου, καθοδηγητή και υποκινητή μιας άλλης αένας δημιουργίας και γραφής που λυτρώνει κάθε θύμα αυτού του πλανήτη και μόνο που η ιστορία κι η αλήθεια του ειπώνεται.

Εισαγωγικό Σημείωμα

Στην παρούσα διπλωματική εργασία προσεγγίζεται το θέμα της γυναικείας κακοποίησης όπως αυτή αποτυπώνεται στην σύγχρονη λογοτεχνία. Θέμα για το οποίο έχουν γίνει εκτενείς αναφορές, έρευνες, αγώνες, μα εξακολουθεί να υπάρχει και να διαιωνίζεται ακόμη στην σύγχρονη κοινωνία. Ανά τους αιώνες η γυναίκα αγωνιζόταν να κατακτήσει την θέση που της αξίζει έναντι του άντρα συναντώντας πάντα και υποστηρικτές μα και πολέμιους. Αναλύονται οι μορφές της κακοποίησης που μπορεί να υποστεί μια γυναίκα και οι μύθοι που την συνοδεύουν από την κοινωνία, προσπαθώντας ίσως να κλείσει τα μάτια στην αυτή καθ' αυτή ωμότητα του ίδιου του φαινομένου. Στην αλλαγή της στάσης, της νοοτροπίας αλλά και της αντιμετώπισης της γυναίκας, έρχεται να προστεθεί ένα κίνημα που άλλαξε θέσφατα και δεδομένα χρόνων στην κοινωνία. Το κίνημα *metoo*. Ένα κίνημα που βρίσκεται ακόμη υπό ανάλυση και μελέτη με κύρια πηγή πληροφοριών να είναι το διαδίκτυο του οποίου όμως η δύναμη αποδείχτηκε τεράστια αφού το *metoo* πέτυχε τον σκοπό του. Οι δράστες να έρθουν αντιμέτωποι με τις πράξεις τους όσα χρόνια κι αν καλύπτονταν αυτές με το πέπλο της σιωπής των θυμάτων τους. Αναφέρθηκαν οι πρωτεργάτες του κινήματος αλλά και οι λόγοι που το φαινόμενο αυτό πήρε την μορφή χιονοστιβάδας αποκαθλώνοντας ανθρώπους και κυρίως συμπεριφορές που στην συνείδηση μας για χρόνια είχαν άλλη θέση. Τέλος γίνεται συγκριτική συνανάντηση των μυθιστορημάτων «Εκεί που τραγουδάνε οι Καραβίδες» της Ντέλια Όουενς και του «Με λένε Μαλάλα» της Μαλάλα Γιουσαφσάι, δύο ιστορίες από δύο διαφορετικούς κόσμους που όμως έχουν πολλά κοινά χαρακτηριστικά στο κομμάτι της γυναικείας κακοποίησης και στο πως αυτή αποτυπώνεται μέσα από τους ήρωες. Η Ντέλια Όουενς είναι συν – συγγραφέας βιβλίων σχετικά με την ζωή της ως επιστήμονας άγριας φύσης στην Αφρική. Έχει κερδίσει το βραβείο JohnBurroughsγια το NatureWriting. Η Μαλάλα Γιουσαφσάι είναι Πακιστανή ακτιβίστρια υπέρμαχη του δικαιώματος της εκπαίδευσης των γυναικών στο Πακιστάν και βραβευμένη με Νόμπελ Ειρήνης το 2014. Στην διάρκεια αυτής της εργασίας την οποία βίωσα έντονα, με λύπη, θυμό, αγανάκτηση, συγκίνηση,κάθε κακοποιημένη γυναίκα,έγινε φίλη και μητέρα μου, παιδί μου κι αδελφή μου. Τέλος αξίζει να αναφερθεί πως ο αγώνας για την κατάκτηση της ισότητας, της ελευθερίας, της

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

αξιοπρέπειας και των ανθρώπινων δικαιωμάτων δεν είναι γυναικείος, είναι ανθρώπινος!

Introductory note

In this thesis, the topic of female abuse as it is reflected in modern literature is approached. A subject for which there have been extensive reports, researches, struggles, but it still exists and is still perpetuated in modern society. Throughout the centuries, women have struggled to gain the position they deserve over men, always meeting both supporters and opponents. The forms of abuse that a woman can suffer and the myths that accompany it from society are analyzed, perhaps trying to turn a blind eye to the brutality of the phenomenon itself. To the change in the attitude, the mentality and also the treatment of women, a movement is added that has recently changed the facts of the years in society. The #metoo movement. A movement that is still under analysis and study with the main source of information being the internet but whose power proved to be enormous after metoo achieved its purpose. Let the perpetrators face their actions no matter how many years they were covered by the veil of silence of their victims. The pioneers of the movement were mentioned, but also the reasons why this phenomenon took the form of an avalanche, immobilizing people and especially behaviors that in our consciousness for years had another place. Finally, there is a comparative reading of the novels "Where the Lobsters Sing" by Delia Owens and "My Name is Malala" by Malala Yousafzai, two stories from two different worlds that, however, have many common features in terms of female abuse and how it is depicted in from the heroes. Delia Owens is a co-author of books about her life as a wildlife scientist in Africa. He has won the John Burroughs Award for Nature Writing. Malala Yousafzai is a Pakistani activist for women's right to education in Pakistan and winner of the Nobel Peace Prize in 2014. During this work which I experienced strongly, I felt sadness, anger, indignation, emotion and every abused woman became my friend and my mother, my child and my sister. Finally, it is worth mentioning that the struggle for the conquest of equality, freedom, dignity and human rights is not womanly, it is humanly!

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

Αρκτικόλεξα

Κ.Ε.Θ.Ι. – Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας

ΚΕΕΛΠΝΟ - Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων

ΓΓΔΟΠΠΦ - Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων

Ε.Κ.Κ.Α. – Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Ο.Η.Ε – Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών.

Μ.Μ.Α. – Μουτάχιντα Μάτζελς ε Αμάλ (Ομάδα Θρησκευτικών Κομμάτων που διοικούσε τους μεντρεσέδες όπου εκπαιδεύονταν οι Ταλιμπάν.

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγικό Σημείωμα	3
Introductory note	5
Αρκτικόλεξα	6
1. Η θέση της γυναίκας στον χρόνο και στον χώρο	10
1.1 Η γυναίκα στην Προϊστορική εποχή	10
1.2 Η γυναίκα στην Αρχαία Αθήνα	10
1.3 Η γυναίκα στην Μεσαιωνική εποχή	11
1.4 Η γυναίκα της Αναγέννησης	12
1.5 Γυναίκα και Ισλάμ	14
1.6 Φεμινισμός	18
1.7 Η θέση της γυναίκας στον σύγχρονο κόσμο	19
2. Ορισμός της γυναικείας κακοποίησης	21
3. Ο κύκλος τηςβίας.....	22
Φάση δημιουργίας της έντασης	23
Φάση της έκρηξης.....	25
Φάση της ηρεμίαςκαι της μεταμέλειας	26
4. Μύθοι σχετικά με την γυναικεία κακοποίηση	27
<i>Η κακοποίηση της γυναίκας εμφανίζεται μόνο σε ένα μικρό ποσοστό του πληθυσμού.</i>	<i>27</i>
<i>Οι κακοποιημένες γυναίκες είναι είτε παράφρονες, είτε μαζοχίστριες.</i>	<i>27</i>
<i>Η καταχρηστική συμπεριφορά εμφανίζεται μόνο στα κατώτερα κοινωνικά στρώματα και σπανιότερα στα μεσαία ή ανώτερα.</i>	<i>28</i>
<i>Οι κακοποιημένες γυναίκες δεν έχουν μόρφωση ή επαγγελματική καταξίωση</i>	<i>28</i>
5. Χαρακτηριστικάθύματος	29
6. Μορφές βίας	33
6.1 Σωματικήκακοποίηση	34
6.2 Ψυχολογική Κακοποίηση.....	34
6.4 Βία στον εργασιακό χώρο	39
6.5 Γυναίκες και trafficking.....	41
7. Ηκακοποίηση των γυναικώνστηνΕλλάδα	43
8. Το Παγκόσμιο κίνημα #MeToo	44
<i>PatriciaDouglas</i>	<i>44</i>
<i>Anita Hill</i>	<i>45</i>
<i>TaranaBurke – Η θεμελίωση του #metoo.....</i>	<i>46</i>

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

<i>Η γέννηση του #metoo</i>	47
<i>HarveyWeinstein</i>	47
<i>AlyssaMilano</i>	48
9. Το #metoo στην Ελλάδα	49
10. Συγκριτική συνανάγνωση έργων	51
10.1 Ντέλια Όουενς – Εκεί που τραγουδάνε οι Καραβίδες	51
10.2 – Με λένε Μαλάλα	54
11. Συμπερασματικές Παρατηρήσεις.....	59
12. Δημιουργικό Μέρος.....	62
Οι δείκτες.....	62
Τα σημάδια	64
Γολγοθάς.....	66
Κάρμα.....	67
Του έρωτος μαθήματα	68
Το τέρας.....	69
Διάλογος με την αλήθεια	70
Τ’ Αυγούστου τα σταυρώματα.....	71
Μάθημα	72
Μυρωδιές.....	73
Άφεση.....	74
Ο Δαβίδ και ο Γολιάθ	76
Λαζάρους Αγάπες.....	77
Ποτάμι αγρίμι.....	78
Λαβωμένο Πουλί.....	79
Βίαιες Σιωπές	80
Γυναίκα.....	81
Προδοσία	82
Κοπίδι	83
Ατι	84
Παλιάτσοι	85
Στο τζάκι φωτογραφία	86
Στη βοή των νερών	87
Το Λευκορόζ φόρεμα	91

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

1. Η θέση της γυναίκας στον χρόνο και στον χώρο

1.1 Η γυναίκα στην Προϊστορική εποχή

Στην προϊστορική εποχή άκμασε ο θεσμός της μητριαρχίας και η γυναίκα ήταν σε πρώτη θέση καθώς κυριαρχούσε ένα σύστημα κοινωνικής οργάνωσης, στο οποίο υπολογιζόταν μόνο η μητρική συγγένεια και η γυναίκα-μητέρα κατείχε την κυρίαρχη θέση στην κοινωνία και στην οικογένεια. Η γυναίκα αποτελούσε αρχηγό του γένους και τα κληρονομικά δικαιώματα μεταβιβαζόταν στα θηλυκά μέλη της κάθε οικογένειας. Στη θρησκευτική της διάσταση η μητριαρχία, συνδεόταν συχνά με την λατρεία γυναικείων θεοτήτων της μητρότητας και της γονιμότητας. Η θέση της γυναίκας ενισχυόταν και από το γεγονός ότι ήταν σίγουρη ως μάνα των παιδιών που γεννούσε, ενώ ο πατέρας ήταν αμφισβητούμενος. Στην μητριαρχική οικογένεια τα παιδιά έπαιρναν το όνομα της μητέρας και την περιουσία την έπαιρναν οι κόρες . (<https://womenaidhalandri.wordpress.com/2014/02/06/182/> ανακτήθηκε την 10/1/2023, <https://www.betterliving.gr/mental/i-thesi-tis-gunaikas-ana-ta-xronia/> ανακτήθηκε την 10/1/2023, <https://www.offlinepost.gr/2022/03/06/h-thesi-tis-gynaikas-apo-tin-arxaiotita-mexri-simera/> (ανακτήθηκε την 10/1/2023))

1.2 Η γυναίκα στην Αρχαία Αθήνα

Σε ότι αφορά την γυναίκα στην αρχαία Ελλάδα -και όχι μόνο στην αθηναϊκή δημοκρατία- η πρώτη κύρια δυσκολία που αντιμετώπιζε ένα νεογέννητο κορίτσι ήταν να του επιτραπεί να ζήσει. Εξαρτάτο άμεσα από την απόφαση του πατέρα η έκθεση του νεογνού σε μια ερημική περιοχή, καθώς η γέννηση ενός θηλυκού μέλους θεωρείτο ανώφελο επιπρόσθετο έξοδο για τον οίκο, εφόσον μάλιστα σε ένα κατεξοχήν πατριαρχικό σύστημα κληρονομιάς δεν είχε τη δυνατότητα να διατηρήσει το οικογενειακό όνομα και συνεπώς τα οικογενειακά περιουσιακά στοιχεία. Στο σπίτι ενός Αθηναίου πολίτη το μικρό κορίτσι μεγάλωνε με τη φροντίδα μιας τροφού και περνούσε το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου του στα γυναικεία διαμερίσματα, όπου συνήθως οι μητέρες μεγάλωναν τα παιδιά τους και ασχολούνταν με την υφαντική. Η θέση της γυναίκας στην αρχαία Αθήνα, όπου επικρατούσε το δημοκρατικό πολίτευμα, παρέμενε παραγκωνισμένη με την ζωή τους να μην είναι και τόσο εύκολη, παρά τις ριζικές μεταρρυθμίσεις, και γενικά την ανάπτυξη της Αθήνας. Θα έλεγε κανείς πως στην αθηναϊκή δημοκρατία, επικρατούσε η «ανδρική λέσχη», σε μία

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

κοινωνία ανδροκρατούμενη και σκληρή, υπήρχε λιγοστός χώρος για τις γυναίκες. Για τον λόγο αυτόν, τα δικαιώματά τους ήταν ανύπαρκτα. Την μεγαλύτερη ώρα της ημέρας, παρέμεναν έγκλειστες στο «γυναικωνίτη», τον οποίο όμως διέθεταν εκείνες των εύπορων οικογενειών και όχι των φτωχών. Η ύπαρξη του γυναικωνίτη, ήταν από τα μεγαλύτερα στοιχεία εξευτελισμού προς τις γυναίκες, καθώς στερούνταν τα πάντα μένοντας εσώκλειστες. Όσον αφορά την μόρφωση και σ' αυτό το κομμάτι οι γυναίκες βρίσκονταν μίλια πίσω. Ο Αριστοτέλης υποστήριζε πως το ανδρικό φύλο ήταν εκείνο, που είχε τη δυνατότητα να κυβερνά τις γυναίκες, ενώ οι γυναίκες να μην είχαν τη δυνατότητα της οργάνωσης, αλλά όχι τη δυναμική, στο να λαμβάνουν καίριες αποφάσεις. Από νομικής άποψης το σύστημα στην κλασική Αθήνα ήταν έτσι διαμορφωμένο ώστε η γυναίκα να είναι απαραίτητη μόνο για την εξασφάλιση της κληρονομιάς. Η γυναίκα δια βίου δεν είχε καμία εξουσία, ούτε καν στην ίδια της την ύπαρξη. Ο γάμος της δεν απαιτούσε τη συγκατάθεσή της και τα μόνα της αποκτήματα ήταν τα ενδύματα και τα κοσμήματα της. Ο γάμος είχε ως κύριο στόχο την τεκνοποιία και τη διατήρηση της ταυτότητας του οίκου μέσα στο κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο της κοινότητας. Από εκεί και πέρα η Αθηναία ήταν απύουσα από τον δημόσιο βίο. Δεν είχε άμεσο πολιτικό ή κοινωνικό λόγο, ούτε δικαιοπρακτικές δυνατότητες. Ήταν μέλος του οίκου αλλά όχι της πολιτείας. Ακόμη και ένας από τους μεγαλύτερους φιλόσοφους της αρχαιότητας –ίσως και ο μεγαλύτερος-ο Αριστοτέλης, τη θεωρούσε « Ανώτερη από τους δούλους αλλά κατώτερη από τον άνδρα». (<https://womenaidhalandri.wordpress.com/2014/02/06/182/> ανακτήθηκε την 10/1/2023, <https://www.betterliving.gr/mental/i-thesi-tis-gunaikas-ana-ta-xronia/> ανακτήθηκε την 10/1/2023, <https://www.offlinepost.gr/2022/03/06/h-thesi-tis-gynaikas-apo-tin-arxaiotita-mexri-simera/> (ανακτήθηκε την 10/1/2023))

1.3 Η γυναίκα στην Μεσαιωνική εποχή

Κατά τους Βυζαντινούς χρόνους και τον Μεσαίωνα γενικότερα, η θέση της γυναίκας δεν βελτιώθηκε αισθητά, αν και παρουσιάζεται ευνοϊκότερη από την αρχαιότητα. Οι γυναίκες περνούσαν τον περισσότερο χρόνο στην κατοικία τους, η μόρφωσή τους ήταν περιορισμένη και παντρεύονταν από μικρή ηλικία, διαφορετικά γίνονταν καλόγριες. Μεγάλο ρόλο έπαιζε το κοινωνικό στρώμα από το οποίο προέρχονταν, οπότε και διαφοροποιούνταν τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τους. Υπήρξαν αρκετές περιπτώσεις γυναικών που είχαν τα ηνία της εξουσίας, έχοντας βέβαια

αριστοκρατική καταγωγή. Αντίθετα, στην αγροτική κοινωνία των σκοτεινών χρόνων η αντιμετώπιση του γυναικείου φύλου ήταν υποτιμητική και ταπεινωτική. Υπό τον ζυγό των αυταρχικών συζύγων, καταπιεσμένες από τους φεουδάρχες, υποτιμημένες από την Εκκλησία που τις θεωρούσε ως αέναα σύμβολα της αμαρτίας και του κακού, οι γυναίκες του Μεσαίωνα ζούσαν σε συνθήκες απόλυτης δυστυχίας και υποδούλωσης. Ένας εξίσου σημαντικός παράγοντας που συνετέλεσε στην φυλετική ανισότητα ήταν ο σκοταδισμός και η δεισιδαιμονία εκείνης της εποχής, που οδήγησε σε ακρότητες όπως η καύση στην πυρά πολλών γυναικών που θεωρήθηκαν μάγισσες. Ένα ακόμα χαρακτηριστικό εκείνης της εποχής αποτελεί το γεγονός ότι η γυναικεία σεξουαλικότητα θεωρούνταν αμαρτία, ως αποτέλεσμα της έντονης θρησκευτικής μισαλλοδοξίας. (<https://www.maxmag.gr/politismos/istoria/i-thesi-tis-gynaikas/>, <https://thalpos.org.gr/el/nea-typos/nea-arthra/istoriki-anadromi-tis-gynaikas>)

1.4 Η γυναίκα της Αναγέννησης

Μπορεί η Αναγέννηση να ήταν μια περίοδος ακμής για τις τέχνες και τα γράμματα, ωστόσο, δεν έφερε τις κοινωνικές αλλαγές που θα εξίσωναν τα δύο φύλα και θα παρείχαν περισσότερα δικαιώματα στο γυναικείο φύλο. Έτσι, κι αυτή την ιστορική περίοδο βλέπουμε τις γυναίκες πλήρως υποταγμένες στους άνδρες, είτε έχουν το ρόλο του πατέρα, είτε του συζύγου, η μόρφωσή τους είναι πενιχρή, συνεχίζουν να μην έχουν πολιτικά δικαιώματα και ελευθερία λόγου. Η αρχή της αντιμετώπισης των φυλετικών ανισοτήτων, της ενεργούς δράσης των γυναικών σε όλους τους τομείς της ζωής και της καλύτερης αντιμετώπισής τους έγινε την περίοδο του Διαφωτισμού.

Παρόλα αυτά, ακόμα και τότε οι γυναίκες δεν λογίζονταν ως ίσες με τους άνδρες. Σημαντικές φιγούρες του Διαφωτισμού, όπως ο JohnLocke, ο AdamSmith και ο JanJakRusso, έκαναν λόγο για την ισότητα των φύλων. Ο Russodiaτύπωσε την άποψη ότι οι γυναίκες είναι υποδεέστερες των ανδρών και πρέπει να είναι υποταγμένες σε αυτούς. Στις ιδέες αυτές αντιτάχθηκε η MaryWollstonecraft, Αγγλίδα συγγραφέας και φιλόσοφος, υπέρμαχος των δικαιωμάτων των γυναικών. Μάλιστα, στο πρωτοποριακό βιβλίο της «Η διεκδίκηση των δικαιωμάτων της γυναίκας» (1792) απαντάει στους διανοούμενους της εποχής που ήταν αντίθετοι στην εκπαίδευση των γυναικών, τονίζοντας την σημασία της εκπαίδευσης και της κατάρτισης του γυναικείου φύλου καθώς και την αναγκαιότητα εξάλειψης των φυλετικών ανισοτήτων. Άλλος ένας Γάλλος φιλόσοφος που εναντιώθηκε στην διαδεδομένη

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

άποψη περί κατωτερότητας του γυναικείου φύλου ήταν ο NicolasdeCondorcet, οποίος μάλιστα έκανε λόγο για ίσα πολιτικά δικαιώματα και για τα δύο φύλα καθώς και για καθολική εκπαίδευση. Άλλη μια αλλαγή αυτής της περιόδου που συνέβαλε στην βελτίωση της θέσης της γυναίκας ήταν οι αλλαγές στην τυπογραφία και τις εκδόσεις. Στο μεγαλύτερο μέρος του Διαφωτισμού οι γυναίκες χρειάζονταν γραπτή συγκατάθεση του συζύγου τους για να εκδώσουν τα γραπτά τους. Αυτό το καθεστώς άρχισε να υποχωρεί και υιοθετήθηκαν πιο εμπορικές μέθοδοι που επέτρεπαν στις γυναίκες να εκδίδουν τα γραπτά τους με μεγαλύτερη ελευθερία. Ορισμένες τόλμησαν και εναντιώθηκαν στο στερεότυπο που θεωρούσε το θηλυκό φύλλο κατώτερο νοητικά από το ανδρικό, ξεκινώντας το δικό τους, αυτόνομο έργο. Γυναίκες που άφησαν ιστορία, όπως η Pauline Robert de Lezadiere, η οποία έγραψε πολλαπλούς τόμους σχετικά με την Ιστορία των Γαλλικών Νόμων. Ή, όπως η Caroline Herschel η οποία εξαιτίας των παρατηρήσεων της στην αστροφυσική, το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης μετονόμασε αργότερα ένα κολλέγιο προς τιμήν της. Ή, η Laura Bassi, η γνωστή φυσικός που έγινε η πρώτη γυναίκα απόφοιτος του Πανεπιστημίου της Μπολόνια, καθώς και η πρώτη γυναίκα στην Ευρώπη που απέκτησε επαγγελματική θέση σε πανεπιστήμιο. Η Aphra Behn, επίσης ήταν Βρετανή συγγραφέας, ποιήτρια και μεταφράστρια. Θεωρείται μια από τις πρώτες Αγγλίδες συγγραφείς που κέρδιζαν τα προς το ζην από τη συγγραφική τους εργασία. Είναι γνωστός ο καταλυτικός ρόλος που έχει παίξει το γυναικείο φύλο από το 17ο αλλά κυρίως το 18ο αιώνα. Είναι ακόμα πιο γνωστή και αναμφισβήτητη η συμβολή της στην παγκόσμια λογοτεχνία. Οι γυναίκες συγγραφείς όπως η Elisabeth Singer Row, Mary Astell, έγραφαν κυρίως για παιδαγωγικά θέματα αλλά και μυθιστορήματα ή ποιήματα. Η υποβάθμιση και η υποτίμηση του γυναικείου φύλου συνεχίστηκε για πολλά χρόνια, μέχρι τις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα, όπου και παρουσιάστηκε κάποια εξέλιξη. Στην πραγματικότητα, μόνο κατά τα χρόνια του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού εξέχοντες στοχαστές και σημαίνοντες φιλόσοφοι αρχίζουν να υποστηρίζουν τα δικαιώματα των γυναικών και να αναζητούν επιχειρήματα και τεκμήρια υπέρ της ισότητας των φύλων, χωρίς ωστόσο να εκλείπει ο αντίλογος. (<https://thalpos.org.gr/el/nea-typos/nea-arthra/istoriki-anadromi-tis-gynaikas>, <https://www.maxmag.gr/politismos/istoria/i-thesi-tis-gynaikas/>)

1.5 Γυναίκα και Ισλάμ

Οι περισσότερες γυναίκες στις ισλαμικές χώρες στερούνται ελευθερίες και δικαιώματα, τα οποία θεωρούνται δεδομένα για τις γυναίκες των δυτικών κοινωνιών. Πρόσωπα χαμένα πίσω από την μούργκα, ρούχα μακριά που δεν αφήνουν κανένα σημείο του σώματος γυμνό στο μάτι, μάτια θλιμμένα. Είναι οι εικόνες που έρχονται στο νου όταν μιλάει κανείς για τις γυναίκες στον ισλαμικό κόσμο του 21ου αιώνα. Πολίτες δεύτερης κατηγορίας, χωρίς δικαιώματα, έρμια των σκοταδιστικών ερμηνειών του ισλαμικού νόμου από κληρικούς και θρησκευτικά συμβούλια. Το Ισλάμ παραπέμπει σε ένα ιδιόμορφο σύστημα διοίκησης της κοινωνίας και του κράτους, σύμφωνα με το οποίο θρησκεία και πολιτεία ταυτίζονται.

Χαρακτηριστική είναι η δομή των μουσουλμανικών κρατών έως σήμερα, η οποία βασίζεται σε μεγάλο μέρος στις ιερές πηγές του Ισλάμ, υπό τις οποίες καθορίζονται όλοι οι τομείς της ζωής των μουσουλμάνων, ανδρών και γυναικών. Η ιδιαίτερη θέση των γυναικών της Ανατολής είναι μια πραγματικότητα η οποία συναντάται δυστυχώς ακόμη και σήμερα στις περισσότερες περιοχές του «οίκου του Ισλάμ». Η γυναίκα κατά το Κοράνιο, είναι ίση με τον άνδρα ενώπιον του Θεού. Στην ισλαμική όμως παράδοση, η οποία παραμένει ζωντανή στην πλειοψηφία των μουσουλμανικών κρατών, η δομή της κοινωνίας είναι πατριαρχική και η γυναίκα εμφανίζεται ως υποτελής απέναντι στον άνδρα ο οποίος θεωρείται προστάτης της. Η μουσουλμάνα γυναίκα εξαρτάται από τη θρησκεία και οφείλει να υπακούει στον Ισλαμικό Νόμο ο οποίος ρυθμίζει διάφορα ζητήματα της ζωής των πιστών όπως τον τρόπο ζωής και ένδυσης, θέματα που προκύπτουν στην κοινωνία και την οικονομία αλλά και τα οικογενειακά, κληρονομικά και λοιπά της δικαιώματα. Σ' αυτό το πλαίσιο ο ρόλος της γυναίκας καθορίζεται ως αυτός της μητέρας -συζύγου και η εικόνα της ελεύθερης - ανεξάρτητης γυναίκας είναι για τις μουσουλμανικές χώρες κάτι αδιανόητο. Η ιδανική γυναίκα είναι συνετή, υποταγμένη και σιωπηλή, η οποία λαμβάνει το σεβασμό και την αναγνώριση μόνο ως έχουσα τον ρόλο της μητέρας. Η γυναίκα όχι μόνο δεν κατέχει καμία θέση αλλά υφίσταται αδιαμαρτύρητα τη μεγαλύτερη βία ως δεδομένη, λόγω των θρησκευτικών αντιλήψεων. Ο γάμος επισφραγίζει το μεγαλύτερο μέρος της ζωής κάθε μουσουλμάνας. Παρόλα αυτά δεν της δίνεται ακόμη σε πολλές περιπτώσεις το δικαίωμα της επιλογής του συζύγου της. Ο πατέρας-κηδεμόνας επιλέγει τον σύζυγό της κόρης του και συνάπτει συμβόλαιο μαζί του, σύμφωνα με το

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

οποίο τον υποχρεώνει να δώσει προίκα στη νύφη. Σκοπός του συμβολαίου είναι αφενός να αποκτήσει η γυναίκα τη δική της περιουσία, αφετέρου να την κατοχυρώσει στην περίπτωση διαζυγίου. Οι μουσουλμάνοι δίνουν τεράστια σημασία στο θέμα της αγνότητας και της παρθενίας των γυναικών. Η γυναίκα οφείλει να είναι αγνή και να μην έχει σεξουαλικές σχέσεις με άντρες πριν το γάμο, όμως η σεμνότητα πρέπει να την διακρίνει και κατά τη διάρκεια του εγγάμου βίου. Κάθε γυναίκα είναι υποχρεωμένη να έχει συζυγικές σχέσεις με τον άνδρα της, εκτός αν ο τελευταίος δεν έχει καταβάλει το συμφωνημένο μέρος της προίκας, η εάν λόγω νηστείας δικαιούται να αρνηθεί. Αδικαιολόγητη άρνηση των συζυγικών σχέσεων δίνει αυτόματα στον άνδρα το δικαίωμα για έκφραση της απογοησίας. Το ίδιο αποτέλεσμα έχει και η τυχόν χρήση αντισυλληπτικών εκ μέρους της γυναίκας. Στην μουσουλμάννα επιβάλλεται να υπακούει τον σύζυγο σε κάθε περίπτωση εκτός και αν αυτός ζητά κάτι που θεωρείται θρησκευτικά απαγορευμένο. Διαφορετικά το Κοράνι επιτρέπει στους άνδρες να τιμωρούν τις γυναίκες τους για λόγους βελτίωσης του χαρακτήρα. (<https://theatrecomments.weebly.com/iotasigmatauomicronrho943alpha--piomicronlambdaiotatauiotasigmamu972sigmaf-write/3911880>)

1.5.1 Πολυγαμία και Διαζύγιο

Παράλληλα σε πολλές μουσουλμανικές χώρες ο άνδρας δικαιούται να παντρευτεί περισσότερες από μία συζύγους αρκεί ο αριθμός αυτών να μην ξεπερνά τον αριθμό των τριών. Καθοριστικής σημασίας για τη θέση της γυναίκας στην ισλαμική οικογένεια αποτελεί ο τρόπος λύσης του γάμου σύμφωνα με το μουσουλμανικό θρησκευτικό δίκαιο και η ύπαρξη της πολυγαμίας. «Σε χωρίζω, σε χωρίζω, σε χωρίζω», μπορεί ο μουσουλμάνος σύζυγος να πει μπροστά στο μουφτή κι έτσι απλά να βγει το διαζύγιο του, σύμφωνα με τον ἱεροισλαμικό νόμο, ενώ η γυναίκα δεν δικαιούται να ζητήσει διαζύγιο. Την επιμέλεια των παιδιών, σε περίπτωση διαζυγίου, έχει η μητέρα για τα αγοράκια μέχρι τα επτά τους χρόνια, για τα κοριτσάκια μέχρι τα εννιά, κατώτερη ηλικία γάμου είναι τα δώδεκα. Η γυναίκα θεωρείται ότι διαπράττει μοιχεία ακόμα κι αν έχει εγκαταλειφθεί από τον σύζυγό της και τιμωρείται με θάνατο μελιθοβολισμό.

<https://theatrecomments.weebly.com/iotasigmatauomicronrho943alpha--piomicronlambdaiotatauiotasigmamu972sigmaf-write/3911880>

1.5.2 Εκπαίδευση

Το ποσοστό όσων έχουν τη δυνατότητα ανάγνωσης και γραφής είναι ελάχιστο. Το μεγαλύτερο ποσοστό των γυναικών είναι αναλφάβητες. Τους απαγορεύεται να μορφωθούν και θεωρούν ότι μοναδικός σκοπός της ύπαρξης και της ζωής τους είναι να φροντίζουν το σπίτι και την οικογένεια τους. Ορισμένοι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων θεωρούν ότι πρόκειται για εκδήλωση πολιτικής, που έχει στόχο τον αποκλεισμό των γυναικών από τον χώρο της παιδείας. Αν και υπάρχουν περιπτώσεις που οι γονείς στέλνουν τα κορίτσια τους στην ηλικία των έξι χρόνων στο σχολείο, οι περισσότερες οικογένειες, ιδίως σε απομακρυσμένα χωριά, υποχρεώνουν το κορίτσι να συμβάλλει στις εργασίες του σπιτιού και έτσι να μη μάθει καθόλου γράμματα. Όσα κορίτσια τελειώσουν το δημοτικό, έχουν ελάχιστες πιθανότητες να συνεχίσουν τις σπουδές τους στο γυμνάσιο.

<https://theatrecomments.weebly.com/iotasigmatauomicronrho943alpha--piomicronlambdaiotatauiotasigmamu972sigmaf-write/3911880>

1.5.3. Ακρωτηριασμός γεννητικών οργάνων

Στο όνομα της θρησκείας στις μουσουλμανικές κοινωνίες ακρωτηριάζονται σεξουαλικά δύο εκατομμύρια γυναίκες το χρόνο. Η κλειτοριδεκτομή και ο λιθοβολισμός των γυναικών, είναι οι δύο πλέον βάνανυες τακτικές του Ισλάμ, τις οποίες πολλές από τις ανθρωπιστικές οργανώσεις του δυτικού κόσμου επιχειρούν να θέσουν σε καταστολή. Πολλά κορίτσια πεθαίνουν αμέσως μετά την διαδικασία, άλλα μολύνονται και άλλα μένουν στείρα.

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών θεωρώντας ότι αυτό το έθιμο προσβάλλει τα ανθρώπινα δικαιώματα, κήρυξε ως «Παγκόσμια Ημέρα κατά της Κλειτοριδεκτομής», την 6η Φεβρουαρίου. Αυτό πάντως που έως σήμερα εκπλήσσει είναι το ότι η πρακτική αυτή, όπου ακόμη υφίσταται, επιβάλλεται κυρίως από γυναίκες σε γυναίκες, οι οποίες διαιώνίζουν πατριαρχικές κυριαρχίες επί του σώματός τους. Μέσα

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

σε αυτό το πλαίσιο ο αγώνας των γυναικών για ίσα δικαιώματα είναι ταυτόσημος με τον αγώνα της ανθρωπότητας για αξιοπρέπεια και για ζωή.

Καταλυτικός παράγοντας στην κατανόηση της Ανατολής και τη θέση της γυναίκας στις μουσουλμανικές κοινωνίες υπήρξε το πνεύμα της εκκοσμίκευσης της Δύσης το οποίο έκανε την εμφάνισή του και στις χώρες της Ανατολής, δια μέσου όμως κυρίως της οδού της επιβολής, της αποικιοκρατίας, και γέννησε πολλές τάσεις, δράσεις και αντιδράσεις, αντικρουόμενες πολλές φορές μεταξύ τους. Η αποικιοκρατική πολιτική των Βρετανών και των Γάλλων με την επιβολή της (τέλη του 18ου αιώνα ως τα μέσα του 20ου) στις περισσότερες μουσουλμανικές χώρες αποτέλεσε την αφορμή να γεννηθούν για πρώτη φορά στον μουσουλμανικό κόσμο ιδέες περί κοσμικού κράτους και της ισότητας των φύλων δια μέσου της επαφής των κατεχόμενων μουσουλμάνων με τα φιλελεύθερα δυτικά κοινωνικά πρότυπα. Με αυτό τον τρόπο και οι γυναίκες της Ανατολής πληροφορήθηκαν για τις κινητοποιήσεις των γυναικών του δυτικού κόσμου, για την κατάκτηση δικαιωμάτων στην εργασία και την κοινωνία. Πολλές ήταν και οι γυναίκες που εναντιώθηκαν στο καθεστώς απόλυτου ελέγχου του Ισλάμ και της επιβολής πρακτικών που τις έκαναν δυστυχισμένες γράφοντας την βιογραφία και τις εμπειρίες τους αλλά και τον καθημερινό αγώνα τους για επιβίωση με μοναδικό στόχο να ξεφύγουν από τον πατριαρχικό παραλογισμό που είτε γεννήθηκαν είτε εισήλθαν εν αγνοία τους. Το μοντέλο Γουόρις Ντίρι με το βιβλίο της «Το λουλούδι της ερήμου» το 1998, η Ζάνα Μόχσεν με τις «Πουλημένες» το 1992, η Μπέτι Μαχμουντί με το «Ποτέ χωρίς την κόρη μου» το 1987 αλλά και η Τεχμίνα Ντουρανί με τις «Σκλάβες» το 1994.

<https://theatrecomments.weebly.com/iotasigmatauomicronrho943alpha--piomicronlambdaiotatauiotasigmamu972sigmaf-write/3911880>

Στις 16 Σεπτεμβρίου 2022, η 22χρονη Ιρανή **Μαχσά Αμίνι** πέθανε στην Τεχεράνη του Ιράν, ενώ βρισκόταν υπό κράτηση, πιθανώς λόγω αστυνομικής βίας. Η Αμίνι συνελήφθη από την αστυνομία ηθών, η οποία υπάγεται στην Διοίκηση Επιβολής του Νόμου της Ισλαμικής Δημοκρατίας του Ιράν και επιβλέπει την συμμόρφωση των Ιρανών με τον ενδυματολογικό κώδικα του Ισλάμ. Μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο όπου διαπιστώθηκε ότι ήταν εγκεφαλικά νεκρή - πέθανε μετά από δύο ημέρες. Πολλοί άνθρωποι από όλο τον κόσμο αντέδρασαν στον θάνατο της

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

Αμίνι, ο οποίος σύμφωνα με ορισμένες πηγές ειδήσεων, έγινε σύμβολο κατά της βίας των γυναικών στην Ισλαμική Δημοκρατία του Ιράν. Αμέσως μετά την διαρροή του περιστατικού στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης χιλιάδες Ιρανοί και Ιρανές βγήκαν στους δρόμους για να διαμαρτυρηθούν κατά του θεοκρατικού καθεστώτος. Διαδηλώσεις έγιναν σε 50 περίπου περιοχές του Ιράν, με τις γυναίκες να κόβουν τα μαλλιά τους και να καίνε τις μαντήλες τους σε ένδειξη διαμαρτυρίας. (https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%98%CE%AC%CE%BD%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%9C%CE%AC%CF%87%CF%83%CE%B1_%CE%91%CE%BC%CE%AF%CE%BD%CE%B9)

1.6 Φεμινισμός

Ως κοινωνικό κίνημα, ο φεμινισμός έχει αφετηρία τον περιορισμό ή εξάλειψη της έμφυλης ανισότητας και την προώθηση των δικαιωμάτων, των συμφερόντων και των ζητημάτων των γυναικών στην κοινωνία. Εμφανίστηκε στην Αγγλία και στην Αμερική, έχοντας ως στόχο την απόκτηση και κατοχύρωση των βασικών δικαιωμάτων των γυναικών. Με πολύ απλά λόγια, θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε τον φεμινισμό, ως εκείνο το κίνημα, που είχε ως στόχο να δώσει ένα οριστικό τέλος στο σεξισμό, στην εκμετάλλευση και στην καταπίεση που υφίσταντο οι γυναίκες. Ο φεμινισμός έγινε ένα οργανωμένο κίνημα τον 19ο αιώνα καθώς όλο και περισσότεροι άνθρωποι άρχισαν να πιστεύουν πως οι γυναίκες υφίστανται άδικη μεταχείριση. Το φεμινιστικό κίνημα ριζώθηκε στο προοδευτικό κίνημα και ιδιαίτερα στο μεταρρυθμιστικό κίνημα του 19ου αιώνα. Το οργανωμένο κίνημα χρονολογείται από το πρώτο συνέδριο για τα δικαιώματα των γυναικών στο *Seneca Falls*, στη Νέα Υόρκη, το 1848. Το 1869, ο JohnStewartMill εξέδωσε το “*Η Υποταγή των Γυναικών*” (*The Subjection of Women*) για να δείξει πως “η νόμιμη κατωτερότητα του ενός φύλου από το άλλο είναι λάθος και ένα από τα κύρια εμπόδια στην βελτίωση και την πρόοδο της ανθρωπότητας. Πολλές χώρες άρχισαν να παραχωρούν δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες στα πρώτα χρόνια του 20ού αιώνα, ιδιαίτερα στα τελευταία χρόνια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και τα πρώτα χρόνια μετά τον πόλεμο. Οι λόγοι για αυτό ποικίλουν, αλλά συμπεριελάμβαναν μια επιθυμία για αναγνώριση των συνεισφορών των γυναικών στον πόλεμο και τη δουλειά τους στη βιομηχανία. Οι απαρχές του κινήματος του φεμινισμού, τοποθετούνται γύρω από τη Γαλλική

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

Επανάσταση. Αρχικά, είχε την μορφή ενός τετραδίου παραπόνων (1789), το οποίο αργότερα εξελίχθηκε στην λεγόμενη Διακήρυξη Δικαιωμάτων των Γυναικών (1791) που συνέγραψε η Olympe de Gouges. Με αυτόν τον τρόπο ο αγώνας των γυναικών άρχισε να οργανώνεται. Από εκεί το ενδιαφέρον μεταφέρεται στην Αγγλία, 70 χρόνια αργότερα, με τον αγώνα για την διεκδίκηση ψήφου. Βασική αρχή δεν ήταν άλλη από την ισότητα των δύο φύλων. Την ίδια περίπου περίοδο στις Η.Π.Α. (1848) έχουμε την πρώτη Διακήρυξη Συναισθημάτων με αιτήματα που αφορούσαν το δικαίωμα ψήφου και τη διεκδίκηση δικαιωμάτων γενικότερα σε σχέση με προβλήματα που αντιμετώπιζαν οι γυναίκες της εποχής είτε στο σπίτι είτε στον χώρο εργασίας τους. Σαράντα χρόνια αργότερα πραγματοποιείται το πρώτο Φεμινιστικό Συνέδριο. Ημέρα ορόσημο για το φεμινιστικό κίνημα, έγινε η 8 Μαρτίου 1857, όπου 20.000 εργάτριες κλωστοϋφαντουργίας διεκδίκησαν την μείωση του ωραρίου εργασίας, μέσω μαζικής απεργίας σε μια περίοδο, που ο συνδικαλισμός απαγορευόταν.

Η Νέα Ζηλανδία στις 28 Νοεμβρίου του 1983, είναι η πρώτη χώρα στον κόσμο που έδωσε το δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες. Η πρώτη ευρωπαϊκή χώρα που επέτρεψε την ψήφο στις γυναίκες ήταν το Μεγάλο Δουκάτο της Φινλανδίας, τότε μέρος της Ρωσικής Αυτοκρατορίας στις βουλευτικές εκλογές του 1907. Στην Ελλάδα, για πρώτη φορά οι Ελληνίδες ψήφισαν το 1953. Πρώτη Ελληνίδα μέλος του κοινοβουλίου εκλέχθηκε η Ελένη Σκούρα και πρώτη υπουργός το 1956, η Λένα Τσαλδάρη. (<https://www.offlinepost.gr/2022/03/06/h-thesi-tis-gynaikas-apo-tin-arxaiotita-mexri-simera/>, <https://womenaidhalandri.wordpress.com/2014/02/06/182/>, <https://www.maxmag.gr/politismos/istoria/i-thesi-tis-gynaikas/>, <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A6%CE%B5%CE%BC%CE%B9%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>)

1.7 Η θέση της γυναίκας στον σύγχρονο κόσμο

Τον αιώνα που διανύουμε η θέση της γυναίκας είναι σαφώς πιο ευνοϊκή και βελτιωμένη από όλες τις προηγούμενες περιόδους της ιστορίας. Στα περισσότερα μέρη του κόσμου οι γυναίκες έχουν ίσα πολιτικά, εργασιακά, οικονομικά δικαιώματα και τα δύο φύλα θεωρούνται ίσα από την κοινωνία. Ωστόσο, τα στερεότυπα και οι διακρίσεις με βάση το φύλο δεν εκλείπουν ιδίως σε μη ανεπτυγμένες χώρες που η πατριαρχία και ο μισογυνισμός είναι βαθιά ριζωμένα. Τέτοια φαινόμενα ανισότητας

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

και αδικίας απέναντι στο γυναικείο φύλο, όμως, συναντώνται ακόμα και σε χώρες και πολιτισμούς του λεγόμενου σύγχρονου δυτικού κόσμου. Υπάρχουν φορείς και οργανώσεις που προωθούν την ισότητα των φύλων σε όλους τους τομείς, τα δικαιώματα των γυναικών και παλεύουν για μία καλύτερη θέση της γυναίκας στην κοινωνία τόσο στην Ελλάδα, όπως η Γενική Γραμματεία Ισότητας Φύλων, όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, όπως το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη για την ισότητα των φύλων. (<https://www.maxmag.gr/politismos/istoria/i-thesi-tis-gynaikas/>)

Τα τελευταία χρόνια τα πράγματα έχουν μεταβληθεί και η θέση της γυναίκας έχει αλλάξει πάνω στην κοινωνική σκακιέρα. Η γυναίκα πλέον εργάζεται, βγάζει τα δικά της χρήματα και δεν διστάζει να διεκδικήσει όλα όσα θέλει. Οι αλλαγές αυτές αποτυπώνονται καλύτερα στο θέμα του γάμου, και πιο συγκεκριμένα στο γεγονός ότι οι γυναίκες τα τελευταία χρόνια παντρεύονται σε όλο και μεγαλύτερη ηλικία. Προτεραιότητα γι' αυτές δεν αποτελεί πάντα η οικογένεια, αλλά η επαγγελματική καταξίωση και η οικονομική ανεξαρτησία.

Η σύγχρονη γυναίκα καλείται να ανταποκριθεί σε πολλαπλούς ρόλους, αυτούς της συζύγου, της μητέρας, της εργαζόμενης γυναίκας, της καλής νοικοκυράς. Στην προσπάθειά της να ανταποκριθεί σε όλα αυτά και να είναι «σωστή», όπως προστάζει η κοινωνία, συχνά πιέζεται, αγχώνεται και εξαντλείται. Το βάρος που σηκώνει είναι μεγάλο αφού η ανάγκη που προβάλλεται, είναι η γυναίκα να κρατά τις λεπτές ισορροπίες που απαιτούνται ανάμεσα στις υποχρεώσεις της ως μητέρας και νοικοκυράς, από τη μία και ως εργαζόμενης, από την άλλη. Παράλληλα, δε θα πρέπει ποτέ να ξεχνάει και το ρόλο της ως γυναίκας. Δε θα πρέπει να απορροφάται από τις ποικίλες υποχρεώσεις στη δουλειά και στο σπίτι (φροντίδα των παιδιών, καθάρισμα, μαγείρεμα κ.α.) και να ξεχνά ότι είναι και γυναίκα- σύζυγος και ότι θα πρέπει να αφιερώνει και τον απαιτούμενο χρόνο και γι' αυτό το κομμάτι του εαυτού της. (<https://www.tenasynseola.gr/i-gynaika-sti-sygxroni-koinwnia/>)

Συντελούνται αλλαγές στην κοινωνική θέση και τον κοινωνικό ρόλο των γυναικών. Επίσης, η ισότητα της γυναικείας ψήφου και το δικαίωμα να εκλέγονται οι γυναίκες σε εθνικά αξιώματα, έχουν μεγάλη σημασία για τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία. Εντούτοις, και ενώ έχουν συντελεστεί πολύ σημαντικά βήματα τις

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

τελευταίες δεκαετίες, ο δρόμος για την κατάκτηση της ουσιαστικής ισότητας μοιάζει ακόμα αρκετά μακρύς. Για παράδειγμα, παρά το γεγονός ότι οι γυναίκες παρουσιάζουν εξαιρετικά καλύτερες εκπαιδευτικές επιδόσεις σε σχέση με το παρελθόν, το χάσμα μεταξύ των δύο φύλων αυξάνεται, καθώς η οικονομική κρίση σε χώρες όπως η Ελλάδα εξέθεσε με εντονότερο τρόπο τις γυναίκες στον κίνδυνο της φτώχειας, ενώ έριξε εκ νέου το βάρος της οικιακής εργασίας και της παροχής φροντίδας στις τελευταίες. Παράλληλα, η γενικότερη εικόνα δεν μοιάζει ευοίωνη, καθώς παρατηρείται στασιμότητα στην καταπολέμηση ανισοτήτων που σχετίζονται με την υποεκπροσώπηση των γυναικών στα διάφορα κέντρα λήψης αποφάσεων. Η σωματική, ψυχολογική και οικονομική βία έμφυλου χαρακτήρα αποτελεί τον πυρήνα της έμφυλης ανισότητας, η οποία είναι μια ιστορικά διαπιστωμένη ανισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών. Και είναι περιστατικά όπως αυτό της δολοφονίας της Ελένης Τοπαλούδη, της Καρολάιν Κράουτς, της Κωνσταντίνα Τσάπα, της Γαρυφαλλιάς Ψαράκου, της Αγνής Λινάρδου και τόσων άλλων γυναικών που μας θυμίζουν ότι η τοξική αρρενωπότητα που καλλιεργείται από τους διάφορους μηχανισμούς κοινωνικοποίησης δύναται, υπό ορισμένες συνθήκες, να αποβεί μοιραία ακόμα και για την ίδια την ανθρώπινη ζωή. (https://www.efsyn.gr/politiki/234143_poia-einai-i-syghroni-gynaika-stin-ellada-toy-2020)

2. Ορισμός της γυναικείας κακοποίησης

Η γυναικεία κακοποίηση είναι ευρέως αποδεκτό και συγχρόνως τεράστιο κοινωνικό πρόβλημα. Κατά την Lenor Walker (1989:7) “Μια κακοποιημένη γυναίκα είναι μια γυναίκα που έχει επανειλημμένα υποστεί οποιαδήποτε βίαιη σωματική ή ψυχολογική συμπεριφορά από έναν άντρα με τον σκοπό να εξαναγκαστεί να κάνει κάτι που αυτός θέλει, χωρίς να ενδιαφέρεται για τα δικαιώματά της.”

Η Pagelow προσδιορίζει την κακοποίηση ως τον εκ προθέσεως τραυματισμό της γυναίκας ή τον εξαναγκασμό της σε πράξεις ακούσιες, ή τον βίαιο περιορισμό της αναφορικά με εθελούσιες δραστηριότητες, ανεξάρτητα από το αν η βία επισυμβαίνει στο πλαίσιο του έγγαμου βίου. (B. Γάτσας, 2006:29)

Στον ιστότοπο κατά της βίας των γυναικών <https://womensos.gr/ti-einai-via-kata-ton-gunaikon/> αναφέρεται :

«Η βία κατά των γυναικών είναι ίσως η πιο επαισχυνη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δεν κάνει διαχωρισμό μεταξύ συνόρων, πολιτισμών ή πλούτου. Όσο συνεχίζεται, δεν μπορούμε να ισχυριζόμαστε ότι κάνουμε ουσιαστική πρόοδο προς την ισότητα, την ανάπτυξη και την ειρήνη». Ο ορισμός της βίας κατά των γυναικών αντιστοιχεί στον ορισμό που υιοθετήθηκε το 1995 στην 4η Παγκόσμια Διάσκεψη Γυναικών και αναφέρεται στις παραγράφους 113 και 118 της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνο.

Ο όρος «βία κατά των γυναικών» περιλαμβάνει κάθε πράξη βίας που στηρίζεται στο φύλο και έχει ως αποτέλεσμα ή είναι δυνατό να έχει ως αποτέλεσμα, την σωματική, σεξουαλική ή ψυχολογική βλάβη ή πόνο για τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων των απειλών τέτοιων πράξεων, τον εξαναγκασμό ή την αυθαίρετη στέρηση της ελευθερίας, είτε αυτό προκύπτει στην δημόσια είτε στην ιδιωτική ζωή(παρ. 113).

«Η βία κατά των γυναικών είναι η έκφραση της ιστορικά διαπιστωμένης ανισότητας στις σχέσεις ισχύος μεταξύ ανδρών και γυναικών, που οδήγησε στην κυριαρχία των ανδρών επί των γυναικών και στις διακρίσεις σε βάρος των γυναικών, με αποτέλεσμα τη παρεμπόδιση της ανάπτυξής τους» (παρ.118).

Επομένως ο όρος βία περιλαμβάνει:

- Τη βία μέσα στην οικογένεια (ενδοοικογενειακή βία).
- Τη βία γενικά μέσα στην κοινωνία (βιασμός, σεξουαλική κακοποίηση, σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία, trafficking/σωματεμπορία).

Η βία κατά των γυναικών είναι μεγάλος κίνδυνος για τη δημόσια υγεία και σημαντική αιτία θανάτου και αναπηρίας για τις γυναίκες 16-44 ετών. Σε αναφορά της Παγκόσμιας Τράπεζας εκτιμάται ότι η βία κατά των γυναικών ήταν τόσο σοβαρή αιτία θανάτου και ανικανότητας μεταξύ των γυναικών αναπαραγωγικής ηλικίας όσο ο καρκίνος. Πρόκειται για φαινόμενο διαδεδομένο σε όλες τις κοινωνίες και σε όλες τις κοινωνικές τάξεις, ανεξάρτητα από το επίπεδο ανάπτυξης, το βαθμό πολιτικής σταθερότητας, τον πολιτισμό ή τη θρησκεία.

3. Ο κύκλος τηςβίας

ΗWalker(1989:44)έπειτααπόμίασειράσυνεντεύξεων καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η βία δεν είναι επαναλαμβανόμενη ούτε συμβαίνει

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

τυχαία, αλλά σχεδόν κάθε φορά ακολουθεί μία συγκεκριμένη σειρά. Ο κύκλος κακοποίησης συνήθως διακρίνεται σε τρεις φάσεις οι οποίες ποικίλουν τόσο ως προς τον χρόνο όσο και ως προς την ένταση με την οποία εμφανίζονται στο ζευγάρι. Αυτές οι φάσεις είναι: η φάση δημιουργίας της έντασης, η έκρηξη ή το επεισόδιο κακοποίησης και η φάση ηρεμίας ή περίοδος αγάπης.

Φάση δημιουργίας της έντασης

Στην διάρκεια της φάσης αυτής συμβαίνουν κάποια μικρότερης σημασίας επεισόδια κακοποίησης. Η γυναίκα προσπαθεί και ως ένα σημείο καταφέρνει να ελέγχει αυτά τα επεισόδια με διάφορους τρόπους. Συνήθως, προσπαθεί να ηρεμήσει τον δράστη καταφεύγοντας σε τεχνικές που έχουν προηγουμένως αποδειχτεί επιτυχείς. Γίνεται περιποιητική, υποχωρητική και φροντίζει να καλύψει τυχόν ανάγκες του ή κρατάει κάποιες αποστάσεις ασφαλείας. Επιτρέπει στον δράστη να πιστέψει ότι ο θυμός του είναι δικαιολογημένος. Δεν πιστεύει πως θα έπρεπε εκείνος να θυμώσει, αλλά πιστεύει ότι αυτό που κάνει δεν θα αφήσει τον θυμό του να κλιμακωθεί. Με αυτόν τον τρόπο θεωρεί ότι το επεισόδιο θα αποφευχθεί. Αν, όμως, εκείνος εκραγεί, τότε αυτόματα νιώθει ένοχη. Ουσιαστικά γίνεται συνένοχος του αποδεχόμενου κάποια υπευθυνότητα για την επίθεσή του.

Αγνοεί την πραγματική διάσταση της κατάστασης, στην προσπάθειά της να τον εμποδίσει για να μην την κακοποιήσει περισσότερο. Για να παίξει αυτόν τον ρόλο, δεν επιτρέπει στον εαυτό της να θυμώσει με τον δράστη. Προσφεύγει σε μια πολύ συνηθισμένη ψυχολογική άμυνα: αρνείται στον εαυτό της ότι έχει θυμώσει από την άδικη επίθεση. Σκέφτεται ότι ίσως άξιζε την κακομεταχείριση, συχνά αποδεχόμενη τις λαθεμένες αιτιάσεις του δράστη. Όταν για παράδειγμα αυτός πετάει στο πάτωμα της κουζίνας το φαγητό, εκείνη σκέφτεται πως ίσως να το έχει παραψηθεί. Καθώς καθαρίζει το πάτωμα, μπορεί να σκέφτεται ότι ήταν λίγο υπερβολικός στην αντίδρασή του, αλλά είναι συνήθως τόσο ευχαριστημένη που το επεισόδιο ήταν σχετικά μικρό, ώστε αποφασίζει να μη θυμώσει μαζί του. Ξέρει πως το επεισόδιο θα μπορούσε να είναι χειρότερο. Θα μπορούσε να πετάξει το φαγητό πάνω της και όχι στο πάτωμα. Έτσι, οσοδήποτε άσχημα κι αν είναι τα επεισόδια, η κακοποιημένη γυναίκα τείνει να τα ελαχιστοποιεί, αναλογιζόμενη ότι ο δράστης είναι ικανός για πολύ χειρότερα.

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

Μπορεί, επίσης, να κατηγορεί μια συγκεκριμένη κατάσταση για την έκρηξη του άντρα της. Ίσως είχε προβλήματα στη δουλειά ή είχε πει πολύ και δεν ήξερε τι έκανε. Αν για κάθε επεισόδιο μπορεί να κατηγορηθούν εξωτερικοί παράγοντες, είναι πιο εύκολο γι' αυτήν να αρνηθεί τον θυμό της. Αν φταίνε εξωτερικοί παράγοντες για τη βιαιότητα του άντρα της, τότε αυτή σκέφτεται πως δεν μπορεί να κάνει τίποτα για να αλλάξει την κατάσταση. Συμπεραίνει πως, αν τα υπομείνει, η κατάσταση θα αλλάξει καλύτερεύοντας τη συμπεριφορά του απέναντί της. Αυτή η στάση, δυστυχώς, δεν φέρνει καμιά βελτίωση, παρά μόνο μια αναβολή της δεύτερης φάσης του κύκλου, της έντονης κακοποίησης.

Γυναίκες που έχουν κακοποιηθεί για αρκετό χρόνο ξέρουν πως αυτά τα μικρότερης σημασίας επεισόδια θα κλιμακωθούν σε βαρύτερα. Παρόλα αυτά, χρησιμοποιώντας την ίδια ψυχολογική άμυνα, αρνούνται αυτή τη γνώση για να τα βγάλουν πέρα. Αρνούνται, επίσης, τον τρόπο τους μπροστά στον αναπόφευκτο ερχομό της δεύτερης φάσης, κάνοντας τον εαυτό τους να πιστέψει ότι έχουν κάποιον έλεγχο πάνω στη συμπεριφορά των δραστών. Ο θυμός της κακοποιημένης γυναίκας αυξάνει σταθερά, ακόμα κι αν δεν το αναγνωρίζει ή δεν το εκφράζει, και οποιοσδήποτε έλεγχος υπήρχε πάνω στην κατάσταση μειώνεται.

Οι προσπάθειες των κακοποιημένων γυναικών να αντιμετωπίσουν τα σχετικά μικρά επεισόδια της φάσης δημιουργίας της έντασης είναι ό,τι καλύτερο μπορούν να κάνουν. Έχουν μάθει ότι δεν έχουν τη δύναμη να διακόψουν τον κύκλο της βίας.

Πολλά ζευγάρια καταφέρνουν να μένουν σ' αυτή την πρώτη φάση, σε ένα σταθερό επίπεδο, για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Και τα δύο μέλη του ζευγαριού θέλουν να αποφύγουν σοβαρά επεισόδια κακοποίησης. Ένα εξωτερικό ερέθισμα συχνά καταστρέφει αυτή την ευαίσθητη ισορροπία. Πολλές κακοποιημένες γυναίκες το καταλαβαίνουν και προσπαθούν να ελέγξουν όσους περισσότερους εξωτερικούς παράγοντες είναι δυνατό για να αποφύγουν περισσότερα και βαρύτερα επεισόδια κακοποίησης. Όπως έχει κιόλας αναφερθεί, προσπαθούν σκληρά να επηρεάσουν τη συμπεριφορά των άλλων μελών της οικογένειας προς τον δράστη. Πολλές γυναίκες απομάκρυναν τους γονείς τους, τις αδελφές τους, τους αδελφούς τους και, συχνά, τα παιδιά τους, γιατί είχαν τον φόβο ότι θα μπορούσαν να αναστατώσουν τον δράστη. Αναγνωρίζουν ότι ο δράστης είναι ικανός για ακόμα μεγαλύτερη κακοποίηση.

Νιώθοντας ψυχολογικά εξαντλημένη από το συνεχές άγχος, η γυναίκα, συνήθως, απομακρύνεται από τον δράστη, υπό τον φόβο της επερχόμενης έκρηξης.

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

Εκείνος αντιλαμβανόμενος την απομάκρυνσή της καταφέρεται ακόμη πιο καταπιεστικά εναντίον της. Καθετί που κάνει η γυναίκα μπορεί να παρεξηγηθεί. Η ένταση ανάμεσα στους δύο γίνεται αφόρητη.

Η γυναίκα αρχίζει να αισθάνεται ότι είναι αβοήθητη. Αυτό κάνει την όλη κατάσταση να προχωρήσει στο επόμενο στάδιο. Συνήθως αυτή η φάση κρατάει για πολύ καιρό. (L.Walker 1989:46)

Φάση της έκρηξης

Η δεύτερη φάση χαρακτηρίζεται από την ανεξέλεγκτη έκρηξη των εντάσεων που έχουν δημιουργηθεί στην πρώτη φάση. Η έλλειψη ελέγχου και τα σοβαρά επεισόδια κακοποίησης διαχωρίζουν αυτή τη φάση από την προηγούμενη.

Στη διάρκεια της δεύτερης φάσης και οι δύο έχουν χάσει τον έλεγχο τους. Ο δράστης μπορεί να έχει στην αρχή ενός επεισοδίου συνείδηση αυτών που κάνει, αλλά, στη συνέχεια, ο θυμός του είναι τόσο μεγάλος που τον τυφλώνει. Ξεκινά θέλοντας να δώσει ένα μάθημα στη γυναίκα του – χωρίς να έχει την πρόθεση να της προξενήσει κάποιον τραυματισμό – και σταματά όταν αισθάνεται ότι έχει “μάθει” το μάθημά της. Στο μεταξύ, η γυναίκα έχει, συνήθως, χτυπηθεί σοβαρά.

Αυτή η φάση του κύκλου είναι συντομότερη από την πρώτη και την τρίτη φάση. Συνήθως, διαρκεί από δύο ως είκοσι τέσσερις ώρες, αν και μερικές γυναίκες ανέφεραν μια σταθερή περίοδο τρόμου για μια βδομάδα ή και περισσότερο.

Η αναμονή της δεύτερης φάσης προκαλεί σοβαρό ψυχολογικό στρες στην κακοποιημένη γυναίκα: γίνεται αγχώδης, αισθάνεται κατάθλιψη και παραπονιέται, επίσης, για άλλα ψυχολογικά συμπτώματα. Βιώνει νύχτες αϋπνίας, έλλειψη όρεξης, ή, αντίθετα, υπνηλία, υπερβολικό φαγητό και σταθερή αίσθηση κούρασης. Πολλές γυναίκες υποφέρουν από ισχυρούς πονοκεφάλους, στομαχόπονους, υπέρταση, εκδήλωση αλλεργικών δερματικών συμπτωμάτων και ταχυπαλμίες.

Πολλές συγκρατούν μια τεράστια ποσότητα λεπτομερειών της επίθεσης, πράγμα που προϋποθέτει μια τεράστια συγκέντρωση της προσοχής τους πάνω στις κινήσεις του δράστη και τις δικές τους. Ίσως αυτό να τις βοηθά να προστατεύσουν τη ζωή τους. Το ίδιο συμβαίνει και στις περιπτώσεις ψυχολογικής κακοποίησης. Οι κακοποιημένες γυναίκες μπορούν να επαναλάβουν κατά λέξη ό,τι ο δράστης έχει πει. Είναι πιο δύσκολο να θυμηθούν τι έκαναν οι ίδιες στη διάρκεια της επίθεσης. Το

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

μόνο αίσθημα που σταθερά επανέρχεται είναι η ματαιότητα οποιασδήποτε προσπάθειάς τους να ξεφύγουν.

Η γυναίκα είναι σεκατάσταση σοκ και δεν μπορεί να συνειδητοποιήσει τι της συνέβη. Αν έχει βιώσει τον κύκλο της βίας αρκετές φορές, είναι πιθανό να βιώνει ανάμεικτα συναισθήματα ανακούφισης και θυμού. Ανακούφιση γιατί το αναπόφευκτο συμβάν πέρασε, και θυμό γιατί ο άντρας της για πολλοστή φορά δεν κράτησε την υπόσχεσή του ότι θα σταματήσει την κακοποίηση. Μπορεί να χρειάζεται ιατρική βοήθεια, μπορεί να αναφέρει την κακοποίηση από το σύζυγο στις αρχές και στον κοντινό οικογενειακό κύκλο, αλλά η τυπική συμπεριφορά είναι αυτή της σιωπής. Οι κακοποιημένες γυναίκες υποστηρίζουν πως νιώθουν ότι κανείς δεν μπορεί να τις προστατεύσει από τη βία των αντρών τους. Συχνά λένε πως αισθάνονται ότι οι δράστες είναι έξω από την τσιμπίδα του νόμου. (L.Walker 1989:49)

Φάση της ηρεμίας και της μεταμέλειας

Η τρίτη φάση χαρακτηρίζεται από την υπερβολική αγάπη, την ευγένεια και τη μεταμελημένη συμπεριφορά του δράστη. Ακολουθεί τη δεύτερη φάση και φέρνει μαζί της μια ασυνήθιστη περίοδο ηρεμίας. Η ένταση που δημιουργήθηκε στην πρώτη φάση και εκτονώθηκε στη δεύτερη έχει εξαφανιστεί. Σ' αυτή τη φάση, ο δράστης συμπεριφέρεται σταθερά με ευγενικό και τρυφερό τρόπο ενώ δείχνει τη μεταμέλειά του στην κακοποιημένη γυναίκα. Προσπαθεί με κάθε τρόπο να πείσει το θύμα να τον συγχωρήσει και υπόσχεται ότι ποτέ πια δεν θα ασκήσει βία. Το θύμα απολαμβάνει αυτή τη φάση και τις ιδιαίτερες περιποιήσεις που την συνοδεύουν. Θέλει απελπισμένα να πιστέψει ότι ο σύντροφός της εννοεί όσα λέει κι έχει μετανιώσει πραγματικά. Στη διάρκεια αυτής της φάσης είναι περισσότερο πιθανόν να αποσύρει τυχόν μηνύσεις που έχει κάνει ή να αποφύγει να διεκπεραιώσει τις περαιτέρω διαδικασίες για να προχωρήσει σε ένα διαζύγιο. Αυτό μπορεί να κρατήσει από μία μέρα μέχρι μερικούς μήνες και με την πάροδο του χρόνου θα γίνονται όλο και πιο μικρά τα χρονικά διαστήματα που θα διαρκεί. Σιγά σιγά η ένταση θα αρχίσει να κλιμακώνεται πάλι και ο κύκλος θα επαναληφθεί. (Walker, 1989:45)

Μερικές

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

φορέση φάση μετάνοιας μπορεί να αντικατασταθεί από μία ξαφνική επαναφορά στην φυσιολογική ζωή. Σ' αυτή τη φάση υπάρχει μια σημαντική χρονική περίοδος σιωπής. Η γυναίκα ελπίζει ότι ο σύντροφός της θα απολογηθεί για την συμπεριφορά του αλλά αυτό που συνήθως συμβαίνει είναι ότι ο σύζυγος συμπεριφέρεται σαν να μην συνέβη απολύτως τίποτα. Το συμβάν της κακοποίησης δεν αναφέρεται και καμία απολογία δεν καταγράφεται. Με κάποιον τρόπο η ζωή επανέρχεται στους κανονικούς της ρυθμούς. Επειδή όμως τα προβλήματα τους δεν βγαίνουν στην επιφάνεια και δεν δουλεύονται, η ένταση κλιμακώνεται, και αυτό συνήθως οδηγεί στο επόμενο γεγονός κακοποίησης. (Walker, 1989:45)

4. Μύθοι σχετικά με την γυναικεία κακοποίηση

Το φαινόμενο της γυναικείας κακοποίησης, όπως και πολλά άλλα εγκλήματα σε βάρος τους ακολουθούνται από διάφορους μύθους οι οποίοι διαϊωνίζουν την πεποίθηση ότι το θύμα ευθύνεται για την κακοποίηση του.

Η κακοποίηση της γυναίκας εμφανίζεται μόνο σε ένα μικρό ποσοστό του πληθυσμού.

Αν και στις μέρες μας τείνει να καταγγέλλεται ολοένα και περισσότερο η γυναικεία κακοποίηση όποια μορφή κι αν έχει, κάνοντας μια αναδρομή στο παρελθόν οι περισσότεροι θεωρούσαν ότι συμβαίνει σε μικρό μέρος του πληθυσμού. Αυτό συνδέεται με το γεγονός ότι η κακοποίηση είναι «ιδιωτικό ζήτημα». Λαμβάνει χώρα πίσω από κλειστές πόρτες σπιτιών και σε πολλές των περιπτώσεων όταν αυτή καταγγέλλεται βρίσκεται θαμμένη στα αρχεία των αστυνομικών τμημάτων. (Walker 1989 :21). Σύμφωνα με την μεγαλύτερη δημοσκοπική έρευνα που έχει διεξαχθεί παγκοσμίως για την βία κατά των γυναικών (FRA/ Fundamental Rights Agency – Europa, 2014 / Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης) με την συμμετοχή πάνω από 42000 γυναικών, ηλικίας από 18 έως 74 ετών, από 28 κρατη- μέλη της ΕΕ μεταξύ άλλων, 50 γυναίκες χάνουν την ζωή τους κάθε εβδομάδα εξαιτίας της ενδοοικογενειακής κακοποίησης. (Κ.Ε.Θ.Ι – Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας φύλων, <https://www.kethi.gr/nea/i-bia-kata-ton-gynaikon-se-arithmoys-0>, ανακτήθηκε την 10/1/2023)

Οι κακοποιημένες γυναίκες είναι είτε παράφρονες, είτε μαζοχίστριες.

Κυρίαρχη ήταν η αντίληψη πως οι γυναίκες που κακοποιούνταν κατά κάποιο τρόπο

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

το επιζητούσαν ή το προκαλούσαν. Ότι διακρίνονταν από μαζοχισμό και «τους άρεσε» να τις κακοποιούν. Ότι προκαλούσαν με την συμπεριφορά τους που άλλοτε ήταν αντιδραστική κι άλλοτε ψυχρή και αυτό που βίωναν το άξιζαν. Δεν υπέθετε κανείς ότι η πρόκληση και η επιθετικότητα από μέρους τους φανέρωνε την προσπάθεια να αποφύγουν νέα επεισόδια κακοποίησης και η ψυχρότητα ήταν φυσικό επακόλουθο σωματικού και ψυχολογικού πόνου. Το βάρος της ενοχής έπεφτε για ακόμη μια φορά στην γυναίκα. (L.Walker, 1989:22)

Η καταχρηστική συμπεριφορά εμφανίζεται μόνο στα κατώτερα κοινωνικά στρώματα και σπανιότερα στα μεσαία ή ανώτερα.

Γεγονός είναι ότι η κακοποίηση στις οικονομικά δυσμενέστερες κοινωνικές τάξεις γίνεται ευκολότερα γνωστή και στις διωκτικές αρχές και στις υπηρεσίες πρόνοιας, απ' ότι στις οικογένειες των ανώτερων κοινωνικά στρωμάτων. Ωστόσο οι μελέτες αποδεικνύουν ότι αυτή συμβαίνει σε οποιοδήποτε κοινωνικό στρώμα. (Αρτινοπούλου-Φαρσεδάκης,2003:46). Οι γυναίκες των μεσαίων ή ανώτερων κοινωνικών και οικονομικών τάξεων αποφεύγουν να κοινοποιούν την κακοποίηση τους στην προσπάθεια τους να αποφύγουν την κοινωνική απομόνωση. Φοβούνται ότι θα βλάψουν τις καριέρες των συζύγων τους και πως η εκτίμηση που έχει η κοινωνία για τους άντρες τους θα οδηγήσει στην αμφισβήτηση της αλήθειας των δικών τους ισχυρισμών. (L.Walker 1989: 23)

Οι κακοποιημένες γυναίκες δεν έχουν μόρφωση ή επαγγελματική καταξίωση

Οποιαδήποτε γυναίκα, ανεξαρτήτως μορφωτικού επιπέδου ή επαγγελματικής ή όχι καταξίωσης μπορεί να υποστεί κακοποίηση. Πολλές γυναίκες επιτυχημένες στην δουλειά τους και καταξιωμένες φανέρωσαν την διάθεση να εγκαταλείψουν την επιτυχημένη καριέρα τους αρκεί να μειώνονταν η κακοποίηση που βίωναν. Περιορίστηκαν στο να αναζητήσουν την καταξίωση στα πλαίσια της οικογενειακής τους ζωής προκειμένου να αλλάξουν την συμπεριφορά του συζύγου τους, με αποτέλεσμα η αυτοεκτίμηση τους να εξαρτάται από το αν ήταν καλές σύζυγοι και μητέρες ασχέτως αν ήταν και επιτυχημένες επαγγελματίες στον τομέα τους. (L.Walker 1989: 24)

5. Χαρακτηριστικάθήματος

Οι κακοποιημένες γυναίκες προέρχονται απ' όλες τις οικονομικές τάξεις, από κάθε πολιτισμικό χώρο, θρησκεία και φυλή. Μπορεί να είναι γυναίκες εκατομμυριούχοι αλλά και γυναίκες που επιδοτούνται από το ταμείο ανεργίας. Γυναίκες με υψηλό μορφωτικό επίπεδο αλλά και αναλφάβητες, μητέρες ή άτεκνες, θρησκευόμενες ή άθεες, κάτοικοι αγροτικών περιοχών ή μεγάλων αστικών κέντρων. Οποιαδήποτε γυναίκα μπορεί να υποστεί κακοποίηση όπου κι αν βρίσκεται καθώς όλοι μας ζούμε σε κοινωνίες βίας. (L.Walker 1989:142)

Οι γυναίκες που δέχονται καταχρηστική συμπεριφορά, διακατέχονται από έλλειψη ή αυτο-εκτίμηση, η οποία αποτελείται από την αποδοχή και ενσωμάτωση των γνωρισμάτων της ανεπάρκειας και της ανικανότητας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αμφιταλαντεύονται για την επάρκειά τους και να μειώνουν οποιαδήποτε επιτυχία τους. Οι γυναίκες φαίνεται να μην έχουν επαρκώς ανεπτυγμένη ικανότητα να ασκήσουν έλεγχο στη ζωή τους και να πάρουν μέτρα για να την κάνουν καλύτερη. Αποστασιοποιούνται από ό,τι τους προκύπτει και μεταφέρουν τα προβλήματα τους σε κακή τύχη των οποίων η λύση φαντάζει να είναι πέραν των δυνάμεών τους. Πολλές φορές τα συχνά κρούσματα βίας είναι εκείνα που εξαλείφουν το κίνητρο της γυναίκας να δράσει με αποτέλεσμα να βρίσκεται σε μια παθητική κατάσταση. Επιπρόσθετα, όσες έχουν υποστεί οι ίδιες κακοποίηση ή ήταν μάρτυρες κακοποίησης της μητέρας τους κατά την παιδική τους ηλικία, τις οδηγεί στην αποδοχή της κατάστασης θυματοποίησης.

Έχουν ανεπτυγμένο το αίσθημα της ντροπής, όταν τα περιστατικά βίας είναι επαναλαμβανόμενα, κρύβουν τόσα σωματικά, όσο και ψυχολογικά τους τραύματα με αποτέλεσμα να περιθωριοποιούνται κοινωνικά και να απομακρύνονται συναισθηματικά. Ταυτόχρονα, δεν διαθέτουν την κατάλληλη εκπαιδευτική, οικονομική, ή ακόμα και ψυχολογική επάρκεια που θα τους έδινε την δυνατότητα να ξεφύγουν από την καταπιεστική - κακοποιητική κατάσταση στην οποία βρίσκονται. Για τον λόγο αυτό πολλές γυναίκες επιμένουν στη βία ως σχέση.

Κάποιες εξαρτώνται οικονομικά, κοινωνικά και ψυχολογικά από τον σύντροφό τους σε τέτοιο βαθμό που είναι πρόθυμες να υποστούν οποιαδήποτε σοβαρή προσβολή ή βλάβη, με σκοπό να ικανοποιήσουν τις υπάρχουσες, βασικές

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

ανάγκες τους. Κάτω από αυτές τις συνθήκες παρουσιάζουν έλλειψη επικοινωνιακής ικανότητας ώστε να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους και να εκφράσουν τα συναισθήματά τους. Οι κακοποιημένες γυναίκες βρίσκονται μέσα στη σχέση με βάση την εξιδανικευμένη εικόνα τους για το πώς θα έπρεπε να είναι η σχέση τους και θεωρούν ότι θα μπορούν να καταφέρουν να αλλάξουν τον σύντροφό τους.

Τέλος, έχουν εσωτερικεύσει στερεοτυπικούς ρόλους των φύλων, με αποτέλεσμα να ανιώθουν ενοχές αν προσπαθήσουν να αμφισβητήσουν και να απομακρυνθούν από την άκαμπτη πατριαρχική δομή. Σε αυτήν την περίπτωση, οι γυναίκες εκπαιδεύονται από νωρίς να είναι καλές σύζυγοι και καλές μητέρες, διότι η σημαντικότητα και η βαρύτητα του γάμου τονίζεται και αναπτύσσεται μέσω της πολιτισμικής κληρονομιάς της κάθε κοινωνίας. Θεωρούν ότι ανταποκρίνονται στον ρόλο που τους έχει δοθεί αν υπηρετούν τον άντρα τους, ικανοποιούν τις ανάγκες του και επιμελούνται τα του οίκου τους. Συνεπώς, αν δεν ανταποκριθούν με πλήρη αποτελεσματικότητα στα κοινωνικά στερεοτυπικά πρότυπα, οι ίδιες νιώθουν ενοχές και σε ένα μεγάλο ποσοστό υπεύθυνες για τις βίαιες αντιδράσεις του άνδρα-συζύγου/συντρόφου τους από τον οποίο δεν προσδοκούν πλέον την επιβράβευση, αλλά την τιμωρία, εφόσον δεν εκτέλεσαν ως όφειλαν το καθήκον τους. (Αρτινοπούλου - Φαρσεδάκης, 2003:36).

Γενικά, οι γυναίκες - θύματα της κακοποίησης, οδηγούνται να αξιολογούν τις δραστηριότητες τους στο σπίτι και έξω από το σπίτι βάσει διαφορετικών κριτηρίων. Οι γυναίκες συλλογίζονται παραδοσιακά για τις δουλειές του σπιτιού, καθώς αυτές αποτελούν τον πυρήνα για την αυτοεκτίμησή τους. Οι εργασίες τους έξω από το σπίτι δεν μετρώνται υπόψη στην αξιολόγηση του εαυτού τους. Όταν, λοιπόν, τα πράγματα δεν πάνε καλά στο σπίτι κατηγορούν τους εαυτούς τους και θεωρούν τον εαυτό τους ως αποτυχημένες. Επίσης, οι κακοποιημένες γυναίκες υποφέρουν από μόνιμο στρες, έντονα ψυχοσωματικά φαινόμενα και κατάθλιψη. Έχουν τάσεις απομόνωσης στην προσπάθεια τους να αποφύγουν να αποκαλύψουν την απρόβλεπτη, βίαιη συμπεριφορά του συντρόφου τους και αποσιωπούν το γεγονός ότι είναι δέκτες ποικίλων μορφών κακοποίησης. (L. Walker 1989:143)

Οι συμπεριφορές τους δεν προσδιορίζουν μόνο την επιθυμία των δύο φύλων για τη βαρύτητα που αποδίδεται στο γάμο ως κοινωνική συνθήκη, αλλά την άρρητη απαίτηση και για τα δύο φύλα να προσαρμόζονται σύμφωνα με τις

καθέκαστες

αρχές που τον περιτριγυρίζουν. Από αυτό προκύπτει η ταυτότητα των ατόμων συνδέεται με σακαϊάρρηκτα με τον κοινωνικά προκαθορισμένο ρόλο των δύο φύλων. Πολλές από τις κακοποιημένες γυναίκες εργάζονται και πολλές φορές σκέφτονται πως ο χρόνος που περνούν στη δουλειά τους αποτελεί μια μικρή διακοπή της εξουσίας του άντρα τους. Η ανάγκη των αντρών για την πλήρη κυριαρχία των γυναικών τους συχνά τις κάνει να χάνουν ή να εγκαταλείπουν τη δουλειά τους. Συχνά βασανίζονται με σκηνές ζηλοτυπίας και με υποψίες του συντρόφου τους κυρίως αν συναναστρέφονται με άντρες στον εργασιακό τους χώρο.

Οι κακοποιημένες γυναίκες που εργάζονται, συχνά δίνουν τα χρήματά τους στους άντρες τους. Ακόμα και εκείνες οι γυναίκες, που παρέχουν την οικονομική σταθερότητα στην οικογένειά τους, αισθάνονται πως τα έσοδά τους ανήκουν στους συζύγους τους. Με κάποιον τρόπο δίνουν στους συντρόφους τους το δικαίωμα να αποφασίζουν εκείνοι για τη διαχείριση των χρημάτων της «οικογένειας» βλέποντάς τον ως «κεφαλή», ακόμα κι αν, συχνά, αυτή είναι που στηρίζει την οικογένεια (οικονομικά, φροντίδα των παιδιών κλπ.). Κάνει οτιδήποτε για να βεβαιωθεί πως ο άντρας της αισθάνεται πως είναι ο αρχηγός της οικογένειας. (L.Walker 1989:31)

Τα αισθήματα που προκαλούνται στις γυναίκες-θύματα είναι ο φόβος, θυμός και απογοήτευση. Συνεχώς φοβούνται, γνωρίζοντας πως κάποια στιγμή θα είναι ξανά στην ίδια κατάσταση, φοβούνται για την υγεία τους, καθώς την επόμενη φορά η κακοποίηση που θα υποστούν μπορεί να είναι χειρότερο βαθμό, αισθάνονται θυμό, μίσος και έχουν εκδικητικές σκέψεις που όμως δεν πραγματοποιούνται, αλλά αργότερα δικαιολογούν τους συζύγους τους και απογοητεύονται διότι θεωρούν ότι δεν μπορούν να φέρουν εις πέρας τον ρόλο τους. Τα ερευνητικά δεδομένα παρουσιάζουν ότι μετά την καταχρηστική συμπεριφορά, τα θύματα ζουν έντονα το αίσθημα της ανικανότητας, ενώ το άγχος και το καταθλιπτικό συναίσθημα συνήθως παρουσιάζονται ως θυμικές αντιδράσεις. Στις κακοποιημένες γυναίκες το αίσθημα ανικανότητας ορίζεται ως «επίκτητη αδυναμία, ενώ ο Gerow ορίζει την τελευταία ως «μια συνθήκη, στην οποία το υποκείμενο δεν επιχειρεί να ξεφύγει από μια οδυνηρή ή επιβλαβή κατάσταση, αφού έχει μάθει από μια παρόμοια κατάσταση στο παρελθόν ότι η διαφυγή είναι αδύνατη». Αν μια γυναίκα δέχεται συνεχώς προσβολές, μπορεί να το πιστέψει και να αρχίσει να κατηγορεί τον εαυτό της για την κατάσταση στην οποία βρίσκεται. Με το

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

πέρασμα του χρόνου ξεκινάει να πιστεύει ότι είναι εντελώς ανίκανη για οποιαδήποτε δραστηριότητα και με αυτόν

τον τρόπο μένει σε μια κατάσταση παθητικής αντιμετώπισης και ένα αίσθημα πλήρους αδυναμίας. Η επίκτητη αδυναμία βρίσκεται σε τρεις κυρίως κατηγορίες:

α) στα αισθήματα απογοήτευσης, κατάθλιψης και αδυναμίας,

β) στην άμβλυνση της ικανότητας επίλυσης προβλημάτων της καθημερινότητας

γ) στην σταδιακή μείωση επαρκούς αντίδρασης, η οποία οδηγεί σε παθητικότητα της γυναίκας. (Αρτινοπούλου-Φαρσεδάκης 2003:38)

Κοινή τακτική των κακοποιημένων γυναικών είναι να προσπαθούν να έχουν τον έλεγχο των συμπεριφορών των άλλων γύρω τους, ώστε να διατηρούν ένα ήρεμο περιβάλλον για την αποφυγή οποιουδήποτε συμβάντος θα μπορούσε να προκαλέσει την βίαιη ή κακοποιητική συμπεριφορά του συντρόφου τους. Θεωρούν ότι αν μπορέσουν να ελέγξουν όλες τις συνιστώσες θα αποφύγουν οποιαδήποτε άσχημη συμπεριφορά από πλευράς του άνδρα. Γενικότερα, χαρακτηρίζει τον εαυτό της υπεύθυνο για τη δημιουργία ήρεμου περιβάλλοντος για το κάθε μέλος της οικογένειας.

Οι κακοποιημένες γυναίκες ζουν συνεχώς κάτω από συνεχές στρες και φόβο. Αυτό έχει σωματικά και ψυχολογικά επακόλουθα. Αν και οι περισσότερες ισχυρίζονται πως αντέχουν τους ισχυρότατους πόνους της κακοποίησης, πολλές επισκέπτονται συχνά τον γιατρό τους με αφορμή διάφορες μικρές αδιαθεσίες. Οι κακοποιημένες γυναίκες συχνά παραπονιούνται για κόπωση, οσφυαλγίες, πονοκεφάλους, γενική δυσφορία και αϋπνίες. Αισθάνονται κατάθλιψη, ανησυχία και, γενικά, καχυποψία. Με το να έχουν καχυποψία και εχέμυθεια τις βοηθά συχνά να αποφεύγουν ένα μέρος της κακοποίησης. Πολλές επιδιώκουν μακρινές διαδρομές για να βρουν λίγα λεπτά απομόνωσης από τη μεγάλη αδιακρισία των αντρών τους. Συχνά κρύβουν από τους άντρες τους πράγματα που φοβούνται πως θα μπορούσαν να προξενήσουν άλλον ένα καυγά. (Walker 1989:31)

Διακρίνεται επίσης η αδυναμία τους να ξεχωρίσουν τη σεξουαλική πράξη από τον έρωτα και τη ναγάπη, με αποτέλεσμα να πιστεύουν ότι τα παραπάνω συναισθήματα διαφαίνονται και εκδηλώνονται μόνο μέσω έντονων σεξουαλικών σχέσεων. Ενώ

οι συμπεριφορές του συντρόφου που παρουσιάζουν εξευτελισμό, εκφοβισμό, απειλές και

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

απομόνωση,θα έπρεπε να ορίζονται ως ψυχολογική κακοποίηση, όσα υποθετικά συνδέονται με τις κοινωνικές ιδέες ενός ρομαντικού έρωτα δεν θα θεωρηθούν από τις γυναίκες ως καταχρηστική συμπεριφορά (Αρτινοπούλου-Φαρσεδάκης 2003:38).

Σύμφωνα με την παραπάνω ανάλυση καταλήγουμε ότι οι κακοποιημένες γυναίκες παρουσιάζουν τα εξής χαρακτηριστικά:

1. Έλλειψη αυτοεκτίμησης.
2. Έλλειψη ικανότητας ελέγχου της ζωής τους και αυτονομίας.
3. Αποδοχή του ρόλου τους λόγω προηγούμενης κακοποίησης από τον οικογενειακό τους περιβάλλοντος.
4. Ανάπτυξη του αισθήματος τρωπής αποδοχής της κατάστασης τους.
5. Έλλειψη επικοινωνιακής ικανότητας.
6. Αποδοχή του κοινωνικού στερεότυπου για τον ρόλο τους στην οικογένεια.
7. Ανάπτυξη συναισθημάτων ενοχής για αυτά που συμβαίνουν και προσδοκία τιμωρίας.
8. Ανικανότητα διαχωρισμού της σεξουαλικής πράξης από τον έρωτα και την αγάπη και αποδοχή της σεξουαλικής πράξης ως έκφραση συντροφικότητας.
9. Ανάπτυξη συναισθημάτων όπως ο φόβος, ο θυμός και η απογοήτευση.

(L. Walker 1989:29)

6. Μορφές βίας

Παρά το γεγονός ότι το θέμα της κακοποίησης πλέον καταγγέλλεται ολοένα και περισσότερο, με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθώς και τα κοινωνικά δίκτυα να βοηθούν στην τάχιστα εξάπλωση των ειδήσεων, δίνοντας διάσταση σε ένα ευαίσθητο αλλά και μείζον θέμα της κοινωνίας μας, στις περισσότερες περιπτώσεις η άσχημη σωματική κακοποίηση των θυμάτων δεν είναι εύκολο να περιγραφεί. Σε αυτό το σημείο θα διερευνήσουμε τις μορφές κακοποίησης που συντελούνται εις βάρος των γυναικών. Οι βασικές μορφές βίας κατά των γυναικών είναι: η σωματική, η ψυχολογική και η σεξουαλική. Όλες οι μορφές κακοποίησης, όμως, εμφανίζουν αρκετά κοινά χαρακτηριστικά:

- ✓ Οι συνεχόμενες σωματικές ή σεξουαλικές πράξεις παρουσιάζουν

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

συναισθηματικές και ψυχολογικές αντιδράσεις.

- ✓ Ψυχολογική βία συνήθως οδηγεί το άτομο σε σωματική κακοποίηση.
- ✓ Οποιαδήποτε μορφή βίας δεν περιορίζεται μόνο σε ένα επεισόδιο, αλλά με τον καιρό επιδεινώνεται ή αλλάζει μορφή.

6.1 Σωματική κακοποίηση

Η σωματική κακοποίηση χαρακτηρίζεται από την χρήση σωματικής δύναμης και βίας με σκοπό και αποτέλεσμα τον σωματικό τραυματισμό του θύματος. (B. Γάτσας 2006:31). Οι κακοποιήσεις μπορούν να χαρακτηριστούν μικρές (σε σωματικά αποτελέσματα) μέχρι πολύ μεγάλες. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οποιεσδήποτε πράξεις περιλαμβάνουν: χαστούκια, τσιμπιές, γροθιές. Σε πολλές περιπτώσεις, αυτές οι «θεωρούμενες» μικρότερες επιθέσεις γρήγορα κλιμακώνονται σε μεγαλύτερες οι οποίες μπορούν να οδηγήσουν και σε μια εκ προθέσεως ανθρωποκτονία. Η έρευνα της Walker αποκαλύπτει: “Χτυπώντας μια φορά τη γυναίκα του ένας άντρας, φαίνεται πως γίνεται πιο εύκολο μετά να την ξαναχτυπήσει. Είναι σαν να πέφτει ένα ταμπό και η συμπεριφορά, από κει και ύστερα, γίνεται ανεξέλεγκτη.” (L. Walker 1989:58)

Οι μεγαλύτερες κακοποιήσεις περιλαμβάνουν: χαστούκια και γροθιές στο πρόσωπο και το κεφάλι, κλωτσιές και γροθιές σε όλο το σώμα, φράξιμο της αναπνοής μέχρι λιποθυμίας, σπρώξιμο και πέταγμα μέσα στο δωμάτιο, στη σκάλα ή πάνω σε αντικείμενα, στραμπούληγμα ή σπάσιμο των χεριών, καψίματα από σίδερο, τσιγάρο ή καυτά υγρά, τραύματα από πέταγμα αντικειμένων, βίαιο ξύρισμα του ηβικού τριχώματος, βίαιες σεξουαλικές επιθέσεις, μαχαιρώματα και ακρωτηριασμούς (με τη χρήση διαφόρων αντικειμένων, όπως μαχαιριών, τσεκουριών κλπ.) και τραύματα από πυροβόλα όπλα. Ο πιο συνήθης σωματικός τραυματισμός των γυναικών προκαλείται από τα χέρια ή τα πόδια του δράστη πάνω στο πρόσωπο, το κεφάλι, την πλάτη και τα πλευρά τους με αποτέλεσμα να παρατηρούνται συχνά κατάγματα, ραγίσματα σε πλευρά και χέρια. Σε πολλές των περιπτώσεων παρατηρούνται εσωτερικές αιμορραγίες και αιματώματα και η χειρουργική επέμβαση θεωρείται απαραίτητη. (L. Walker 1989:58)

6.2 Ψυχολογική Κακοποίηση

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

Η ψυχολογική κακοποίηση αφορά στην συστηματική, επίπονη και διαβρωτική διαδικασία που οδηγεί το θύμα σε διανοητική και συναισθηματική οδύνη ή βλάβη. Σε αυτήν την μορφή κακοποίησης περιλαμβάνεται ένα σύνολο ενεργειών όπως ο εκφοβισμός και οι απειλές για σωματική ή σεξουαλική βία. Συχνότατα ο θύτης απειλεί ότι θα βλάψει το θύμα ή την οικογένειά του, ότι θα πάρει την κηδεμονία των παιδιών ή ότι θα αυτοκτονήσει. Επίσης η συστηματική ταπείνωση και διαρκής κριτική, η δημιουργία ενοχών στη σύντροφο, και ο αδιάκοπος έλεγχος της προσωπικής της ζωής συνιστούν ψυχολογική βία. Τα παραπάνω στοχεύουν στην μείωση της αυτοπεποίθησης, την υπονόμευση της αυτοεκτίμησης του θύματος, σε σημείο που το ίδιο να αμφιβάλλει για την ψυχική του διαύγεια και να πιστεύει ότι είναι υπεύθυνο και ένοχο για την κακοποίηση που δέχεται. (<https://diotima.org.gr/anagnorise-ta-simadia-tis-vias-se-mia-schesi/>)

Βάση ερευνητικών δεδομένων έχουν εξαχθεί χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με την συχνότητα της. Έχει παρατηρηθεί ότι η ψυχολογική κακοποίηση στην πλειονότητα των σχέσεων συνυπάρχει και με την σωματική κακοποίηση, ενώ έχει αποδειχθεί ότι η πρόωπη εμφάνιση ψυχολογικής κακοποίησης τείνει να καταλήγει σε σωματική κακοποίηση αργότερα. Παρ' όλα αυτά είναι γενικά παραδεκτό σε άλλες έρευνες ότι η ψυχολογική κακοποίηση μπορεί να παρατηρηθεί σε σχέσεις όπου δεν έχει αναφερθεί σωματική κακοποίηση. Επιπρόσθετα ο « κύκλος βίας» που ενυπάρχει στη σωματική κακοποίηση δεν παρουσιάζεται πάντα σε περιπτώσεις ψυχολογικής κακοποίησης, γεγονός το οποίο φανερώνει μάλλον μια γραμμική κλιμάκωση, παρά επαναλαμβανόμενους κύκλους έντασης και απεμπλοκής από την τελευταία. Ενώ οι γυναίκες που κακοποιούνται σωματικά, γνωρίζουν ότι η βία εναντίον τους είχε σκοπό να τις βλάψει, τα θύματα ψυχολογικής βίας έχουν μεγαλύτερη δυσκολία στο να την αναγνωρίσουν ως κακοποίηση και κατά συνέπεια είναι λιγότερο εμφανές στο να αμυνθούν ή να ανανήψουν από τις επιθέσεις ψυχολογικής υφής. (<https://psychopedia.gr/gynaiques-kai-psychologiki-kakopoiisi/>)

6.2.1 Λεκτική κακοποίηση

“Η λεκτική, που είναι γνωστή και ως συναισθηματική ή ψυχολογική κακοποίηση, συμβαίνει όταν ένα άτομο σε μια σχέση ή γάμο προσπαθεί να κυριαρχήσει και να ελέγξει το άλλο πρόσωπο“, λέει η Άννα Χατζηδημητρίου, BA, MSC, CPSYCHOL Ψυχολόγος Υγείας. Σκοπός όσων χρησιμοποιούν την λεκτική

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

κακοποίηση είναι να κερδίσουν και να διατηρήσουν τον απόλυτο έλεγχο στο άλλο άτομο. Ο θύτης χρησιμοποιεί τον φόβο, την ενοχή, την ντροπή και τον εκφοβισμό για να φθείρει το θύμα του και να κυριαρχήσει πάνω του. Χρησιμοποιεί απειλές, προσβολές, κατηγορώ, ώστε να κάνει το θύμα να νιώσει υπεύθυνο και υπαίτιο που υφίσταται αυτήν την μεταχείριση προσπαθώντας να το αποδυναμώσει, να ενισχύσει το «εγώ» του και να καλύψει δικές του ανασφάλειες και μειονεκτήματα, μέσω της συναισθηματικής εκδίκησης. Σε συνδυασμό με τον ανεξέλεγκτο θυμό, το άτομο που ασκεί λεκτική βία παρουσιάζει ελεγκτική, χειριστική, ζηλότυπη συμπεριφορά απέναντι στο θύμα με συχνά την αίσθηση κατωτερότητας, μειονεκτικότητας και ανικανοποίητου. (<https://www.medical-psychology.gr/lektikh-kakopoihsh-kai-synaisthmatikh-bia-ston-gamo/>)

6.2.2 Οικονομική Ομηρία και Αποστέρηση

Οικονομική βία είναι η στέρηση πόρων, ευκαιριών, αγαθών και υπηρεσιών με σκοπό να καταστεί το θύμα, εξαρτημένο και χειραγωγούμενο από τον θύτη. Η οικονομική ομηρία αποσκοπεί στον έλεγχο της συντρόφου ώστε να νιώσει αδύναμη κι ανίσχυρη και να εγκαταλείψει τον κακοποιητικό δεσμό. Η οικονομική βία ασκείται με διάφορους τρόπους: Πρώτον με τη στέρηση του δικαιώματος για οικονομική αυτονομία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η απαγόρευση ή η παρεμπόδιση του δικαιώματος στην εργασία. Δεύτερον οι θύτες τείνουν να ελέγχουν τα περιουσιακά στοιχεία και το εισόδημα του θύματος, αποσπούν τον μισθό του ή του αρνούνται την κατά βούληση αξιοποίηση του. Τρίτον η αποστέρηση του θύματος από αναγκαία εισοδήματα για την κάλυψη βασικών του αναγκών. (<https://diotima.org.gr/orologies/#1549451927270-cceac1d1-d922>).

Τα οικονομικά μπορούν να καταστούν παγίδα με δύο τρόπους σε μια σχέση κακοποίησης. Είτε να εγκλωβιστεί η γυναίκα στην σχέση υπο τον φόβο ότι θα γίνει φτωχή, είτε το χρήμα να γίνει όπλο καταναγκασμού. Σε κάθε περίπτωση η οικονομική αποστέρηση είναι μια μορφή ελέγχου της οποίας η φύση μπορεί να είναι ή ψυχολογική ή σωματική. Αυτή η κατάσταση είναι ιδιαίτερα οδυνηρή για τις γυναίκες, ειδικά για αυτές που ασχολούνται αποκλειστικά με τα οικιακά και δεν έχουν δικά τους έσοδα. Ακόμα όμως κι αν έχουν δικά τους έσοδα τα χρήματα δεν ξοδεύονται για τις ίδιες αλλά για την οικογένεια. Μέσα σ' αυτό το κλίμα αβεβαιότητας η γυναίκα αισθάνεται ευάλωτη και φοβισμένη ενώ η ανασφάλεια της

εντείνεται εξίσου ακόμα κι αν τα στοιχειώδη για το σπίτι αγοράζονται με δικά της χρήματα. Ένας άλλος άδικος οικονομικός διακανονισμός ανάμεσα σ'ένα ζευγάρι είναι όταν ο άντρας διαχειρίζεται αποκλειστικά τα χρήματα με αποτέλεσμα η γυναίκα να αναγκάζεται κάθε φορά να ζητάει χρήματα για να καλύψει οποιαδήποτε ανάγκη αλλά και την άδεια για να το κάνει. Απώτερος σκοπός είναι ο έλεγχος και η εξουσία. Η χρήση της οικονομικής αποστέρησης ως μιας καταναγκαστικής τεχνικής καταλήγει σε παζαρέματα και συναλλαγές. Η γυναίκα δεν είναι μόνο οικονομικά, αλλά και ψυχολογικά αποστερημένη ως ενήλικο άτομο. Δεν έχει ουσιαστικά καμιά ελευθερία. Δεν της επιτρέπεται να μάθει να διαχειρίζεται χρήματα – κι αν ξέρει, οι ικανότητές της μειώνονται, καθώς δεν της επιτρέπεται να πάρει τις αποφάσεις που παίρνει ένας ενήλικος. Οι οικονομικές σχέσεις ανάμεσα στις γυναίκες και τους άντρες πρέπει να είναι σχέσεις ισότητας και όχι σχέσεις υπεροχής και ελέγχου. Τα μέλη του ζευγαριού πρέπει να συμβάλουν στις αποφάσεις που έχουν σχέση με την οικονομική διαχείριση. (L.Walker 1989:100)

6.2.3 Κοινωνική βία και απομόνωση

Η κοινωνική βία και απομόνωση περιλαμβάνει την σταδιακή αποξένωση του θύματος από οποιαδήποτε φιλική σχέση ιδιαίτερα από εκείνες που θα μπορούσαν να την επηρεάσουν. Οι διάφορες κοινωνικές δραστηριότητες γίνονται όπλο στα χέρια του άντρα που κακοποιεί κάνοντας τον να λειτουργεί καταναγκαστικά. Χρησιμοποιεί την όποια δραστηριότητα εκβιαστικά ζητώντας για παράδειγμα ανταλλάγματα ώστε να συνοδέψει την σύντροφό του σε κάποια εκδήλωση. Πολλές φορές αρνείται τελικά να πάει φέρνοντας σε δύσκολη θέση την σύντροφό του αφού είτε θα χρειαστεί να εφεύρει μια δικαιολογία για αυτόν είτε να στερηθεί και η ίδια την όποια έξοδο για να μην του χαλάσει την διάθεση. Πολλές γυναίκες επιλέγουν την απομόνωση προκειμένου να αποφύγουν τα επεισόδια κακοποίησης. Σιγά-σιγά χάνουν τις κοινωνικές τους επαφές και μένουν συνέχεια στο σπίτι. Βρίσκονται όλο και περισσότερο μόνες με τους δράστες και εξαρτώνται από αυτούς. Όσο περισσότερο μένουν μαζί με τους δράστες, τόσο κλιμακώνονται οι κακοποιήσεις. Η κακομεταχείριση με τα λόγια μπορεί να είναι η πιο ισχυρή καταναγκαστική τεχνική σε μια σχέση κακοποίησης. Όσο η κοινωνική απομόνωση μεγαλώνει τόσο η γυναίκα νιώθει αβοήθητη κι ανίσχυρη, μισεί τον εαυτό της, νιώθει ανίκανη να δράσει ενώ ερμηνεύει την κατάθλιψή της ως τεμπελιά. Η μετατροπή της σε θύμα έχει

συντελεσθεί. Μερικές γυναίκες αγωνίζονται εναντίον της κατάθλιψης μέχρι τέλους. Σε πολλές περιπτώσεις, για κάποιες η αυτοκτονία μοιάζει να είναι η μόνη εναλλακτική δυνατότητα ή ο θάνατος του ενός από τους δύο. (L. Walker 1989: 113)

6.3 Εξαναγκασμός και σεξουαλική κακοποίηση

Ο εξαναγκασμός περιλαμβάνει την χωρίς συναίνεση, υποχρέωση του θύματος να έρθει σε σεξουαλική πράξη με τον δράστη παρά τη θέλησή του. (Αρτινοπούλου – Φαρσεδάκης 2003:11)

Για πολλές γυναίκες και κορίτσια, ο σεξουαλικός εξαναγκασμός και η κακοποίηση είναι καθοριστικά χαρακτηριστικά της ζωής τους. Η αναγκαστική σεξουαλική επαφή μπορεί να λάβει χώρα οποιαδήποτε στιγμή στη ζωή μιας γυναίκας και περιλαμβάνει μια σειρά συμπεριφορών, από βιασμό μέχρι μη φυσικές μορφές πίεσης που αναγκάζουν κορίτσια και γυναίκες να κάνουν σεξ παρά τη θέλησή τους. Ο θεμέλιος λίθος του καταναγκασμού είναι ότι η γυναίκα δεν έχει άλλη επιλογή και αντιμετωπίζει σοβαρές σωματικές, κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες αν αρνηθεί τον εξαναγκασμό σε σεξουαλική πράξη. Η σωματική βία και η σεξουαλική κακοποίηση μπορεί να θέσει τις γυναίκες σε κίνδυνο μόλυνσης και ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης άμεσα, εάν οι γυναίκες αναγκαστούν να κάνουν σεξ, για παράδειγμα, ή εάν φοβούνται τη χρήση αντισύλληψης ή προφυλακτικών λόγω της αντίδρασης του συντρόφου τους. Επίσης είναι ένας από τους βασικότερους παράγοντες στα ζητήματα αναπαραγωγικής υγείας της εποχής μας καθώς παρατηρούνται έντονα φαινόμενα σεξουαλικών μεταδιδόμενων νοσημάτων. (M.Ellsberg – L.Heise – 2005:23)

Σύμφωνα με την έκθεση του 2015, σχετικά με τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και την προστασία τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καταγράφει ότι παρά την κάποια πρόοδο που έχει σημειωθεί σε ορισμένους τομείς τα τελευταία χρόνια, η μια στις δυο γυναίκες έχει υποστεί σε κάποια στιγμή της ζωής της μια ή περισσότερες μορφές σεξουαλικής παρενόχλησης και μια στις τρεις γυναίκες στην ΕΕ έχει, μετά την ηλικία των 15 ετών, υποστεί σωματική και/ή σεξουαλική βία σε κάποια στιγμή της ζωής της. Στις βιαιοπραγίες που υφίστανται οι γυναίκες περιλαμβάνονται η σωματική, σεξουαλική και ψυχολογική βία, η κακοποίηση ανήλικων κοριτσιών, η κακοποίηση λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, η σεξουαλική παρενόχληση και η έμμονη

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

παρακολούθηση, μεταξύ άλλων με τη χρήση των νέων τεχνολογιών και του Διαδικτύου, και συμπεραίνουν ότι οι βιαιοπραγίες αυτές ενίοτε καταλήγουν σε γυναικοκτονίες και/ή στα λεγόμενα εγκλήματα τιμής, τα οποία συνιστούν παραβίαση του θεμελιώδους δικαιώματος των γυναικών στην αξιοπρέπεια.

Αποτελεί μία από τις χειρότερες μορφές κακοποίησης, κατά την οποία οι γυναίκες δυσκολεύονται να μιλήσουν.

6.4 Βία στον εργασιακό χώρο

Τα τελευταία χρόνια, οι μελέτες πάνω στις διεθνείς εργασιακές συνθήκες δείχνουν ότι ένας αυξανόμενος αριθμός προβλημάτων υγείας σχετιζόμενων με την εργασία δημιουργούνται εξαιτίας ψυχολογικών και όχι σωματικών αιτιών. Η ψυχολογική βία μπορεί να περιλαμβάνει διαφορετικές μορφές βίας όπως είναι η σεξουαλική παρενόχληση, ο εκφοβισμός (bullying) ή η ηθική παρενόχληση (mobbing). Πολλές μελέτες δείχνουν ότι οι γυναίκες απειλούνται ιδιαίτερα από τη βία στο χώρο εργασίας. Μελέτη του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη Βελτίωση της Ζωής και της Εργασίας έδειξε ότι μεταξύ 40 και 90 τοις εκατό των ερωτηθεισών γυναικών έχουν υποστεί κάποια μορφή βίας ή παρενόχλησης κατά τη διάρκεια της εργασιακής τους ζωής. Σε ατομικό επίπεδο, ο πόνος και ο εξευτελισμός που απορρέουν από τη βία και την παρενόχληση συνήθως οδηγούν στην έλλειψη κινήτρων, στην απώλεια της αυτοπεποίθησης και στη μειωμένη αυτοεκτίμηση, στο θυμό και την κατάθλιψη, στο άγχος και την ευερεθιστότητα των εμπλεκόμενων γυναικών. Όπως συμβαίνει και με το άγχος, αυτά τα συμπτώματα είναι πιθανόν να εξελιχθούν σε σωματική νόσο, ψυχικές διαταραχές, κατάχρηση καπνού, αλκοόλ και ναρκωτικών. Μπορεί να κορυφωθούν με την εμφάνιση εργασιακών ατυχημάτων, ανικανότητα για εργασία, ακόμα και με την αυτοκτονία.

Σε πολλές χώρες οι γυναίκες αποτελούν ένα αυξανόμενο ποσοστό του εργατικού δυναμικού. Παρ' όλα αυτά ένας πολύ σημαντικός αριθμός εργαζομένων γυναικών απασχολείται σε επισφαλείς θέσεις εργασίας, συχνά με μικρή ασφάλεια εργασίας, χαμηλούς μισθούς και δυσμενείς συνθήκες. Αυτό δεν περιορίζεται στο βιομηχανοποιημένο κόσμο, καθώς για πολλές γυναίκες στις αναπτυσσόμενες χώρες η εμπειρία της εργασίας είναι δυσάρεστη, με την κακομεταχείριση και τη σεξουαλική παρενόχληση να αποτελούν συνηθισμένα φαινόμενα που συχνά τρέφονται από

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

πολιτιστικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις. Ενώ ένας αυξανόμενος αριθμός γυναικών αποκτούν διοικητικές θέσεις, εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προβλήματα που συνδέονται με συμπεριφορές αποκλεισμού ή υποβάθμισης των γυναικών από άνδρες συναδέλφους που απειλούνται από αυτές.

Η σεξουαλική παρενόχληση συχνά χρησιμοποιείται ως ένα εργαλείο γενικότερου ελέγχου των γυναικών και όχι αποκλειστικά των ανδρών για να «κρατήσουν τις γυναίκες στη θέση τους». Φαίνεται πως οι γυναίκες διστάζουν να αναφέρουν τη σεξουαλική παρενόχληση, ενδυναμώνοντας έτσι το θύτη. Οι περισσότερες γυναίκες δεν αναγνωρίζουν ακόμα και οι ίδιες τη σεξουαλική παρενόχληση ή την αντιμετωπίζουν ως ασήμαντη ρουτίνα. Αυτό έχει λειτουργήσει ως εσωτερικός αμυντικός μηχανισμός. Το να αγνοούμε τις προσβλητικές συμπεριφορές ή να αρνούμαστε την ύπαρξή τους, είναι ο πιο συνηθισμένος τρόπος με τον οποίο οι γυναίκες αντιμετωπίζουν τη σεξουαλική παρενόχληση. (Α.Φραγκούλη – Π.Φίτσιου, 2010:14).

Σε έρευνα του Κ.Ε.Θ.Ι. το 2004 αναφέρεται ότι το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης στον εργασιακό χώρο είναι μια αντικοινωνική συμπεριφορά που παραβιάζει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την αρχή ίσης μεταχείρισης αλλά και τα θεμελιώδη δικαιώματα του ατόμου. Όταν το φαινόμενο αυτό συνιστά μια επαναλαμβανόμενη πρακτική ως έκφραση ιδιαίτερων μορφών ιεραρχίας και κυριαρχίας, αποτελεί κοινωνικό πρόβλημα, το οποίο εκβάλλει σε διασυστημικό ανθρωπίνης προσωπικότητας, σε επιδείνωση των εργασιακών συνθηκών και σχέσεων, σε ψυχολογικές καταπτώσεις και τέλος στην έμφυλη ανισότητα στα εργασιακά δικαιώματα, στο μέτρο που, κατά κανόνα, οι περισσότεροι και άμεσα πληττόμενοι είναι οι γυναίκες. (Αρτινοπούλου-Παπαθεοδώρου, 2004:6)

Η ηθική παρενόχληση (mobbing) και η υποβολή ενός εργαζομένου σε ψυχολογική παρενόχληση περιλαμβάνει δράσεις συνεχών αρνητικών σχολίων ή κριτικής, απομόνωσης, διάδοσης κουτσομπολιού ή εξευτελισμού των ατόμων στα οποία αναφέρονται. (Α.Φραγκούλη – Π.Φίτσιου, 2010:19). Πρόκειται για συστηματική, μεθοδική και συνεχή (τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα και για μεγάλο χρονικό διάστημα) άσκηση ψυχολογικής βίας, ηθικής βίας, διαμόρφωση εχθρικού και ταπεινωτικού εργασιακού περιβάλλοντος, για την επιβολή διακριτικής μεταχείρισης και τρομοκρατίας, που προσβάλλει την προσωπικότητα, την αξιοπρέπεια, τη σωματική και ψυχική ακεραιότητα του εργαζόμενου και οδηγεί συχνά σε

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

ολοκληρωτική εξάντληση (burn-out), προκειμένου να εξαναγκαστεί σε παραίτηση. Η ηθική παρενόχληση στο χώρο εργασίας παίρνει τη μορφή ταπεινωτικής συμπεριφοράς, άνισης μεταχείρισης, προσβολών, απομόνωσης, εξώθησης σε σφάλματα, απειλών, άσκησης ψυχολογικής βίας, ανάθεσης υπερβολικού όγκου εργασίας σε συνδυασμό με κακόβουλα σχόλια για την δήθεν ελλιπή απόδοση, τοποθέτησης σε θέση «ψυγείο» χωρίς καθήκοντα και αντικείμενο εργασίας. (<https://www.kepea.gr/aarticle.php?id=2079#>)

Τα επακόλουθα της έκθεσης σε εκφοβισμό, εκβιασμό και παρενόχληση σε οποιαδήποτε μορφή κι αν τα βιώνει κάποιος είναι τα ακόλουθα:

- Άγχος
- Κατάθλιψη
- Κοινωνική απομόνωση
- Επιθετικότητα
- Αϋπνία
- Μελαγχολία και απάθεια
- Προβλήματα συγκέντρωσης
- Ανασφάλεια και διστακτικότητα στην ανάληψη πρωτοβουλιών
- Επικίνδυνη συμπεριφορά και αυξημένη ροπή προς τα ατυχήματα
- Επιβλαβείς συνήθειες π.χ. αύξηση καπνίσματος και κατανάλωσης αλκοόλ
- Κακή διατροφή
- Έλλειψη συγκέντρωσης και μείωση αυτοπεποίθησης
- Άσχημες προσωπικές σχέσεις

Σε κάθε περίπτωση, η βία κατά των γυναικών στο χώρο εργασίας είναι πιθανό να έχει μακροπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις στην ψυχική τους υγεία, οδηγώντας σε πιθανή μακροχρόνια ανεργία και εν τέλει στη φτώχεια και στον κοινωνικό αποκλεισμό. Αυτό το αποτέλεσμα έχει πολύ σοβαρές συνέπειες όχι μόνο για τη γυναίκα, αλλά και για την ευρύτερη κοινωνία. (Α.Φραγκούλη – Π.Φίτσιου 2010:16)

6.5 Γυναίκες και trafficking

Ένα είδος βίας, το οποίο λαμβάνει χώρα τόσο σε κρατικό αλλά και σε διακρατικό

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

επίπεδο και εμπλέκει ένα μεγάλο αριθμό προσώπων, διεθνών εγκληματικών δικτύων και προσφυγικών αρχών είναι η διακίνηση και εμπορία ανθρώπων, το λεγόμενο trafficking. Αποτελεί, ένα φαινόμενο που αναπτύσσεται ραγδαία και λαμβάνει ανησυχητικές διαστάσεις παγκοσμίως και αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι αποφέρει στους εμπλεκόμενους τεράστια εισπρακτικά κέρδη με μικρό ρίσκο. Καθιστά δε, την τρίτη μεγαλύτερη και γρηγορότερα αναπτυσσόμενη εγκληματική δραστηριότητα παγκοσμίως, μετά τη διακίνηση ναρκωτικών και όπλων. Τα θύματα μπορεί να είναι άντρες, γυναίκες και παιδιά, με το μεγαλύτερο ποσοστό θυματοποίησης όμως να αφορά τις γυναίκες και τα παιδιά. Το trafficking προϋποθέτει την μετακίνηση ατόμων από το μέρος διαμονής τους σε άλλο μέρος της κοινότητάς τους, της επαρχίας τους, της περιφέρειας τους ή της χώρας τους (κρατικό επίπεδο), αλλά και εκτός συνόρων σε άλλη χώρα ή σε άλλη ήπειρο (διακρατικό επίπεδο), πάντα με απώτερο σκοπό την εκμετάλλευση.

Η εκμετάλλευση εμφανίζεται με ποικίλες μορφές: • Σεξουαλική (καταναγκαστική πορνεία) • Εργασιακή εκμετάλλευση (καταναγκαστική εργασία σε βιομηχανίες, σε αγροτικές εργασίες, σε οικοδομικές εργασίες ή σαν οικιακοί βοηθοί) • Εκμετάλλευση για επαιτεία ή διακίνηση ναρκωτικών. • Εκμετάλλευση γυναικών και ανήλικων κοριτσιών για παράνομους γάμους και υιοθεσίες. • Εκμετάλλευση για αφαίρεση οργάνων.

Τα θύματα trafficking έχουν βιώσει βία και βιασμούς από τους διακινητές, τους μαστροπούς, τους πελάτες. Στις περισσότερες περιπτώσεις τα θύματα έχουν υποστεί φυσική βία, «εργάστηκαν» σε συνθήκες ανθυγιεινές, υπέστησαν εκτρώσεις και μη ασφαλείς σεξουαλικές επαφές, υποχρεώθηκαν σε χρήση τοξικών ουσιών. Εκτός από τη φυσική βία τα θύματα έχουν συνήθως υποστεί και ψυχολογική κακοποίηση επομένως παρουσιάζουν ένα πολύπλοκο δίκτυο αναγκών ιατρικής παρέμβασης (Σ. Καραδήμα-Ε. Παπαντωνίου-Χ. Χρυσομάλλης, 2010:5)

Σε ολόκληρο τον κόσμο, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας του ΟΗΕ, ο αριθμός των ατόμων σε καταναγκαστική εργασία κάθε μορφής ανέρχεται παγκοσμίως σε περίπου 21 εκατ. εκ των οποίων τα 11,5 εκατ. είναι γυναίκες και κορίτσια σε σεξουαλική εκμετάλλευση και οικιακή εργασία. (Δρ. Ε. Στεργιούλης - https://www.huffingtonpost.gr/entry/trafficking-to-doelemporio-ston-21o-aiona_gr_6044bccac5b6429d0834283d)

Η Ελλάδα εξακολουθεί να είναι «χώρα προορισμός», σε μεγάλο ποσοστό

υποθέσεων, αλλά και «ενδιάμεση (transit)» χώρα (με προορισμό κυρίως χώρες της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης) και σε ορισμένες περιπτώσεις χώρα «πηγή» θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, με σκοπό την εγχώρια εκμετάλλευσή τους, κυρίως στο πεδίο της γενετήσιας εκμετάλλευσής τους. (Ελληνική Αστυνομία 2021:85)

7. Η κακοποίηση των γυναικών στην Ελλάδα

Η Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων παρουσίασε την 3η Ετήσια Έκθεση για τη Βία κατά των Γυναικών όπου υπήρξε ραγδαία αύξηση των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας που προχώρησαν σε καταγγελία το 2021. Σε σχέση με το 2020 η αύξηση αυτή ανέρχεται στο 73% καθώς το 2020, 4.264 γυναίκες είχαν προχωρήσει σε καταγγελία ενώ το 2021 ο αριθμός τους ανήλθε σε 7.375. Ο ετήσιος αριθμός των καταγγελλόμενων εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας το 2021 παρουσιάζει αύξηση της τάξης του 54,8%, σε σχέση με το 2020. Ο συνολικός αριθμός των βιασμών που καταγγέλθηκαν στην αστυνομία από γυναίκες το 2021 ανήλθε σε 204. Αναφορικά με τις καταγγελίες για βιασμό στα πλαίσια της οικογένειας, προκύπτει ότι το 2021 καταγράφηκαν 45 περιστατικά με 45 άνδρες δράστες και 45 θύματα. Καθώς στην Ελλάδα δεν υφίσταται ξεχωριστή διάταξη νόμου για την ποινική δίωξη του εγκλήματος της γυναικοκτονίας, η αποτύπωση της διάστασης του φαινομένου στη χώρα γίνεται μέσω της συγκέντρωσης του συνολικού αριθμού των γυναικών θυμάτων ανθρωποκτονίας με πρόθεση (άρθρο 299 του Ποινικού Κώδικα), ενώ η σχέση τους με τον δράστη προκύπτει σε συνδυασμό με τον νόμο για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας (Ν. 3500/2006). Σύμφωνα με τα στοιχεία της αστυνομίας, το 2021 αυξήθηκε τόσο ο αριθμός των γυναικοκτονιών σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, όσο και το ποσοστό των γυναικοκτονιών στο σύνολο των γυναικών θυμάτων ανθρωποκτονίας από 11 το 2010 σε 23 το 2021. Σε σχέση με το 2020 και το 2019, όπου ο συνολικός αριθμός των γυναικών που δολοφονήθηκαν από άνδρες του οικογενειακού τους περιβάλλοντος ήταν 8 για κάθε έτος, το 2021 ο αριθμός αυτός σχεδόν τριπλασιάστηκε καθώς 23 γυναίκες στην Ελλάδα έχασαν τη ζωή τους από το χέρι κάποιου μέλους της οικογένειάς τους. Στις κλήσεις που δέχεται η 24ωρη γραμμή Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας 197 του Ε.Κ.Κ.Α. περιλαμβάνονται και περιστατικά έμφυλης/ενδοοικογενειακής βίας. Τα στελέχη της γραμμής παρέχουν υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής στήριξης στα θύματα

ενδοοικογενειακής βίας και κινούν τους μηχανισμούς άμεσης κοινωνικής παρέμβασης. Το 2021, το 81% των θυμάτων βίας που κάλεσαν στη γραμμή 197 ήταν γυναίκες. Από τις 196 γυναίκες θύματα βίας που κάλεσαν στη γραμμή, η μία ήταν ανήλικη, ενώ στη γραμμή κάλεσαν για να καταγγείλουν κάποιο περιστατικό έμφυλης/ενδοοικογενειακής βίας και 103 γυναίκες τρίτα πρόσωπα, όλες ενήλικες. (ΓΓΔΟΠΦ, 2022:104)

8. Το Παγκόσμιο κίνημα #MeToo

Χρονική αναδρομή στα γεγονότα

Παρότι το κίνημα #MeToo υπάρχει σαν έννοια ήδη από το 2006, έγινε ευρέως γνωστό 11 χρόνια αργότερα για λόγους που θα εξηγηθούν παρακάτω. Ωστόσο, πριν ακόμα από το 2006, υπήρξαν γυναίκες που έπεσαν θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης, οι οποίες δε δίστασαν να μιλήσουν δημόσια για τις περιπέτειές τους, γνωρίζοντας τις επιπτώσεις που θα είχαν στη ζωή τους τέτοιου είδους αποκαλύψεις.

Patricia Douglas

Σύμφωνα με την Shewfelt (2017), η Patricia Douglas (1917-2003) ήταν η πρώτη γυναίκα που κατήγγειλε περιστατικό σεξουαλικής βίας, στις 2 Μαΐου του 1937. Γεννήθηκε στο Κάνσας, Μισούρι και μετανάστευσε στη Νέα Υόρκη με τη μητέρα της, Mildred Mitchell, η οποία εργάστηκε ως σχεδιάστρια μόδας. Η Douglas είχε συμμετάσχει μόνο σε δύο ταινίες ως χορεύτρια, όταν πήγε σε μια οντισιόν για δεύτερο ρόλο σε ταινία του MGM (Metro- Goldwyn- Mayer) Studio μία από τις πιο διάσημες και ισχυρές εταιρείες παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών του Χόλυγουντ. Κατά την άφιξή της στον χώρο των οντισιόν συνάντησε περίπου 120 γυναίκες προκλητικά ντυμένες και τότε ήταν που συνειδητοποίησε πως δεν επρόκειτο για οντισιόν, αλλά για το πενήνημερο πάρτι που διοργάνωσαν ταμεγαλοστελέχη της εταιρείας, ώστε να γιορτάσουν κάποιες επιτυχίες τους. Οι προσκλήσεις που έστειλαν τα μέλη της εταιρείας δεν ανέφεραν πουθενά τον πραγματικό λόγο για τον οποίο χρειαζόνταν τις κοπέλες. Ένας από τους παρευρισκόμενους, ο David Ross, προσέγγισε την Patricia Douglas έπειτα από πιέσεις την έσυρε στο αμάξι του -παρά τη θέλησή της-, όπου και την κακοποίησε σεξουαλικά. Η Douglas κατήγγειλε τον Ross με τη βοήθεια του εισαγγελέα του Λος Άντζελες, ο οποίος βέβαια τύγγανε να έχει κοντινή σχέση με τον επικεφαλής του MGM, Louis B. Mayer. Ο Eddie Mannix,

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

μέλος της εταιρείας που φρόντιζε για τη διατήρηση της καλής της φήμης, προσπάθησε να πείσει την Douglas να μη μιλήσει άλλο για το συμβάν· προσπάθησε μάλιστα να βρει στοιχεία του παρελθόντος της που θα μπορούσαν να αμαυρώσουν το όνομά της . Παράλληλα υποσχέθηκε να εξασφαλίσει θέσεις εργασίας στις υπόλοιπες κοπέλες που παρευρέθηκαν στο πάρτι, σε αντάλλαγμα για τη σιωπή τους.

Ο συγγραφέας David Stenn γύρισε ντοκιμαντέρ με την ζωή της Douglas το 2007 με τίτλο «Girl 27». Ο Stenn ο οποίος πήρε συνέντευξη από τις σερβιτόρες που παρευρίσκονταν εκεί, ενημερώθηκε πως οι άνδρες του πάρτι ήταν μεθυσμένοι και αγενείς και προσπαθούσαν να παρενοχλήσουν τις κοπέλες, οι οποίες μάλιστα δεν μπορούσαν να επικοινωνήσουν τηλεφωνικά με κανέναν ούτε και να αποχωρήσουν από το πάρτι. Η Douglas λίγο πριν πεθάνει σε εξομολόγηση της στον Stenn αποκάλυψε πως η δημοσίευση της ιστορίας της τόσα χρόνια μετά και η κατά κάποιον τρόπο δικαίωση της έδωσε νόημα να ζει. Μια συγκλονιστική πρότασή της ήταν ότι “Το λιοντάρι βίασε, μα το ποντίκι βρυχήθηκε”.

(<https://www.yahoo.com/entertainment/remembering-patricia-douglas-first-woman-call-hollywood-sexual-assault-231037036.html>,

<https://www.vanityfair.com/news/2003/04/mgm200304?fbclid=IwAR1QHWKaXi9OYE8JQ8L0qKKqEX0gi07nZbUvgaIUGzhZknxTSjv6qMPbmQ0>)

Anita Hill

Σύμφωνα με την E. Tikkanen (2019), η Anita Hill, εκπαιδευτικός και δικηγόρος, γεννήθηκε στις 30 Ιουλίου του 1956 στο Lone Tree της Οκλαχόμα. Έγινε γνωστή κυρίως έπειτα από την καταγγελία της στην Γερουσία, για τον υποψήφιο του Ανώτατου Δικαστηρίου των ΗΠΑ, Clarence Thomas, τον οποίο κατηγορήσε για σεξουαλική παρενόχληση. Η Hill σπούδασε ψυχολογία στο Κρατικό Πανεπιστήμιο της Οκλαχόμα (B.A., 1977) και αργότερα έλαβε πτυχίο Νομικής από το Yale University το 1980. Σχεδόν αμέσως, άρχισε να εργάζεται σε ένα δικηγορικό γραφείο στην Ουάσιγκτον, για να φύγει έναν χρόνο μετά, το 1981, ώστε να δουλέψει στο Γραφείο Πολιτικών Δικαιωμάτων του Υπουργείου Παιδείας των ΗΠΑ, ως νομική σύμβουλος του Thomas, ο οποίος εκτελούσε χρέη βοηθού γραμματέα. Κατά την περίοδο αυτή ο Thomas άρχισε να προσεγγίζει την Hill, χωρίς εκείνη να το επιθυμεί. Πολύ συχνά ξεκινούσε μπροστά της συζητήσεις για το σεξ ή περιέγραφε λεπτομερώς σκηνές πορνογραφικών ταινιών. Επίσης, της ζητούσε συνεχώς να συναντηθούν παρά

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

τις επανειλημμένες αρνήσεις των προτάσεών του. Τον Ιούλιο του 1983, η Hill αποφάσισε να φύγει από το πλευρό του Thomas, μιας και το εργασιακό περιβάλλον κοντά του είχε καταστεί ανυπόφορο. Το 1989, η Hill αποτέλεσε την πρώτη Αφροαμερικανή καθηγήτρια στο τμήμα της Νομικής του Πανεπιστημίου της Οκλαχόμα. Το 1991, ο τότε Αμερικανός Πρόεδρος, George H.W. Bush, όρισε τον Thomas αντικαταστάτη του Thurgood Marshall στο Ανώτατο Δικαστήριο. Τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου, η Hill κατέθεσε αγωγή εναντίον του για σεξουαλική παρενόχληση ενώπιον της Δικαστικής Επιτροπής της Γερουσίας. Οι ακροάσεις προβλήθηκαν τηλεοπτικά και προκάλεσαν ένα κύμα αντιδράσεων, τοποθετώντας την Hill στο επίκεντρο. Κατά τη διάρκεια της ανάκρισής της, πολλοί γερουσιαστές την κατηγορήσαν για κατάθεση ψευδών στοιχείων, ενώ επίσης εξέφρασαν αμφιβολίες για την ψυχική της υγεία. Θεωρητικά αρκετές γυναίκες ήταν διατεθειμένες να καταθέσουν υπέρ της, αλλά ποτέ δεν κλήθηκαν από την επιτροπή. Ο Thomas αρνήθηκε τους ισχυρισμούς για σεξουαλική παρενόχληση, χαρακτηρίζοντας μάλιστα την όλη υπόθεση ως «λιντσάρισμα υψηλής τεχνολογίας» σε βάρος του, και στο τέλος κέρδισε τη δίκη με διαφορά λίγων ψήφων (52-48). Το σκάνδαλο Hill- Thomas κινητοποίησε έναν σημαντικό αριθμό γυναικών να εισέλθουν δυναμικά στο πεδίο της πολιτικής και το έτος του 1992 χαρακτηρίστηκε ως «Χρονιά της Γυναίκας», καθώς πολλές γυναίκες εκλέχθηκαν στο Κογκρέσο. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, ότι η υπόθεση της Hill προκάλεσε την ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση στον χώρο εργασίας. Το 2013, η Hill συμμετείχε στο ντοκιμαντέρ «Anita» (2013), που είχε ως κεντρικό θέμα το σκάνδαλο. Το 2016, η Kerry Washington υποδύθηκε την Anita Hill στην τηλεοπτική ταινία του HBO «Confirmation». Το θάρρος που επέδειξε η Hill αποτέλεσε παράδειγμα προς μίμηση, γιατί επέλεξε να μην αποσιωπήσει τα γεγονότα, γνωρίζοντας ότι αυτό θα είχε επιπτώσεις στη ζωή και τη φήμη της

TaranaBurke – Η θεμελίωση του #metoo

Η Tarana Burke, Αφροαμερικανή ακτιβίστρια πολιτικών δικαιωμάτων, γεννήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου του 1973 στο Μπρονξ της Νέας Υόρκης. Μεγάλωσε σε μια οικογένεια χαμηλού εισοδήματος της εργατικής τάξης ενώ την βίασαν και την κακοποίησαν σεξουαλικά τόσο στην παιδική όσο και στην εφηβική της ηλικία. Η μητέρα της την στήριξε ώστε να αναρρώσει από αυτές τις βίαιες πράξεις και την

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

ενθάρρυνε να εμπλακεί στην κοινότητα. Αυτές οι εμπειρίες την ενέπνευσαν στην προσπάθεια της να βελτιώσει τη ζωή των κοριτσιών που υφίστανται ακραίες δυσκολίες. Είναι πιο γνωστή ως η ιδρυτής του κινήματος "Me Too" το 2006, το οποίο έχει ανθίσει σε μια παγκόσμια εκστρατεία για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση, την κακοποίηση και την επίθεση στην κοινωνία.

Η γέννηση του #metoo

Η Burke αρχικά επινόησε τη φράση «metoo»/«κιεγώ» ενώ εργαζόταν στην Just Be Inc, έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό που ίδρυσε το 2003 και επικεντρώθηκε στη συνολική ευημερία των νεαρών έγχρωμων γυναικών. Η Burke μιλούσε με ένα κορίτσι που της αποκάλυψε ότι ο φίλος της μητέρας της την κακοποιούσε σεξουαλικά. Πάσχιζε να βρει τις κατάλληλες λέξεις, για να βοηθήσει, να συμπάσχει με τις αμέτρητες γυναίκες και τα νεαρά κορίτσια που της έχουν αποκαλύψει τις εμπειρίες τους. Από τότε, η Burke μοιράστηκε το μήνυμα με τους επιζώντες παντού: «Δεν είσαι μόνος. Αυτό συνέβη και σε μένα». Από αυτό το σημείο και μετά, το «metoo» βοήθησε την Burke να διαμορφώσει τη δια βίου εκστρατεία της για ακτιβισμό, για να βοηθήσει κορίτσια και γυναίκες που έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση, κακοποίηση ή επίθεση. Σε συνέντευξή της στο *CNN*, η Burke δήλωσε: «Από τη μια πλευρά, είναι μια τολμηρή δηλωτική δήλωση ότι «δεν ντρέπομαι» και «δεν είμαι μόνος». Από την άλλη πλευρά, είναι μια δήλωση από επιζώντα σε επιζώντα που λέει «σε βλέπω, σε ακούω, σε καταλαβαίνω και είμαι εδώ για σένα». Η πρώιμη ακτιβιστική δουλειά της Burke με κορίτσια στο Tuskegee της Alabama αποκάλυψε την πολύ κοινή ιστορία κακοποίησης στη ζωή αυτών των μειονεκτούντων κοριτσιών. Σε ένα γεμάτο δωμάτιο με 30 κορίτσια, περίμενε περίπου πέντε ή έξι «Me Toos». Κατέληξαν να είναι 20. (M.Worthen, 2021, <https://www.biography.com/activist/tarana-burke>)

Harvey Weinstein

Ο Harvey Weinstein γεννήθηκε στις 19 Μαρτίου του 1952 στη γειτονιά στο Queen της Νέας Υόρκης. Το 1973 αποφοίτησε από το Πανεπιστήμιο του Buffalo και ασχολήθηκε με την παραγωγή ροκ συναυλιών με τον αδερφό του, Bob Weinstein. Οι δύο αδερφοί ίδρυσαν την ιδιωτική εταιρεία παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, Miramax Films (1979-2005), η οποία σημείωσε τεράστιες επιτυχίες. Στα τέλη της δεκαετίας του

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

1990, ο Weinstein παρήγαγε ολοένα και περισσότερες ταινίες με αποτέλεσμα η Miramax να αποκτήσει ακόμα πιο ισχυρή θέση στον χώρο του κινηματογράφου. Πέραν της τεράστιας επιτυχίας του στον χώρο του κινηματογράφου, ο Weinstein έχει στηρίξει οικονομικά πολιτικούς και υποψηφίους του Δημοκρατικού Κόμματος, συμπεριλαμβανομένων των Μπαράκ Ομπάμα και Χίλαρι Κλίντον, ενώ επίσης έχει προσφέρει δωρεές σε φιλανθρωπικά ιδρύματα. Ο Weinstein βρέθηκε ξαφνικά στα φώτα της δημοσιότητας τον Οκτώβριο του 2017, μετά από μια αναφορά στους *NewYorkTimes* σχετικά με το ισχυριζόμενο ιστορικό του σεξουαλικής παρενόχλησης. Σύμφωνα με τους *Times*, ο Weinstein είχε κάνει ανεπιθύμητες ενέργειες σε πολλές γυναίκες, συμπεριλαμβανομένης της ηθοποιού Ashley Judd, κάνοντας διακανονισμούς με τουλάχιστον οκτώ από αυτές. Η ιστορία επανήλθε με μια μεταγενέστερη αναφορά στο *TheNewYorker*, για την άσχημη συμπεριφορά του Weinstein από την Ιταλίδα ηθοποιό Asia Argento. Στις 25 Μαΐου 2018, ο Weinstein συνελήφθη και κατηγορήθηκε για βιασμό, διάπραξη εγκληματικής σεξουαλικής πράξης και σεξουαλικής κακοποίησης. Στις 24 Φεβρουαρίου 2020, ο Weinstein κρίθηκε ένοχος για δύο κατηγορίες: Εγκληματική σεξουαλική πράξη εναντίον της Miriam Hale και βιασμό τρίτου βαθμού. Στις 11 Μαρτίου, καταδικάστηκε σε 23 χρόνια φυλάκιση και διατάχθηκε να εγγραφεί επίσημα ως σεξουαλικός δράστης. (<https://www.biography.com/filmmaker/harvey-weinstein>)

Alyssa Milano

Μετά τις καταγιστικές εξελίξεις και τις κατηγορίες κατά του Harvey Weinstein η ηθοποιός Alyssa Milano τον Οκτώβριο του 2017, απευθύνθηκε μέσω του λογαριασμού της στο twitter προς τις γυναίκες που έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση ή κακοποίηση και τις παρότρυνε να μοιραστούν τη δική τους ιστορία με το hashtag #metoo. Πιο συγκεκριμένα έγραψε «Εάν όλες οι γυναίκες που έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση ή βία γράψουν στο status τους #Metoo, ίσως δώσουμε στον κόσμο να καταλάβει το μέγεθος του προβλήματος». Ξύπνησε το επόμενο πρωί με 55.000 απαντήσεις και το hashtag νούμερο ένα στο Twitter. Η ηθοποιός κατάφερε να αναζωπυρώσει ένα κίνημα που καταγγέλλει τη σεξουαλική επίθεση και την παρενόχληση και εκατομμύρια άνθρωποι στάθηκαν στο πλάι της, συμπεριλαμβανομένων των αστέρων Uma Thurman, Björk, Sheryl Crow, Lady Gaga, Molly Ringwald και Ilana Glazer. «Ήταν η τέλεια καταγίδα και χαίρομαι που ήμουν η

αγγελιοφόρος” δήλωσε η Milano. (Nadja Sayej - <https://www.theguardian.com/culture/2017/dec/01/alyssa-milano-mee-too-sexual-harassment-abuse>)

Το περιοδικό Time ανακήρυξε πρόσωπο της χρονιάς για το 2017 τις «**Silence Breakers**». Οι λεγόμενες «επαναστάτες της σιωπής», μίλησαν ανοιχτά για τη σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση στους κόλπους της showbiz και όχι μόνο. Η επιλογή όλων αυτών των ατόμων, γυναικών στη πλειοψηφία τους, για τον τίτλο του «Person of the Year» αποτελεί μια κίνηση αναγνώρισης της σημαντικότερης πολιτιστικής αναμέτρησης που πραγματοποιήθηκε αυτή τη χρονιά, καθώς και του κινήματος **#MeToo** που αντιπροσωπεύει όλες τις γυναίκες που άνοιξαν μια παγκόσμια συζήτηση για τη σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση. «Αυτή η αντεπίθεση φαίνεται σαν να συνέβη μέσα σε μια βραδιά. Στην πραγματικότητα, όμως, σιγόβραζε επί χρόνια, δεκαετίες, αιώνες», αναφέρει το Time στο αφιέρωμά του. Στο άρθρο του αναφέρει “Αυτοί ξεκίνησαν μια επανάσταση άρνησης, συγκεντρώνοντας δυνάμεις μέρα με τη μέρα, ενώ μόνο τους τελευταίους δύο μήνες ο συλλογικός θυμός τους προκάλεσε άμεσα και συγκλονιστικά αποτελέσματα: σχεδόν καθημερινά απολύονταν διευθύνοντες σύμβουλοι, ανατρέπονταν μεγιστάνες, αποκαθλώνονταν είδωλα. Όταν οι αστέρες του κινηματογράφου δεν ξέρουν πού να πάνε, τι ελπίδα υπάρχει για εμάς τους υπόλοιπους; Τι ελπίδα υπάρχει για την θυρωρό που παρενοχλείται από έναν συνάδελφό της, αλλά μένει σιωπηλή από φόβο ότι θα χάσει τη δουλειά που χρειάζεται για να συντηρήσει τα παιδιά της; Για την βοηθό που αποκρούει επανειλημμένα έναν ανώτερο που δεν δέχεται το όχι για απάντηση; Για την οικονόμο του ξενοδοχείου που ποτέ δεν ξέρει, καθώς θέλει να αντικαταστήσει τις πετσέτες και να καθαρίσει τουαλέτες, αν κάποιος επισκέπτης πρόκειται να της επιτεθεί και δεν μπορεί να ξεφύγει;” (<https://time.com/time-person-of-the-year-2017-silence-breakers/?xid=homepage>)

9. Το #metoo στην Ελλάδα

Στις 25 Νοεμβρίου του 2020 η Σοφία Μπεκατώρου, ιστιοπλόος, αθλήτρια του Ναυτικού Ομίλου Τζιτζιφιών Καλλιθέας και δύο φορές Ολυμπιονίκης, συμμετέχοντας σε μια διαδικτυακή συζήτηση με αφορμή την «Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας Κατά των Γυναικών», είχε πρωτοαναφέρει το γεγονός της

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

σεξουαλικής κακοποίησης που είχε δεχτεί 23 χρόνια πριν. Στις 22 Δεκεμβρίου μιλά με λεπτομέρειες για την σεξουαλική της κακοποίηση, σε συνέντευξή της στη διαδικτυακή έκδοση του περιοδικού *Marie Claire* και στη δημοσιογράφο Εβίτα Τσιλοχρήστου, με αποτέλεσμα στις 14 Ιανουαρίου 2021 η ιστοπλόος, να κληθεί να συμμετέχει και πάλι σε διαδικτυακή συζήτηση που διοργάνωσε το υφυπουργείο Αθλητισμού, στο πλαίσιο του προγράμματος του Συμβουλίου της Ευρώπης για την «Προστασία των παιδιών στον Αθλητισμό», «Start to Talk/Σπάσε τη Σιωπή - Μίλησε, Μην Ανέχεσαι». Εκεί περιέγραψε αναλυτικά και με λεπτομέρειες την σεξουαλική κακοποίηση που είχε δεχτεί από παράγοντα της Ελληνικής Ιστιοπλοϊκής Ομοσπονδίας. Λίγες μέρες αργότερα, αποκαλύφθηκε ότι ο εν λόγω παράγοντας ήταν ο αντιπρόεδρος της Ομοσπονδίας και εκπρόσωπος της ιστοπλοΐας στην Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή, Αριστείδης Αδαμόπουλος. Η καταγγελία ήταν και αυτή που ξεκίνησε το ελληνικό κίνημα *metoo*. Τις αποκαλύψεις της Μπεκατώρου, συνόδευσε ένα κύμα επιδοκιμασίας και συμπαράστασης που εκδηλώθηκε κυρίως μέσω των κοινωνικών δικτύων και των ΜΜΕ. Η συμπαράσταση για την τόλμη της άνοιξε το δρόμο σε άλλες γυναίκες και άντρες να δημοσιοποιήσουν τις σεξουαλικές παρενοχλήσεις που είχαν δεχτεί κατά καιρούς. Έτσι έγιναν καταγγελίες από επαγγελματίες αθλητές και αθλήτριες, από φοιτητές και φοιτήτριες Πανεπιστημίου, από δημοσιογράφους και πολιτικούς και τέλος από ηθοποιούς.

Οι καταγγελίες των ηθοποιών προσέλκυσαν από τον Μάρτιο του 2021 και μετά, την προσοχή της κοινής γνώμης και των ΜΜΕ. Ανάμεσα στις πολλές καταγγελίες υπήρξαν οι περιπτώσεις των Δημήτρη Λιγνάδη και Πέτρου Φιλιππίδη τις οποίες ανέλαβε να διερευνήσει εισαγγελέας, και κατέληξαν στην ποινική δίωξη και των δυο γνωστών ηθοποιών, για αδικήματα κακουργηματικού χαρακτήρα.

Η υπόθεση της Μπεκατώρου μπήκε στο αρχείο λόγω παραγραφής του αδικήματος, αλλά με την δικιά της μεσολάβηση, μια άλλη υπόθεση βιασμού αθλήτριας ιστοπλοΐας, που μάλιστα τότε ήταν 11 χρονών, προκάλεσε την εισαγγελική παρέμβαση και τη σύλληψη του φερόμενου ως βιαστή - προπονητή της αθλήτριας βάση κατηγοριών για βιασμό κατ' εξακολούθηση, αποπλάνηση κατ' εξακολούθηση και κατάχρηση σε ασέλγεια. Στις 16 Ιανουαρίου η πρώην διεθνής πολίστρια και πρωταθλήτρια του τριάθλου Μάνια Μπίκοφ και η κολυμβήτρια Ραμπέα Ιατρίδου, δημοσιοποίησαν στα προφίλ τους στο Facebook τις δικές τους

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

κακές εμπειρίες από σεξουαλικές παρενοχλήσεις που υπέστησαν από αθλίατρος. Ακολούθησαν πολλοί ακόμη, γυναίκες και άντρες, από τον χώρο της υποκριτικής. Μετά από σωρεία καταγγελιών εναντίον του προσώπου του, ο Πέτρος Φιλιππίδης διεγράφη από το Σωματείο Ελλήνων Ηθοποιών στις 14 Ιουνίου. Επώνυμες καταγγελίες έγιναν και κατά των ηθοποιών και σκηνοθετών Κώστα Σπυρόπουλου και Παύλου Χαϊκάλη για πράξεις γενετήσιου χαρακτήρα. Για τον ηθοποιό Γιώργο Κιμούλη, υπήρξαν επώνυμες καταγγελίες με πρώτη την ηθοποιό Ζέτα Δούκα για κακοποιητική συμπεριφορά κατά την διάρκεια παραστάσεων και προβών. (<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%BF%CF%86%CE%AF%CE%B1%CE%9C%CF%80%CE%B5%CE%BA%CE%B1%CF%84%CF%8E%CF%81%CE%B F%CF%85>)

10. Συγκριτική συνανάγνωση έργων

10.1 Ντέλια Όουενς – Εκεί που τραγουδάνε οι Καραβίδες

Περίληψη

Η Κάια, η πιτσιρίκα του βάλτου, ζει στην Βόρεια Καρολίνα με την οικογένεια της. Θύμα έντονης ενδοοικογενειακής βίας όλα τα μέλη από τον πατέρα της και η μικρή βλέπει έναν έναν τα αγαπημένα της πρόσωπα να φεύγουν μακριά και να την εγκαταλείπουν με κύρια πληγή στην ψυχή της η εγκατάλειψη από την μητέρα της. Περιγράφεται όλη η αγωνία και ο αγώνας την μικρής για επιβίωση αφού έρχεται αντιμέτωπη με βασικές ανάγκες όπως η πείνα και η δίψα. Μαθαίνει να αφουγκράζεται τους ήχους και την ζωή στον βάλτο μαζί με την θάλασσα και τα πουλιά, τόσο που γίνεται άθελα της ερευνήτρια του τρόπου ζωής όλων των πλασμάτων εκεί. Δυστυχώς ο κοινωνικός περίγυρος είναι περισσότερο εναντίον της παρά υποστηρικτής της με αποτέλεσμα να βρεθεί και η ίδια κάποια στιγμή θύμα κακοποίησης κάτι που υποκίνησε το θύμα να καταλήξει δράστης.

Η οικογένεια της Κάια είναι μια περίπτωση ανθρώπων που βιώνουν έντονη ενδοοικογενειακή βία οι εκφάνσεις της οποίας εκδηλώνονται με διάφορες μορφές κακοποίησης όπως σωματικής, λεκτικής και ψυχολογικής. Στα παρακάτω σημεία του βιβλίου διακρίνεται καθαρά η λεκτική βία με την οποία ζουν στην οικογένεια της

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

Καία και ο ψυχολογικός εκβιασμός που περιλαμβάνει την στάση σιωπής ενός ατόμου προς ένα άλλο.

Σελίδα 20: «*Η μαμά δεν ξαναγύρισε εκείνη τη μέρα. Κανείς δεν είπε τίποτα. Ιδίως ο μπαμπάς. Ανοιγόκλεινε με σαματά τις κατσαρόλες, βρωμοκοπώντας ψαρίλα και φτηνό ουίσκι.*»

«*Ο μπαμπάς βλαστήμησε και μετά έφυγε πάλι. Είχαν ξαναγίνει καυγάδες· μάλιστα η μαμά είχε ξαναφύγει μια δυο – φορές*»

Σελίδα 21: «*Είχε δύο θέσεις λειτουργίας ο μπαμπάς: τη σιωπή και την αγριοφωνάρα*»

Στον παρακάτω διάλογο διακρίνεται ξεκάθαρα η κοινωνική θέση της γυναίκας και ο ρόλος που της είχαν αποδώσει. Η γυναίκα δεν μπορεί να κάνει ότι και ο άντρας, δεν μπορεί να ψαρεύει γιατί προφανώς οι ικανότητες της δεν είναι όμοιες με εκείνες του άντρα κατά την άποψη του.

Σελίδα 77: «*Να' ρθω μαζί σου στο ψάρεμα καμιά φορά;*»

- «*Α. ώστε θες να ψαρεύεις;*»
- «*Μα' στα*»
- «*Αφού είσαι κορίτσι*»

Η ενδοοικογενειακή βία και η σωματική κακοποίηση λαμβάνουν χώρα στο απόσπασμα που ακολουθεί.

Σελίδα 94: «*Ο μπαμπάς παλιά τους έδερνε όλους, ιδίως όταν ήταν μεθυσμένος. Περνούσαν μέρες που ήταν καλά. Και μετά : πάλι ποτό, φωνές, ξύλο. Μια φορά ο Μπαμπάς κόλλησε τη Μαμά στον τοίχο της κουζίνας κι άρχισε να τη χτυπάει ώσπου σωριάστηκε στο πάτωμα. Η Κάια, κλαίγοντας, ζητώντας του να σταματήσει, άγγιξε το μπράτσο του. Εκείνος τότε άρπαξε την Κάια από τους ώμους και της φώναξε να κατεβάσει το παντελόνι και το βρακί της και να σκύψει πάνω στο τραπέζι της κουζίνας. Με μια δεξιοτεχνική κίνηση, έβγαλε τη ζώνη από το παντελόνι του και την έδειρε. »*

Σελίδα 249: «*Τώρα όμως που επιτέλους του έδωσε την άδεια, εκείνον τον κατέκλυσε η βιασύνη να παρακάμψει τις δικές της ανάγκες και να μην σταματήσει πουθενά.*»

Στην παρακάτω σκηνή της σελίδας 293 περιγράφεται μια άγρια σκηνή βίας, λεκτικής και σωματικής, η οποία περιγράφεται μέσα από τα μάτια της μικρής πρωταγωνίστριας του βιβλίου, της Κάια με θύματα την ίδια και την μητέρα της.

Η Μαμά και η Κάια είχαν μόλις βγει από την κουζίνα κρατώντας το καλάθι με τα αυγά και τα σοκολατένια λαγουνάκια από το Ψιλικατζίδικο, όταν ο Μπαμπάς εμφανίστηκε από τον διάδρομο. Άρπαξε το πασχάλινό σκουφάκι από το κεφάλι της Κάια κι άρχισε να το ανεμίζει ουρλιάζοντας στη Μαμά: «Που τα βρήκες τα λεφτά για να τα ζοδεύεις σε τέτοια; Σκουφάκια και γυαλιστερά παπούτσια; Και αυγουλάκια και σοκολάτες κι όλα αυτά; Ε; Που;» Ο μπαμπάς την έσπρωξε. «Πας και πηδιέσαι – αυτό είναι. Έτσι τα βρήκες τα λεφτά; Λέγε. Τώρα..». Άρπαξε τη Μαμά από τα μπράτσα και την ταρακούνησε τόσο δυνατά, που το πρόσωπό της λες και σειόταν ολόκληρο ενώ τα μάτια της παρέμεναν ακίνητα κι ορθάνοιχτα. «Μπαμπά σταμάτα! Σε παρακαλώ!» φώναζε η Κάια κι άρχισε να κλαίει με λυγμούς. Εκείνος σήκωσε το χέρι κι έριξε στην Κάια ένα άγριο χαστούκι. «Σκασμός κι εσύ μυζιάρικο! Τράβα βγάλε αυτό το ηλίθιο φουστάνι και τα πουτανίστικα τα παπούτσια από πάνω σου».

«Σε εσένα μιλάω μωρή! Που τα βρήκες τα λεφτά;» Έπιασε τη σιδερένια μάσκα για τη σόμπα και κινήθηκε προς τη Μαμά. Η Κάια ουρλιαξε με όλη της τη δύναμη και άρπαξε το μπράτσο του Μπαμπά τη στιγμή που κατέβαζε με φόρα τη μασιά στο στέρνο της Μαρίας. Αίμα ανάβλυσε πάνω στο λουλουδάτο φόρεμα, σαν κόκκινο πουά.»

Στο απόσπασμα της σελίδας 299 περιγράφεται το αποτέλεσμα της χρόνιας κακοποίησης στο θύμα και οι αλλαγές στην ζωή και καθημερινότητα της. Το θύμα απομακρύνθηκε από τον κακοποιητή της μα ο φόβος δεν την εγκατέλειψε ποτέ. Ο δράστης όχι μόνο κακοποιούσε την σύζυγο και τα παιδιά του μα η σκληρότητα του χαρακτήρα του και ο εγωισμός του ανάγκασαν τα παιδιά του να μεγαλώσουν δίχως την μητέρα τους: «Για μήνες ήταν βουβή. Δεν είπε ούτε λέξη. Έμενε στο παλιό της δωμάτιο, στο σπίτι των γονιών της. Έτρωγε ελάχιστα. Φυσικά έφεραν γιατρούς αλλά κανείς δεν μπόρεσε να την βοηθήσει. Τελικά έναν χρόνο μετά, η Μαμά έπαθε κρίση υστερίας και είπε στη Ρόζμαρι ότι θυμόταν πως είχε εγκαταλείψει τα παιδιά της. Η Ρόζμαρι τη βοήθησε να γράψει στον Μπαμπά για να τον ρωτήσει αν μπορούσε να έρθει να μας πάρει και να μας φέρει να ζήσουμε μαζί της στη Νέα Ορλεάνη. Εκείνος απάντησε πως έτσι κι επέστρεφε ή ερχόταν σε οποιαδήποτε επαφή μαζί με κάποιον από

μας, θα την έκανε μαύρη στο ξύλο. Και η Μαμά ήξερε πως ήταν απολύτως ικανός για αυτό.»

Στην σκηνή της σελίδας 338 περιγράφεται μια επίθεση που περιλαμβάνει σεξουαλική και σωματική κακοποίηση, απόπειρα βιασμού του θύματος και ξυλοδαρμού του το οποίο και αποτέλεσε στο βιβλίο την αιτία για την δολοφονία του δράστη.

- *Την έπιασε από τους ώμους και την τράβηξε προς το μέρος του.*

«Άσε με!». Έστριψε το σώμα της, προσπάθησε να του ξεφύγει, εκείνος όμως τη γράπωσε και με τα δυο του χέρια. Τα μπράτσα της πόνεσαν. Έβαλε το στόμα του πάνω στο στόμα της και τη φίλησε. Η Κάια σήκωσε απότομα τα χέρια ψηλά διώχνοντας τα δικά του. Με το κεφάλι τραβηγμένο πίσω, φώναζε με συριστική φωνή: “Μην τολμήσεις”. Τη γράπωσε ξανά απ’ τους ώμους και κλαδεύοντας τα γόνατα της με το πόδι του, την έριξε κάτω. Το κεφάλι της κοπάνησε με δύναμη στο χώμα. «Το ξέρω πως με θες». Της είπε μ’ ένα γλοιώδες χαμόγελο.

«Όχι σταμάτα!» ούρλιαζε εκείνη. Ο Τσέις γονάτισε με το ένα πόδι στο στομάχι της, κόβοντας της την ανάσα, ενώ ξεκούμπωνε το τζην του και το κατέβαζε. Η Κάια ανασηκώθηκε και τον έσπρωξε με τα δυο της χέρια. Ξαφνικά, τη χτύπησε στο πρόσωπο με τη δεξιά του γροθιά. Το κεφάλι της λέπεσε απότομα πίσω και το κορμί της γκρεμίστηκε ξανά στο χώμα. Όπως ακριβώς όταν ο Μπαμπάς χτυπούσε τη Μαμά. Ο πόνος έκανε το μυαλό της ν’ αδειάσει για μερικά δευτερόλεπτα· έπειτα άρχισε να στρίβει το σώμα της όπως μπορούσε, προσπαθώντας να ξεγλιστρήσει από κάτω του, ο Τσέις όμως ήταν πολύ δυνατός. Κρατώντας με το ένα του χέρι και τα δυο της χέρια πάνω απ’ το κεφάλι της, ξεκούμπωσε το σορτς της κι έσκισε την κυλότα της, ενώ εκείνη προσπαθούσε να τον κλωστήσει. Η Κάια ούρλιαζε, αλλά κανείς δεν μπορούσε να την ακούσει. Χτυπώντας τα πόδια στο χώμα πάσχιζε να ελευθερωθεί, εκείνος όμως την άρπαξε από τη μέση και τη γύρισε μπρούμυτα. Ο Τσέις τη πίεσε το πονεμένο της πρόσωπο μέσα στα χώματα και πιάνοντας την από την κοιλιά, της ανασήκωσε τη λεκάνη, ενώ ο ίδιος γονάτιζε πίσω της.

«Αυτή τη φορά, δεν σ’ αφήνω να μου ξεφύγεις. Σ’ αρέσει δεν σ’ αρέσει, είσαι δικιά μου».

10.2 – Με λένε Μαλάλα

Περίληψη

Η Μικρή Μαλάλα γεννήθηκε στο Σουάτ του Πακιστάν και γίνεται καθημερινά μάρτυρας της άδικης μεταχείρισης των γυναικών από την πλειοψηφία των αντρών της θρησκευτικής κοινωνίας στην οποία μεγαλώνει. Ο δάσκαλος πατέρας της εναντιώθηκε εξ αρχής στην στέρηση του δικαιώματος εκπαίδευσης των παιδιών και κυρίως των κοριτσιών που απαγορευόταν στον κόσμο τους, μεταδίδοντας τις απελευθερωμένες απόψεις του στην κόρη του η οποία ξεχώριζε από μικρή. Μαχήτρια κι επαναστάτρια της εποχής της η Μαλάλα διεκήρυττε παντού τα δικαιώματα των κοριτσιών, σε σημείο που οι Ταλιμπάν οι οποίοι διοικούσαν για κάποιο διάστημα την χώρα της να εξαπολύσουν επίθεση εναντίον της, στέλνοντας κάποιον να την δολοφονήσει μέσα στο σχολικό λεωφορείο που την μετέφερε από και προς το σχολείο με τις συμμαθήτριες της. Το αποτέλεσμα οι σφαίρες να μην καταφέρουν να την σκοτώσουν παρά την μεγάλη περιπέτεια υγείας που πέρασε μα να την στιλβώσουν έναντι στον αντρικό, πατριαρχικό, θρησκευτικό παραλογισμό της χώρας της.

Στα αποσπάσματα του βιβλίου περιγράφεται μια πραγματικότητα που ξεπερνά κάθε μυθοπλασία, την οποία ζουν πολλές γυναίκες της Μέσης Ανατολής, οι οποίες υφίστανται κάθε μορφής βία από μια θρησκόληπτη και οπισθοδρομική κοινωνία. Ψυχολογικός εκβιασμός, σεξουαλική κακοποίηση, σωματική βία, απομόνωση και κοινωνικός αποκλεισμός, απαγόρευση στην μόρφωση και καταπίεση χωρίς καν το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης, είναι καθημερινά πράγματα τα οποία βιώνουν οι γυναίκες του Ισλάμ. Όχι χτες, ούτε τελικά τόσο μακριά από μας, σήμερα, τώρα, χιλιάδες γυναίκες βασανίζονται κάτω από την ομπρέλα του θρησκευτικού, αντρικού φανατισμού.

Σελίδα 23 – *«Όταν γεννήθηκα οι συγχωριανοί μας συλλυπήθηκαν τη μητέρα μου και κανείς δεν συνεχάρη τον πατέρα μου. Ο πατέρας μου δεν είχε χρήματα για νοσοκομείο ή μαμή κι έτσι μια γειτόνισσα βοήθησε στη γέννα μου. Γεννήθηκα κορίτσι σε μια χώρα που πανηγυρίζουν την έλευση ενός γιού με πυροβολισμούς, ενώ οι κόρες κρύβονται πίσω από μια κουρτίνα και ο ρόλος τους στη ζωή είναι απλώς το μαγείρεμα και η αναπαραγωγή. Για τους περισσότερους Παστούν, η γέννηση μιας κόρης είναι μέρα θλίψης.»*

Σελίδα 35 – «Οι περισσότεροι Παστούν δεν μοιράζονται τα προβλήματα τους με τις γυναίκες τους καθώς αυτό θεωρείται δείγμα αδυναμίας. “Μέχρι τη γυναίκα του ρωτάει αυτός!” λένε όταν θέλουν να προσβάλλουν κάποιον.»

Σελίδα 39 – «Κοντά στο δρόμο μας έμενε μια οικογένεια μ’ ένα κορίτσι στην ηλικία μου που το έλεγαν Σαφίνα και δύο αγόρια στις ηλικίες των αδελφών μου. Παίξαμε όλοι μαζί κρίκετ αλλά ήξερα καθώς μεγαλώναμε ότι τα κορίτσια αργά η γρήγορα θα έπρεπε να μένουν κλεισμένα μες το σπίτι. Θα περίμεναν από μας να μάθουμε να μαγειρεύουμε και να υπηρετούμε τους αδελφούς και τους πατεράδες μας. Ενώ τα αγόρια μπορούσαν να ροβολάνε ελεύθερα στην πόλη. Η μητέρα μου κι εγώ δεν μπορούσαμε να βγαίνουμε από το σπίτι χωρίς κάποιον άρρενα συγγενή να μας συνοδεύει, ακόμα κι αν ήταν ένα αγόρι πέντε χρονών.»

Σελίδα 43 – Όπως στις περισσότερες οικογένειες, τα κορίτσια έμεναν σπίτι όταν τα αγόρια πήγαιναν σχολείο. «Περίμεναν απλώς να παντρευτούν» λέει ο πατέρας μου. Το σχολείο δεν ήταν το μόνο που στερούνταν οι θείες μου. Τα πρωινά, όταν ο πατέρας έπινε γάλα ή αφρόγαλα, οι αδελφές τους έπιναν τσάι σκέτο. Όποτε υπήρχαν αυγά, προορίζονταν αποκλειστικά για τα αγόρια. Όταν έσφαζαν κότα για βραδινό, τα κορίτσια έτρωγαν τις φτερούγες και το λαιμό, ενώ το πλούσιο ψαχνό του στήθους το απολάμβαναν μόνο ο πατέρας μου, ο αδελφός του κι ο παππούς μου.»

Σελίδα 46 – «Σύντομα οι φυλακές μας γέμισαν με περιπτώσεις σαν εκείνου του δεκατριάχρονου κοριτσιού που έπεσε θύμα βιασμού κι έμεινε έγκυος και κατόπιν καταδικάστηκε σε φυλάκιση για μοιχεία, επειδή δεν μπορούσε να βρει τέσσερις άντρες μάρτυρες για να αποδείξει το έγκλημα. Οι γυναίκες δεν μπορούσαν ούτε να ανοίξουν τραπεζικό λογαριασμό χωρίς την άδεια του άντρα. Ως έθνος ήμασταν ανέκαθεν καλοί στο χόκεϊ, αλλά ακόμη κι εκεί ο Ζία υποχρέωσε τα γυναίκες παίκτριες να φοράνε χαχόλικά παντελόνια αντί για σορτάκι, ενώσε άλλα αθλήματα απαγόρευσε τη συμμετοχή των γυναικών εντελώς.»

Σελίδα 86 : «Τα ξαδέρφια μου με κορόιδευαν για τα χούγια που μου ’χε αφήσει η ζώη στην πόλη. Δεν μ’ άρεσε να γυρνάω ξυπόλυτη. Διάβαζα βιβλία και είχα αλλιότικη προφορά και χρησιμοποιούσα εκφράσεις απ’ την αργκό της Μινγκόρα. Τα ρούχα μου προερχόταν συχνά από καταστήματα και δεν ήταν σπιτικά όπως τα δικά τους.»

Σελίδα 89: «Οι γυναίκες του χωριού σκέπαζαν το πρόσωπό τους οποτεδήποτε έβγαιναν από τα διαμερίσματα τους και δεν αντάμωναν ούτε μιλούσαν με άντρες.»

Σελίδα 90 : «Μερικές φορές σκέφτομαι ότι ο ηθικός μας κώδικας έχει πολλά παραβλήματα, ιδίως σε ότι αφορά την συμπεριφορά απέναντι στις γυναίκες. Μια γυναίκα ονόματι Σαχίντα – που δούλευε στο σπίτι μας και είχε τρεις μικρές κόρες – μου χε πει πως όταν ήταν μόλις δέκα ετών, ο πατέρας της την είχε πουλήσει σ'έναν γέρο που ήταν ήδη παντρεμένος αλλά ήθελε νεότερη γυναίκα. Όταν ένα κορίτσι εξαφανιζόταν δεν σήμαινε πάντα ότι είχε παντρευτεί. Ήταν ένα πανέμορφο κορίτσι δεκαπέντε χρονών που το ' λεγαν Σίμα. Όλοι ήξεραν ότι ήταν ερωτευμένη μ' ένα αγόρι και καμιά φορά περνούσε πλάι της στον δρόμο και εκείνη τον κοίταζε μες απ'τις πυκνές, σκούρες βλεφαρίδες της. Στην κοινωνία μας το να φλερτάρει μια κοπέλα με οποιονδήποτε άντρα είναι πηγή ντροπής για την οικογένεια αν και στους άντρες επιτρέπεται το φλερτ. Μας είπαν ότι η Σίμα αυτοκτόνησε, μα αργότερα ανακαλύψαμε ότι η οικογένεια της την είχε δηλητηριάσει.» «Έχουμε ένα έθιμο που λέγεται σουάρα, σύμφωνα με το οποίο ένα κορίτσι μπορεί να δοθεί ως αντάλλαγμα σε μια άλλη φυλή για να λυθεί μια έριδα»

Σελίδα 91: «Το να φοράς μπούρκα είναι σαν να να περπατάς σκεπασμένη με ένα μεγάλο υφασμάτινο κλουβί, με μονάχα μια γρίλια για να βλέπεις, ενώ τις μέρες που έχει καύσωνα η μπούρκα είναι ζεστή σαν φούρνος»

Σελίδα 128: «Η κυβέρνηση MMA έθεσε εκτός νόμου τα μαγαζιά που πουλούσαν cd και dvd θέλοντας να δημιουργήσει μια ηθική αστυνομία σαν αυτήν που είχαν ιδρύσει οι Αφγανοί Ταλιμπάν. Στόχος ήταν να μπορούν να σταματούν μια γυναίκα που συνοδεύεται από έναν άντρα και να απαιτούν να τους αποδείξει ότι ο άντρας αυτός είναι συγγενής της. Στη συνέχεια οι ακτιβιστές της MMA εξαπέλυσαν επιθέσεις σε κινηματογράφους και κατέστρεφαν αφίσες με φωτογραφίες γυναικών σκίζοντας τες ή μαυρίζοντας τα μάτια με μαρκαδόρο. Άρχισαν ακόμα και να αρπάζουν γυναικείες κούκλες από καταστήματα ρούχων. Επέμεναν ότι οι γυναίκες πρέπει να έχουν το κεφάλι τους καλυμμένο. Ήταν θαρρείς και ήθελαν να διαγράψουν κάθε ίχνος γυναικείας παρουσίας από τον δημόσιο βίο.»

Σελίδα 191: Τη Σαμπάνα τη σκότωσαν μια παγερή νύχτα του Γενάρη του 2009. Έμεινε στο Μπανρ Μπαζάρ, ένα σοκάκι στο κέντρο της Μινγκόρα γνωστό για τις χορεύτριες και τους μουσικούς του. Μια ομάδα αντρών χτύπησε την πόρτα της και της ζήτησε να

χορέψει. Εκείνη φόρεσε τα ρούχα του χορού κι όταν γύρισε οι άντρες έβγαλαν τα όπλα κι απειλούσαν να της κόψουν το λαρύγγι. Πολλοί την άκουσαν να στριγγλίζει: “Ορκίζομαι ότι θα σταματήσω! Δε θα τραγουδήσω, ούτε θα χορέψω ξανά! Λυπηθείτε με για το Θεό! Είμαι γυναίκα και μουσουλμάνα! Μη με σκοτώσετε” Έπειτα ακούστηκαν πυροβολισμοί και το γαζωμένο από σφαίρες σώμα της σύρθηκε στην πράσινη πλατεία.»

Σελίδα 219: «Μια μέρα η μητέρα μου πήγε για ψώνια με την ξαδέρφη μου που θα παντρευόταν και ήθελε να αγοράσει ωραία ρούχα και στολίδια για τον γάμο της. Ένας Ταλιμπάν τις πλεύρισε και τους έφραξε τον δρόμο. Αν σε ξαναδώ με μαντίλα αλλά χωρίς μπούρκα θα σε δείρω, είπε.»

Σελίδα 220: «Μια έφηβη που φορούσε μαύρη μπούρκα και κόκκινο παντελόνι βρισκόταν μπρούμυτα στο χώμα κι την μαστίγωνε μέρα μεσημέρι ένας γενειοφόρος με τουρμπάνι. Την μαστίγωσαν 34 φορές. Είχε μαζευτεί κόσμος αλλά κανείς δεν έκανε το παραμικρό. Ένας από τους συγγενείς της είχε προσφερθεί μέχρι και να βοηθήσει να την κρατήσουν ακινητοποιημένη.

Σελίδα 262: «Ένα από τα κορίτσια στην τάξη μου δεν επέστρεψε στο σχολείο εκείνη τη χρονιά. Την πάντρεψαν με το που μπήκε στην εφηβεία. Ήταν ψηλή και μεγαλόσωμη για την ηλικία της αλλά ακόμη μόλις δεκατριών ετών. Λίγο αργότερα μάθαμε ότι είχε κάνει και δύο παιδιά.»

Σελίδα 279: «Ο άντρας της δεν την πήγαινε στην παραλία· μα ακόμα κι αν είχε βρει τρόπο να το σκάσει από το σπίτι, δε θα μπορούσε να ακολουθήσει τις πινακίδες που οδηγούσαν προς τη θάλασσα επειδή δεν ήξερε να διαβάζει»:

Σελίδα 300: «Καμιά φορά σκέφτομαι ότι καλύτερα να ήσουν βρικόλακας στο Λυκόφως παρά κορίτσι στο Σουάτ»

Σελίδα 302: «Κάθε φορά που έβγαίνα από το σπίτι φοβόμουν ότι θα μου επιτεθούν οι Ταλιμπάν ή θα μου έριχναν οξύ στο πρόσωπο όπως είχαν κάνει σε διάφορες γυναίκες στο Αφγανιστάν.»

Σελίδα 392: *«Έχουμε ήδη σχεδόν πενήντα εκατομμύρια αναλφάβητους ενήλικες, τα δύο τρίτα των οποίων είναι γυναίκες, όπως η ίδια μου η μητέρα. Κορίτσια εξακολουθούν να δολοφονούνται και σχολεία να ανατινάζονται.»*

Σελίδα 18 : *«Το σχολικό σταμάτησε απότομα. Ένας λευκοντυμένος νεαρός πλησίασε την καρότσα του σχολικού. Φορούσε κασκέτο κι ένα μαντήλι που κάλυπτε τη μύτη και το στόμα του. «Ποια από σας είναι η Μαλάλα; ρώτησε με τόνο προσταγής. Κανείς δε μίλησε, αλλά πολλά κορίτσια γύρισαν και με κοίταζαν. Ήμουν η μόνη που δεν φορούσε μαντίλα. Τότε ύψωσε ένα μαύρο πιστόλι. Οι φίλες μου λένε ότι πυροβόλησε τρεις φορές απανωτά. Μέχρι να φτάσουμε στο νοσοκομείο, τα μακριά μου μαλλιά και γόνατα της Μονίμπα είχαν ποτίσει από το αίμα.»*

11. Συμπερασματικές Παρατηρήσεις

Η γυναικεία κακοποίηση, ένα πολύ ευαίσθητο θέμα, μόλις τα τελευταία χρόνια μπόρεσε να απασχολήσει με σοβαρότητα την ελληνική κοινωνική πραγματικότητα και να απαιτήσει μια διαφορετική αντιμετώπιση στα θύματα, γυναίκες, από κάθε κοινωνικοοικονομικό στρώμα, υποψήφιος για να υποστούν οποιαδήποτε μορφή βίας κάποια στιγμή στην ζωή τους. Ένα ζήτημα που αποσιωπούσαν ιδιαίτερα στις κλειστές κοινωνίες διεκδικεί πλέον το αυτονόητο· σεβασμό. Η σύγχρονη κοινωνία μας δεν κατάφερε να εξαλείψει φαινόμενα βίας και κακοποίησης είτε στο οικογενειακό περιβάλλον μιας γυναίκας, είτε στον εργασιακό της χώρο. Πόσο δε μάλλον να τα βελτιώσει σε κοινωνίες όπου επικρατεί ο θρησκευτικός φανατισμός και ο μισογυνισμός. Η βιαιότητα πολλών περιστατικών παραπέμπει σε «φανταστικά» γεγονότα, καθώς την ίδια στιγμή οι μελέτες και οι στατιστικοί αριθμοί για τις κακοποιημένες ή ακόμα χειρότερα τις δολοφονημένες γυναίκες, θύματα έμφυλης βίας ολοένα και αυξάνονται. Το θετικό στον ανθρώπινο αγώνα της γυναίκας για ίσα δικαιώματα κι ελευθερίες, σεβασμό κι αξιοπρέπεια είναι πως η τεχνολογία βοήθησε να αποκτήσουν βήμα και φωνή τα θύματα και να ακουστούν σε όλο τον κόσμο τα όσα βίωσαν και βιώνουν.

Στο σύγχρονο μυθιστόρημα της Ντέλια Όουενς *Εκεί που τραγουδάνε οι καραβίδες* η γυναικεία κακοποίηση αναπαριστάται με έναν ωμό τρόπο στις σκηνές που αναλύθηκαν περιγράφοντας την σωματική κακοποίηση, την ψυχολογική βία, την

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

οικονομική αποστέρηση, τον φόβο που συνοδεύει τα θύματα του γεγονότος αυτού καθώς και την επίδραση που έχει στα μέλη της οικογένειας της μικρής Κάια. Με πολύ περίτεχνο τρόπο η συγγραφέας προσαρμόζει τον τρόπο γραφής της μέσα από τα μάτια της μικρής πρωταγωνίστριας και περιγράφει τα όσα ζει και βλέπει με τα παιδικά της μάτια. «Δεν μπορεί, η μαμά θα γυρίσει, πάντα γυρνάει» μια συγκλονιστική φράση από το στόμα ενός μικρού παιδιού που βίωσε σκληρές σκηνές βίας η ίδια αλλά και η μητέρα της. Η ενδοοικογενειακή βία οδήγησε την μητέρα της σε εγκατάλειψη της οικογένειας της, σε νευρικό κλονισμό καθώς και κοινωνικό αποκλεισμό. Η μικρή πρωταγωνίστρια, είδε ένα ένα τα αγαπημένα της πρόσωπα να την εγκαταλείπουν μένοντας ολομόναχη στην τρυφερή ηλικία των πέντε, προσπαθώντας να επιβιώσει μέσα στη φτώχεια και στην ανέχεια. Όταν αργότερα έπεσε η ίδια θύμα σεξουαλικής επίθεσης ύψωσε το ανάστημά της και δεν δέχθηκε να βιώσει όσα η μητέρα της. Ένα κορίτσι που το μόνο που ήθελε ήταν να αγαπηθεί μετατράπηκε κάποια στιγμή της ζωής της σε αγρίμι παίρνοντας τον νόμο στα χέρια της ως εκδίκηση για την κακοποίηση και πίεση που υπέστη. Μία ακόμη απόδειξη με περίτεχνο τρόπο ότι η βία γεννά βία.

Στο βιβλίο *Με λένε Μαλάλα*, βιογραφία της Μαλάλα Γιουσαφσάι περιγράφεται γλαφυρά η δεινή θέση της γυναίκας στο Ισλάμ ακόμα και σήμερα και πως αυτή δέχεται καθημερινά κάθε μορφή βίας, ψυχολογική, σωματική, οικονομική με τρόπο που στον δυτικό πολιτισμό φαντάζει εντελώς παράλογο κι ανυπόστατο. Γυναίκες κακοποιούνται καθημερινά, στους δρόμους και στα σπίτια τους, κορίτσια που στερούνται ίσων δικαιωμάτων έναντι των αντρών, φυλετικό διαχωρισμό σε καίρια αλλά και ασήμαντα πράγματα που τελικά κι αυτά σημαντικά γίνονται, όπως το θέμα του φαγητού, κορίτσια που ανατρέφονται απλώς για να υπηρετούν τα αρσενικά της φυλής τους είτε αυτοί λέγονται πατεράδες, είτε σύζυγοι, κορίτσια που στερούνται βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το κυριότερο το δικαίωμα τους στην εκπαίδευση. Αυτή ήταν η κινητήριος δύναμη της Μαλάλα Γιουσαφσάι, η οποία μιλούσε με κάθε τρόπο για την ανάγκη μορφώσεως των μουσουλμάνων γυναικών και κατέληξε να γίνει η αιτία να πυροβοληθεί στο κεφάλι από τους Ταλιμπάν την ώρα που βρισκόταν στο σχολικό λεωφορείο ώστε να την κάνουν να σωπάσει. Σε μια πατριαρχική, αυστηρή κοινωνία που η πλειοψηφία αρέσκεται σε μισογυνίστικες συμπεριφορές ο αγώνας των μουσουλμάνων γυναικών και η διεκδίκησή τους για τα

βασικά ανθρώπινα δικαιώματα συνεχίζεται ακόμα και σήμερα έως ότου η διαβίωση τους στη μουσουλμανική κοινότητα να είναι αξιοπρεπής κι ανθρώπινη. Πράγματα τα οποία οι γυναίκες του Δυτικού πολιτισμού κατέκτησαν πριν χρόνια αυτήν την στιγμή που γράφεται η εργασία αυτή οι γυναίκες της Μέσης Ανατολής μάχονται σθεναρά για να τα κατακτήσουν.

Στα δύο αυτά έργα περιγράφεται η καθημερινότητα και η σκληρή πραγματικότητα των γυναικών της Μέσης Ανατολής μέσα από τα μάτια της Μαλάλα από τη μία και η επιβίωση σ' ένα κακοποιητικό περιβάλλον με έντονα στοιχεία βίας από την άλλη για την μικρή Κάια, το κορίτσι του Βάλτου, στην δεκαετία του '60 στην Βόρεια Καρολίνα. Κοινά στοιχεία των δύο ιστοριών είναι η βάνανση σωματική κακοποίηση των γυναικών, η κοινωνική ανισότητα και απομόνωση, η οικονομική στέρηση βασικών αναγκών και ο αγώνας τους για επιβίωση. Οι διαφορές που μπορούμε να εντοπίσουμε είναι ότι στην περίπτωση της Κάια υπήρχε μια κάποια δικαιοσύνη και δικαστικές αρχές όπου αξιολογούνταν τα στοιχεία και ο δράστης ερχόταν αντιμέτωπος με τα παραπτώματά του, εν αντιθέσει με το βίωμα της Μαλάλα όπου η αναρχία και ο φανατισμός, ο παραλογισμός και η στέρηση, προερχόταν ακριβώς από τα πρόσωπα που θα έπρεπε να προασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών. Μια ακόμη διαφορά στις δύο αυτές ιστορίες είναι ότι στις Δυτικές κοινωνίες ο ρόλος του θρησκευτικού λειτουργού δεν είναι δυνατόν να ορίζει τις μοίρες των γυναικών πόσο δε μάλλον να συμβάλλει στην όποια «τιμωρία» τους όπως συμβαίνει στις μουσουλμανικές κοινότητες της Μέσης Ανατολής. Σε κάθε περίπτωση όμως οι συγγραφείς επιτυγχάνουν να μετατρέψουν το ατομικό τραυματικό βίωμα σε συλλογικό ζητούμενο και να ενεργοποιήσουν και μέσω της μεγάλης αναγνωστικής ανταπόκρισης – ενσυναίσθησης εκατομμύρια ανθρώπων στον αγώνα ενάντια στις κοινωνικές αντιλήψεις εξουσιαστικών δομών, εδώ της πατριαρχικής κοινωνίας, στην αμάθεια, στη στέρηση, στον ξυλοδαρμό, στη σεξουαλική κακοποίηση και δυστυχώς ακόμη και στον θάνατο.

12. Δημιουργικό Μέρος

Οι δείκτες

Ακούς τους δείκτες του ρολογιού

Σε κάθε κίνηση τους πιο στραγγισμένη

Το κρέμασες με αγάπη ζευγάρι μ' άλλα δυο χέρια

Μετρημένο κάθε λεπτό στη φυλακή σου

Βασανιστήριο

Ξεροκαταπίνεις κι ούτε αυτό μπορείς

Αντί κοσμήματα στο λαιμό σου τα φιλιά

Σημάδια από χέρινες αλυσίδες

Δαχτυλιές σαν αράχνες απλωμένες

Πίστεψες πως ειν' η τελευταία

«Θα με σκοτώσει» σκέφτηκες

Άλλη μια νύχτα εφιάλτες

«Έρχεται, θα με χτυπήσει»

Γέλιο χαιρέκακο

Εξουσία σ' ένα όνειρο δαρμένο

«Ξύπνα είναι εφιάλτης» σου φωνάζεις

Ξυπνάς. Αλήθεια είναι. Εδώ. Τώρα.

Βιτσιές μιας σιδερόβεργας σε καίνε

Σπας το ρολόι

Κανένας δεν μετράει τα βήματα σου προς τον θάνατο

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

Καλπάζεις προς τη ζωή

Μετάλλιο θα πάρουν οι πολεμιστές, οι ήρωες

Στον δικό σου τον πόλεμο το λάφυρο είν' η λευτεριά

Δικαίωμα σου η ζωή

Ανάσα

Τα σημάδια

Όνειρα εφηβικά

Προσδοκίες. Ζωή υπέροχη!

Έναν πρίγκιπα σαν να σου χρωστάν

Κι αυτός εσένα περίμενε το τέραςγια να βγάλει

Κάστρο γκρεμισμένο

Στα χαλάσματα ανεγέρθηκε

Στην ανάγκη σου να αγαπηθείς βαθιά

Στην ανάγκη του να νιώσει σπουδαίος, δυνατός

Σπασμένες πόρτες, γυαλιά σκορπισμένα

Το ζωνάρι χάμω φθαρμένο

Σαν σκουριά το ξεραμένο αίμα πάνω στην αγκράφα

Άδεια μπουκάλια στο μπάνιο με όλα τα χρώματα του δέρματος

Γιατί δεν καλύπτονται τα σημάδια;

Μαύρες, κόκκινες, κιτρινωπές, μπλάβες μελανιές

Σε μια γωνιά δυο τρομαγμένα παιδιά κρατιούνται αγκαλιά

Κοιτούν τις τούφες των μαλλιών τους που ξεχωρίζουν στο πλακάκι

Βουβά προσεύχονται μα δεν ξέρουν σε ποιόν

Ας μην χάσω την μαμά μου

Καλύτερα να πέθαινε το τέρας

Που είναι ο Άη Βασίλης;

Ο Θεός δεν βλέπει;

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

Όχι! Κανένας δεν μπορεί.

Μόνοι μας θ' αναστηθούμε

Γολγοθάς

Κύματα αγαλλίαζαν την ψυχή
νόμιζες σε όμορφο νησί πως θα σε βγάλουν
άστρα φέγγιζαν τις νύχτες
σαν χριστουγεννιάτικα μικρά λαμπιόνια
αντί για γέννηση Γολγοθάς
σε έσυραν απ' τα μαλλιά κι όλο ανέβαινες την ανηφόρα
ρουφούσαν αγάπη και φόβο στα άδεια τους κουφάρια
γι' αντάλλαγμα πήρες δηλητήριο
πιο άδεια από ποτέ
ματωμένα τα γόνατα σου
κουράστηκες να ανεβαίνεις
τα λυτά μαλλιά σου έκρυβαν το πρόσωπό σου
μην δουν πως αντί για δάκρυ αίμα στάζει από τα μάτια
σε άσπλαχνες ψυχές πως θέλησες αγάπη να φυτέψεις;
ευγενή να κλέψεις από αρπακτικά αισθήματα
Η ανηφόρα σου μεγάλη, μεγάλη κι η σοφία
Κι όταν ξημερώσει ο ήλιος θα θυμηθείς
ποτέ δεν ήσουν μόνη

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

Κάρμα

Ανταμώθηκαν οι ψυχές ξανά μα διάβηκαν το ίδιο μονοπάτι

Φύγαν νόμιζαν απ' την φυλακή και σε τωρινό θα βρεθούν παλάτι

Γελάστηκαν οι πλανεμένες πως την ιστορία τους θ' αλλάξουν

Ευτυχία θα βρουν, τα ήδη γραμμένα θα ταράζουν

Του κάκου άμοιρες και πονεμένες

Από τις ίδιες αγάπες μαγεμένες

Τον ίδιο πόνο θα ζουν ξανά και ξανά

Ως να λυγίσουν στα λόγια τα μεγάλα τα τρανά

Ως να καταλάβουν πως η αγάπη με λέξεις δεν μετριέται

Οι πράξεις την ντύνουν κι η αλήθεια στα ψεύτικα πλανιέται

Ως να νιώσουν πως οι δειλοί στην αγάπη δεν χωράνε

Τους ίδιους πόνους σου χαρίζουν, σαν από προηγούμενη ζωή να στους χρωστάνε.

Του έρωτος μαθήματα

Τις πιο κρίσιμες στιγμές έμεινα μονάχη

Αυτές που μια αγκαλιά σώζει τον κόσμο όλο

Βυθισμένη σε βίαιες σιωπές ν' αναρωτιέμαι

Αυτά τα σ' αγαπώ πως φύτεψες

Δίχως ρίζα, μήτε νερό να μεγαλώσουν

Στον πρώτο αέρα σκόρπισαν

Στο πρώτο λιοπύρι ξέρα

Κατάφερες τον ήλιο να λερώσεις

Λάσπες σκοταδιού να ρίξεις και να τον αμαυρώσεις

Το πρώτο χαμόγελο της μέρας έθαψες

Με άγρια ματιά σαν ο έρωτας κακός μαθητής

Τιμωρία

Άριστη σε τόσα διαγωνίσματα

Πώς από πρώτη πάντα νιώθω τελευταία;

Το τέρας

Το τέρας δεν έχει δόντια σουβλερά
Ούτε κόκκινα για μάτια
Χαμόγελο όμορφο έχει και μια πειθώ που αγγέλους δαιμονίζει
Σου δίνει απλόχερα κι εσύ κυλάς στα σύννεφα
Με μια μαχαιριά τρυπά το στρώμα και συ βρίσκεσαι στον Άδη
Μα έλεγε πως μ' αγαπούσε αναρωτιέσαι ξανά και ξανά
Χαιρέκακα παρατηρεί πως λούζεσαι τα δάκρυα
Το αίμα των πληγών πως σε σκεπάζει
Ρουφάει την ψυχή σου, μ' αυτήν τρέφεται το τέρας
Λίγο ακόμα σου ζητά, ψυχορράγησε για μένα
Τον εγωισμό του σαν μωρό το μεγαλώνεις
Κάποιοι πόνεσαν για να' ρθεις στον κόσμο τούτο
Μ' ευχές σε έραναν, χρυσά και ασημένια
Ξαγρύπνι στο προσκεφάλι σου
Δάκρυ σου μη στάξει
Μ' αγάπη σου' δωσαν ευχές
Τώρα εσύ για ποιόν πονάς;
Για ποιόν χαραμίζεις την ομορφιά σου;
Θυμήσου πως ήσουνα παιδί
Λευκάδι αγαπημένο
Ποιος θράσος έχει να σου φερθεί σαν πουλί φυλακισμένο;

Διάλογος με την αλήθεια

Όταν πέσει η αυλαία
Το σύννεφο φύγει μακριά
Το πέπλο ανοίξει
Καθαρή, δίχως φορεσιές στέκει μπρος σου η αλήθεια
Σκληρό το βλέμμα της
Ξυράφι η ματιά της
Δεν σε ξεγέλασα της λες
Τον εαυτό μου πιο πολύ
Σου χαμογελά
Σου άξιζε; Ρωτά
Όχι απαντάς, ματιά χαμηλωμένη
Μα έφτασα στο τέλος
Διάλεξα αξιοπρέπεια της ξαναλές
Πλύνε το πρόσωπό σου
Χαμογέλα στον σπασμένο σου καθρέφτη
Θα τον κρατήσεις ενθύμιο
Να σου θυμίζει πως οι μεγαλύτερες ρωγμές γίνονται από αγάπη!

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

Τ' Αυγούστου τα σταυρώματα

Άλλος ένας Αύγουστος το τρέμουλο δεν φεύγει

Χρόνια τα σταυρώματα

Οι νύχτες οι ξαγρυπνημένες

Δεν προλαβαίνουν να στεγνώσουν τα μάτια νέο κύμα τα βουλιάζει

Κάθε Ιούνη με ελπίδα υποδέχεσαι την πιο ξένοιαστη εποχή

Ιούλη τα χτισίματα γκρεμίζουν

Συντρίμμια του Αυγούστου μαζεύεις τα καρφιά

Να' ρθει ο Φθινόπωρος να ρίξει τα νερά του

Δάκρυα και λάσπες να πάρει μακριά

Χορό μες τη βροχή κι ένα χαμόγελο ελευθερίας

Κάθε Άνοιξη ανασταίνεται ο Χριστός

Κάθε Φθινόπωρο εσύ περήφανό μου άτι.

Μάθημα

Άνθρωποι μαθήματα, άνθρωποι πληγές

Παθήματα τα ξόδια του εαυτού σου

Σαν τι να' μαθες απ' όλους;

Δίνεις δίχως σκέψη δεύτερη

Τα ασυγχώρητα τα συγχωρείς

Εκπτώσεις μπας και σ' αγαπήσουν

Στα μάτια αρπαχτικά όλη η αλήθεια

Μάθημα δεν σου 'γινε ποτέ

Αν σε σταυρώνουν την ψυχή σου μην χαρίζεις

Η αγάπη ανάσταση είναι όχι δάκρυ

Ήσυχη κοιμήσου

Και γι' αυτούς μάθημα είσαι, το πιο μεγάλο

Πως όσο κι αν το προσπαθούν, όπως εσύ να αγαπήσουν δεν μπορούν

Μυρωδιές

Κι έφτασε η ώρα

Αναμέτρηση τεράτων

Τι ειν' τούτα

Τίποτα

Το τέρας «εγώ» πως δαμάζεται

Τα πρέπει αλυσίδες βαριές

Μια παράδοση γίνεται φυλακή

Το σωστό και το λάθος

Καλύτερα το λάθος

Αρκεί να είμαι εγώ

Πλυντήριο ανθρώπων η μέρα

Καθαρήριο σε ίδιο σαπούνι περασμένες οι ψυχές

Τα όνειρα ίδια να μοσχομυρίζουν;

Αδύνατο

Οι άνθρωποι ποτέ δεν μυρίζουνε το ίδιο

Πως τα όνειρα τους;

Αρκεί να είμαι εγώ

Άφεση

Σκούπισε τα δάκρυα

Κοιτάξου στον καθρέφτη

Μην αποστρέψεις το βλέμμα βιαστικά

Δεν αντέχεις λεπτό να σε κοιτάς

Δεύτερη νιώθεις

Δε σου' δωσαν άλλοι τον πύργο τούτο

Εσύ μονάχα σου' κανες τέτοιο κακό

Κανείς δεν σε χρησιμοποίησε χωρίς την άδεια σου

Τους άφησες να το κάνουν για λίγη συντροφιά

Λίγα ψεύτικα αισθήματα, ρόδα μαραμμένα

Αγόρασες αγάπη με τίμημα την αξιοπρέπεια

Αγόρασες έρωτα με τίμημα την αλήθεια

Μην σπάσεις τον καθρέφτη, αυτό που είσαι δείχνει, δεν φταίει

Αρκούν τα ραγισμένα κομμάτια της ψυχής σου

Μην λυγίσεις κι αυτήν την φορά

Στάσου γενναία, κοίτα τα μάτια σου τα παιδικά

Θυμήσου πως διψούσαν για ένα βλέμμα αγάπης

Τα γέλασες με πλαστικά φιλιά

Ξέπλυνε το πρόσωπο, βάφτισε ξανά την ψυχή σου

Κάποτε σε άλειψαν με μύρο, αλείψου με συγχώρεση

Αυτή θα καθαρίσει τα σύννεφα που γέμισε ο ουρανός σου

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

Τότε θα ξημερώσει ήλιος

Ανάσα θα πάρεις αέρα καθαρού

Άφεση σε σένα

Μια αναπνοή

Τα όνειρα μου απόντα λείπουν οι ελπίδες

Των ζωντανών κρατήματα, ζωής αναπνοές

Τώρα πως πατήματα να βρω, παιδιού μικρού ανηφοριές

Σαν να' χασα τον ήλιο μου, τα αστέρια, το φεγγάρι

Σαν το σκοτάδι να απλώθηκε παντού

Κι η χαρά βυθίστηκε, πλοίο σε πελάγη

Σαν η Άνοιξη κατάρα βροχή μες τη καρδιά

Το καλοκαίρι κεραυνός θυμίζει πως κάποτε με φώτισες στο φως σου

Σαν ο χειμώνας διαρκής κρατάει όλο το χρόνο

Κι εγώ παιχνίδι στέκω ακριανό και τη ζωή παρατηρώ

Για όλους προχωράει, αμείλικτα κυλά

Για μένα στέκει σε άχρονες στιγμές

Σε σκοτεινά δωμάτια, σοκάκια γκριζωπά

Κλείνω τα μάτια με χαρά μπας και σε συναντήσω

Στο όνειρο μας το κοινό, στον κήπο, στα λουλούδια

Σε μια μοίρα που καταριέται τα μάτια που φλογίζονται

Μονάχα τους να μένουν.

Ο Δαβίδ και ο Γολιάθ

Τι κάνει η ψυχή όταν δεν βρει μέρος για να ξαποστάσει;

Η καρδιά πέτρα ν' ακουμπήσει;

Όταν το μυαλό περιφέρεται σε φανταστικές ευτυχίες και σε πονερές αλήθειες;

Όταν ο εγωισμός ορμά και κατασπαράζει την πόρτα που οδηγεί στο φως

Ένα θαύμα προσμένεις μα τα θαύματα ανθρώπινα χέρια τα δημιουργούν

Εσύ από πού το περιμένεις;

Μόνος σου αν δεν το φτιάξεις την ίδια κόλαση θα ζεις μέρα νύχτα

Εχθρούς θα δημιουργείς γιατί πονάς κι οι πονεμένοι γίνονται θεριά

Πέτα την ψεύτικη περιβολή σου

Πέτα με αληθινά φτερά, τα δικά σου

Αγκομαχάς από τον φόβο

Ατρόμητος δεν ήτανε ποτέ κανένας

Ούτε ο Γολιάθ ούτε ο Δαβίδ

Τόλμησαν όμως.

Ο ένας έμαθε πως παντοδύναμος κανένας

Ο άλλος πως ο τολμών νικά.

Άσε την κούφια σου σπηλιά

Βρες ένα πράσινο δέντρο και φτιάξε το παραθύρι σου εμπρός του

Τότε σε μια λευκή σελίδα ξαναγράψε την ιστορία σου απ' την αρχή

Λαζάρους Αγάπες

Είπαν άνθρωποι

Κι Άγιοι ομολογήσαν

Πως ο Λάζαρος Ανέστη

Πως γύρισε απ' τα υγρά του Άδη καλντερίμια

Κι επέστρεψε στο φως και στην ελπίδα

Μα του Λαζάρου η δεύτερη ζωή ποτέ δεν ήταν ίδια

Σαν γεύτηκε τον θάνατο μήτε χαμόγελο ένιωθε μήτε και ουσία

Σαν πάλι να περίμενε την μέρα που θα «φύγει»

Την μέρα που θα χαθεί στη σκοτεινιά

Την μοίρα του να εκπληρώσει

Έτσι κι οι αγάπες άνθρωπε

Σαν μια φορά πεθάνουν χάνονται τα πρωταθώα

Κι αν λίγο αναστηθούν χίλιες ματωπεθαίνουν

Χίλιες βασανίζονται και χίλιες ξανά ωχραίνουν

Νεκρές καρδιές και γερασμένες νιότης

Αναπολούν εφηβικά όνειρα κι αισθήσεις

Μα οι νεκροί με τους νεκρούς

Σβησμένες αγάπες μην ανασταίνεις

Άνδρες φλέβες, φαντάσματα χλωμά

Καλύτερη η σημερινή σου μοναξιά

Παρά κουφάρια σαπισμένα στου χρόνου τα ταφία

Ποτάμι αγρίμι

Ορμητικός ποταμός αγρίμι κοντά του σε καλεί

Την άκρη του θες να ακουμπήσεις

Τρεμάμενα χέρια μες το υγρό γρασίδι

Κι όταν βυθίζεις μέσα του το χέρι σου

Παγωμένη αλήθεια σε χτυπά στην καρδιά

Δεν σου ανήκει ο ποταμός ούτε κι εσύ

Ψεύτικες διαδρομές φαντάζεσαι με βάρκες δανεικές

Λίγα βότσαλα πετάς να τον ταραξείς

Μα ο ποταμός αγέρωχος ούτε που σε κοιτά

Ο άνεμος μόναχα μπορεί να τον σκορπίσει

Θυμάσαι πως κάθε που ξύπναγες στην θάλασσα σε φανταζόσουν

Εσύ' σαι για τα κύματα, ξέπλι της ψυχής σου

Σε ρέματα αγριωπά τα ξόδια της ζωής σου

Λαβωμένο Πουλί

Λαβωμένο μου πουλί

Τσάκισαν τα φτερά σου

Κουράστηκε η ψυχή σου να πονάει

Κείτεσαι στο χόμα, δύσκολα αναπνέεις

Κάποιος να κρατήσει το μικρό σου χέρι

Του κάκου μόνο σου ζεις, μοχθείς

Μόνο σου και πεθαίνεις

Κλάμα δεν ακούγεται, κανένας δεν πενθεί

Ούτε κι ο ρόγχος που έκρυβες στα σκοτάδια

Στους πόνους μας πουλί μου μόνοι ζούμε

Μόναχα κατηγορούμε την καρδιά μας

Που δίνεται ,αφήνεται, πιστεύει

Εσένα πουλί δεν σε συγχωρούνε

Γιατί μεγάλωσες για ν' αγαπάς· αυτοί δεν ξέρουν

Γιατί όσο κι αν πονάς, βαρυγκωμάς, δεν σκύβεις το κεφάλι

Και με τσακισμένα τα φτερά σου εσύ πουλί, πάλι θα πετάς!

Βίαιες Σιωπές

Οι ατέλειωτες σιωπές είναι που πιο πολύ πονάνε
Οι στιγμές μακριά σου που βασανιστικά κυλάνε
Ο χτύπος της καρδιάς που νιώθω ότι με πνίγει
Και η πληγή που τρέμω ότι ποτέ δε θα μου φύγει
Τι καλά μόνο τα μάτια να μιλούσαν
Όπως τα χείλη την ψυχή απαλά φιλούσαν
Τι καλά οι γλώσσες να σωπάσουν
Και τα παιχνίδια εγωισμού για πάντα να κοπάσουν
Θυμήσου το άγγιγμα και νιώσε με βαθιά
Βγάλε απ' το δέρμα μου όσα μου έμπηξες καρφιά
Έρημη η αγκαλιά μου, έρημο το μαζί
Σκληρό το βλέμμα σου, αβάσταχτο, τραχύ
Τα λόγια σου πέπλο μαύρο, σκοτεινό και κλαμματοφερμένο
Ας μ' έβρισκε η νύχτα μου στον ώμο σου γερμένο

Γυναίκα

Κάποτε αγαλμάτωναν την ομορφιά σου
τη φυσική σου χάρη
τώρα σε ψεύτικους φακούς φυλακίζουν τα όνειρά σου
με ψεύτικες καρδιές φορτώνουν τη δική σου βάρη
Γυναίκα του σήμερα
Γυναίκα του χθες
Γυναίκα του αύριο
Την ομορφιά μου δεξ
Δίχως ψιμύθια, αυθεντική
Φυσικά μοναδική κάθε γυναίκα
Κατάματα αντικρίζει την πληγή
Συγχώρεσης φορά ασημένια στέκα
Δεν με αλλάζω δεν προσπαθώ
Όπως μ' έφτιαξε η φύση με χαρίζω
κι ας με τον χρόνο σα λουλούδι μαραθώ
Γυμνή αλήθεια με βαφτίζω
Κι αν ότι είμαι δεν αναγνωρίζεις
Λευκές σελίδες τα όνειρα, μη μου τα σκορπίζεις

Προδοσία

Τι χρώμα η προδοσία έχει;

Μαύρο; Σαν το πένθος της πίστης

Άσπρο; Σαν το σάβανο της εμπιστοσύνης

Κόκκινο μήπως; Σαν το αίμα που ρέει από τις πισωμαχαιριές;

Πράσινο; Σαν την αγριάδα που καλύπτει τους τάφους

Καφέ; Σαν το χρώμα που σκεπάζει τα αθώα όνειρά μας

Όλα τα χρώματα να βάλεις γκρι θα βγει

Σαν την καρδιά που σκύβει το κεφάλι

Σαν την ψυχή που φόβο έχει και χαρά να νιώσει δεν μπορεί

Σαν τον ουρανό που σκεπάστηκε μελαγχολία κι αχτίδα να το τρυπήσει δεν μπορεί

Μουντά, θλιμμένα, σκοτεινά όλα τα χρώματα όταν την προδοσία θα γευτείς

Κοπίδι

Νερό' ναι η αξιοπρέπεια
Ξεπλένει την ψυχή
Επιλογή που πρώτα εσένα βάνεις
που για κανέναν δεν σκορπάζ
Το δίκιο σου δεν χάνεις
Αυτός ο δρόμος ειν' αγκαθωτός
κρασί που δεν νερώνει
Μα σαν τον διαβείς
Τίποτα, κανένας την ψυχή σου δεν λερώνει
Κύμα αποφάσεις, καθάριο, λαμπερό
κι όσοι δεν έχουν σθένος
βλέμμα προσφέρουν άδειο, φθονερό
Γράπωσε τη ζωή απ' τα μαλλιά
Συ κρατάς χτένι και ψαλίδι
Συ ότι θέλεις θ' ανεχτείς
Και τα βάρη σου μ' αόρατο θ' αφαιρείς κοπίδι

Άτι

Αν δεν μπορείς ως είμαι να μ' αγαπήσεις
αν τα κομμάτια μου φοβάσαι να κολλήσεις μήπως και κοπείς
στα σοκάκια της ντροπής στάσου παραπέρα
στις μεγάλες καρδιές οι δειλοί θα περισσεύουν
κι όσοι τις εγέλασαν θ' αγναντεύουν το φευγικό τους
το άτι δεν φοβάται αγάπη να ομολογήσει
ούτε να σκορπίσει όσα έδωσε σ' ανέμους
με θάρρος στους πολέμους του έρωτα μπροστά θα τρέχει
μέσα του κατέχει πως σαν φωτογραφία θα κοιτάζεις
βαθιά θ' αναστενάζεις πίσω απ' το γυαλί της
με δάκρυ έξω απ' την αυλή της θα στέκεσαι σαν ξένος
σαν παλιακός πυρσός καμένος

Παλιάτσοι

Βλαστάρια που πέφτουν από τον ουρανό και γίνονται κόρες

Μιας μάνας κι ενός πατέρα τα παιδιά

Γυναίκες που διάλεξαν κι αλλαξογνώμησαν

Δικαίωμα έχουν να πουν έκαμα λάθος

Γιατί θέλω να ζήσω, να ζήσω θέλω!

Γιατί μου αξίζει καλύτερος! Καλύτερος! Ακούς;

Και κλαίει η Μακρινίτσα την Κωνσταντινά!

Το Διδυμότειχο την Ελένη!

Την Γαρυφαλλιά κλαίει το Βελό

Η Βέροια την Κική!

Την Καρολίνα κλαίει ολόκληρη η γη!

Κλαίν οι ουρανοί κλαίν μαζί κι οι αγγέλοι

Γιατί διάβολοι τρυπώσανε δω χάμω

Θάνατο σπέρνουν κόρες αλωνίζουν

Αίμα αδικοθανατισμένο!

Ποτίστηκε το χώμα με τούφες ξανθές και καστανές

Θεριστές ζωής, άμυαλοι παλιάτσοι

Λογάς τον άντρα γι' άντρα όταν την γυναίκα την υμνεί

Σαν να' ξερε από πάντα πώς να την αγαπήσει

Κι η γυναίκα δίνεται όταν αναπνέει.

Στο τζάκι φωτογραφία

τα θέλω μου όλα θέλω να τα ζήσω
για να μην μείνω θλιμμένη στο τζάκι φωτογραφία
μισοτελειωμένη ιστορία στου χρόνου τις σελίδες
όταν τις λεπτές ρυτίδες μου αντικρίζω
και τα λευκά μου θα χτενίζω τα μαλλιά
θα διηγούμαι πως σε χαλιά ταξίδεψα χρωματιστά
πως αντικριστά βρέθηκα με τον κόσμο όλο
και ψεύτικο ρόλο στη ζωή δεν είχα
πως γεύτηκα γενναία πίκρες και δροσιές
στης μοίρας τις γροθιές δεν λύγισα
φόρα πήρα και κύλησα στα σκοτεινά της
κι αν λαβωμένη τα πρωινά με βρήκαν
σαν ήρωα με' δειχναν τα δάχτυλά της
ξεφτιά δεν μου κατάφεραν στο καθαρό μου ρούχο

Στη βοή των νερών

Είτε ήλιος ξημερώνει, είτε συννεφιά παρέα με την βοή των νερών περπατά η κατάκοπη, γριά γυναίκα, ακολουθώντας κάθε φορά την ίδια διαδρομή, το ίδιο μονοπάτι, πατώντας στις ψεινές ίσως πατημασιές στο χώμα. Αυτό το κελάρυσμα του νερού κάποτε το αγαπούσε κι ανάπνεε με τον ρυθμό του. Εκεί πήγαινε την μικρή Αγγελική να παίζει, να ρίξει βότσαλα ταραζώντας την ηρεμία του ποταμού. Εκεί με τον άντρα της, στήνανε δίχτυα και ψάρευαν. Μπριάνες και γριβάδια που με περισσή φροντίδα τα΄ βαζε στον ταβά με λεπτοκομμένες φέτες ντομάτας από πάνω και πατάτες κυδωνάτες ολόγυρα, να σιγοψηθούνται στην μασίνα, με την μυρωδιά να γεμίζει όλο το σπίτι. Συνοδεία των νερών έζησε τις πιο ξένοιαστες, ευτυχισμένες της στιγμές. Μακάρι να μπορούσε να διαλέξει μια ανάμνηση και να την ζει κάθε μέρα ξανά και ξανά σκέφτηκε.

Θεόρατα τα δέντρα, καραγάτσια, λευκάδια και πεύκα, κοντά στον ποταμό που χρόνια πολλά τώρα ακούνε τα γέλια, τις χαρές, το κλάμα και το βογγητό των ανθρώπων που στις ρίζες τους αφήνουν πόνους κι ευτυχίες για ν' ανακουφιστούν. Πλάι στον ποταμό χτισμένος ο Άη Νικόλας, που μέρα νύχτα φέγγιζαν τα καντηλάκια του. Όταν τέλειωνε το παιχνίδι της στον ποταμό η Αγγελική, της κράταγε το χέρι σφικτά και περπατούσανε μέχρι τον χώρο της σιωπής, να ανάψουνε κεράκια στους αιώνιους και από' κει να κατηφορίσουν για το σπίτι τους με τις παλάμες τους να μην χωρίζονται ποτέ. Θα' ταν πέντε χρονών η μικρή όταν ξεφούρνισε με αθωότητα της μάνας της «Μαμά μου όταν πεθάνεις θα σου ανάβω κεράκι κάθε μέρα» και το χαμόγελο της μαμάς της την έκανε να χαμογελάσει κι αυτήν, μα δεν πρόλαβε να δει το δάκρυ που κύλησε από τα μάτια της. Την συγκινούσε πολλές φορές το μοναχοπαίδι της με τα αθώα του λογάκια και όλο και παρακαλούσε του Θεού από ψηλά να το φυλάει. «Κακό να μην το εύρη» ο τελευταίος της ψίθυρος στην προσευχή της νύχτας λίγο πριν κλείσει τα μάτια της.

Η Αγγελική δεν φοβόταν τίποτε και καθώς μεγάλωνε και θέριευε η ομορφιά της, έμοιαζε με αερικό άπιαστο βγαλμένο από παραμύθια. Πλάι του ποταμού, με συντροφιά τη βοή των νερών, διάβαζε ώρες πολλές ώσπου να γλυκοδύσει ο ήλιος. Το' χε συνήθειο λίγο πριν το φευγιά της να ανάβει τα κεράκια των νεκρών, τα καντήλια τους, που ποτέ δεν τα ξεχνούσε όπως και του Αγίου μη τυχόν και της

θυμώσει. Κει ήταν στον ποταμό που ψάρευε ο πατέρας της όταν πετάχτηκε να του πει τα χαρμόσυνα μαντάτα. «Πέρασα στο Πανεπιστήμιο πατέρα και θα γίνω επιτέλους δασκάλα». Ένα με τον ποταμό τα δάκρυα του άντρα που άργησε να την κάμει και νόμιζε πως είναι στείρος. Τα γέλια τους και τις χαρές αγκάλιασε η ποταμοροή. Τις πήρε μακριά εκεί που ενώνονται τα νερά με λίμνες και θάλασσες μεγάλες, να μάθουν κι άλλοι την χαρά τους.

Στον δεύτερο χρόνο σπουδών ήταν όταν η Αγγελική τους μίλησε για τον Πέτρο. Κάθε Σαββατοκύριακο όταν επέστρεφε το κορίτσι στο πατρικό της, χαμογελούσε και φώτιζε το πρόσωπό της. Ευτυχισμένη γιατί είχε την αγάπη του Πέτρου. Τόσο αφοσιωμένος της ήταν, που πολλές φορές της έλεγε πως δίχως αυτήν η ζωή του νόημα δεν έχει. Κάποια Σάββατα ο Πέτρος δεν άντεχε μακριά από την Αγγελική, «τον άγγελο του» όπως ξεστόμιζε συχνά κι έπαιρνε το αυτοκίνητο να πάει να την βρει. Ίσα να της δώσει ένα λουλούδι και να φύγει. Ίσα να της κλέψει ένα φιλί και μια αγκαλιά. «Τις σπουδές σου να τελειώσεις μόνο Αγγελική μου» έλεγε και ματαξανάλεγε η μάνα της που φοβόταν μήπως από τον έρωτα της, τα παρατήσει όλα η κόρη της.

Την κέρδισε με την αγάπη του κι ακόμη κι αν ήταν λίγο αυστηρός ή ζηλιάρης το παράβλεπε η Αγγελική. Η αγάπη τον έκανε καμιά φορά παράξενο. Σάμπως όλους δεν τους κάνει; «Φοβάμαι μη σε χάσω» δικαιολογούσε τον εαυτό του και η Αγγελική τον συγχωρούσε. Όσπου η κοπέλα άρχισε σιγά σιγά να αλλάζει. Μπόλιασε τον φόβο μέσα της και για να μην τον θυμώνει, αραιώσε τις επισκέψεις στο πατρικό της και στα τηλεφωνήματα των γονιών της δεν καλομιλούσε. Μισόλογα και δικαιολογίες μόναχα ξεφούρνιζε. Όσπου μια Παρασκευή γύρισε στο πατρικό της κι αυτή που κατέβηκε από το λεωφορείο δεν ήταν η Αγγελική. Ένα ελάφι ήταν τρομαγμένο, αδύνατη με βλέμμα θλιμμένο. Στις ερωτήσεις των γονιών της δεν πολυαπαντούσε και μόνο κοντά στον ποταμό, εκεί, στη βοή των νερών του, έβρισκε γαλήνη. Εκεί θυμόταν πως ήταν να'σαι ξέγνοιαστος. Καμωνόταν πως και πάλι ήταν παιδί πετώντας τα βότσαλα όσο πιο μακριά μπορούσε. Άναβε κατά το συνήθειο της τα καντήλια, τα κεριά των φευγάτων ψυχών και κινούσε την κατηφοριά. Είδε κι απόειδε η μάνα της που κουβέντα δεν της πήρε δύο μέρες κι όταν απόμειναν μοναχές άνοιξε την καρδιά της. «Δεν χαμογελάς Αγγελική μου πια, αυτό θέλω μόνο από σένα. Αν δεν είσαι ευτυχισμένη άφησε τον παιδί μου. Εμένα εσύ με νοιάζεις από όλους πιο

πολύ. Σε φέραμε στον κόσμο σε στιγμή ανέλπιστη αφού είχαμε μεγαλώσει πια κι εγώ και ο μπαμπάς σου. Δεν σε χαλαλίζω για κανέναν κορίτσι μου» τα τελευταία λόγια της μάνας της την νύχτα πριν φύγει.

Με έναν αναστεναγμό τους αποχαιρέτησε η μοναχοκόρη τους και την απόφαση της την πήρε το βράδυ που έμοιαζε αξημέρωτο. Όσο κι αν το 'λεγε αγάπη ο Πέτρος, τούτο ήταν φυλακή, αρρώστια ήταν. Μα κείνη ήταν αερικό και τις φυλακές δεν τις μπορούσε. Μεγάλωσε με αγάπη, γέλιο, ξενοιασιά και σαν τα τελευταία δύο χρόνια να'χει λησμονήσει πως γελάνε οι άνθρωποι.

Τα χρόνια πέρασαν μα δεν κουράστηκε η γριά γυναίκα να ανηφορίζει κάθε μέρα τον μικρό της Γολγοθά. Γέμιζε το κουβαδάκι της με νερό του ποταμού και καθάριζε με προσήλωση τις μεγάλες πλάκες μαρμάρου, πότιζε τα λουλούδια και φρόντιζε το χώμα των κεριών. Γέμιζε το καντήλι λάδι κι άναβε το φυτιλάκι που σαν να τα συμφώνησε μαζί της θα έσβηνε την επόμενη μέρα, λίγο πριν τον ερχομό της, πριν καλά καλά προλάβει να κρυώσει η καντήλα. Ολοένα και περιποιούνταν τον διπλό τάφο κι όλο και μονολογούσε η γυναίκα με μάτια θολά από τα αστείρευτα δάκρυα.

«Άκουσα για σένα στις ειδήσεις πάλι κόρη μου. Λέγανε πως ήσουν η ενδέκατη για κείνη την χρονιά. Αριθμός είσαι κόρη μου, για δαύτους, αριθμός. Ένα όνομα γραμμένο στην παγωμένη πλάκα. Το παιδί μου, εσύ κορίτσι μου, εσύ είσαι ενδέκατη. Γυναικοκτονία λένε. Είστε πολλές. Κι εγώ θέλω να ουρλιάξω. Όποτε φεύγει κάποια όπως εσύ, τότε σας θυμούνται. Τότε λένε το όνομά σας. Αυτό έγινες Αγγελική μου, λίγες λέξεις, λίγα δευτερόλεπτα στις ειδήσεις. Το παιδί μου, το σπλάχνο μου, που κουβάλησα εννιά μήνες με πόνους αφόρητους, με αγωνίες πολλές για το αν θα έρθεις στην ζωή γερή, για το αν τα καταφέρω στην γέννα. Εσύ, έμεινες ένα όνομα χαραγμένο σε μάρμαρο κρύο κι ένας αριθμός. Δεν αντέχω να σε σκέφτομαι βαλμένη εκεί κάτω. Εσύ που έτρεχες με βότσαλα στα χέρια, εσύ που τα μαλλιά σου ανέμιζαν με χάρη, εσύ κόρη μου έλιωσες μέσα στο χώμα κι ο δολοφόνος σου σε εφτά χρόνια ήταν έξω. Μετανόησε λέει. Μπορεί και ναι. Ποιος θα σε φέρει πίσω εσένα μάτια μου; Ποια συγγνώμη θα ημερέψει την φουρτούνα που με δέρνει κάθε μέρα; Ποια συγγνώμη θα σβήσει την φωτιά; Το κάρβουνο που καίει την ψυχή μου ποιιά; Σκοτώνει η αγάπη κορίτσι μου; Δεν μπορεί. Καμιά αγάπη δεν σκοτώνει

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

μάτια μου. Χτήμα του σε ήθελε. Εκεί μόναχα υπάρχουνε ιδιοκτήτες. Στους ανθρώπους; Και τώρα κάνει οικογένεια κι εγώ έχασα εξαιτίας του την δική μου. Δυο κηδείες σε μια μέρα λέγαν όλοι. Οι δύο πόνοι; Οι δυο χαμοί; Ποιος άνθρωπος αντέχει; »

Βαριαναστέναξε η γυναίκα κι έβγαλε το φθαρμένο της μαντήλι να σκουπίσει τα πρησμένα, πονεμένα μάτια. Χάιδεψε το μάρμαρο της Αγγελικής και δίπλα του άντρα της που ο πόνος του χαμού της τον πήρε μεμιάς με την αδύναμη καρδιά του να σταματά σαν τους δείκτες ενός χαλασμένου ρολογιού. Πήρε τον κατήφορο μόνη κι έρημη περνώντας από τον ποταμό να ξεπλύνει το πρόσωπό της. Την ανακούφιζε το γλυκό νερό του που ξέπλενε τα αρμυρά της μάτια. Δυο πουλάκια την συνόδευαν κι ολόγυρα πετούσαν τιτιβίζοντας στην γλώσσα των πουλιών. «Αύριο πάλι» τους έλεγε και τους αποχαιρετούσε με την βοή των νερών να συνοδεύει τα βήματα της.

Το Λευκορόζ φόρεμα

Στον γνωστό καφενέ, στο τραπεζάκι με την φρέσκια λεβάντα, δίπλα στο πλατάνι, με την μυρωδιά της θάλασσας να καθαρίζει το νου, κάθισε η Δήμητρα να απολαύσει τον καφέ της. Κάθε μέρα, την ίδια ώρα. Συνήθειο το' χε κι ο καφετζής μαζί με τον σκέτο, διπλό ελληνικό καφέ να ακουμπάει την εφημερίδα της μέρας στο τραπεζάκι της. Ήξερε ότι της άρεσε να διαβάσει λογής πράγματα, νέα, ειδήσεις ανά τον κόσμο, συνταγές.

Αναστέναξε βαθιά στην γλύκα του πρωινού κι ίσιωσε τις πέρλες στο λαιμό της. Τις αγαπούσε τόσο, όπως και το φόρεμα της. Ο παχύς τίτλος της εφημερίδας της τράβηξε την προσοχή. Ρούφηξε μια γουλιά καφέ και σαν το καυτό υγρό ζέστανε το μέσα της, βρήκε την δύναμη να διαβάσει το άρθρο που συνοδεύονταν από αιματοβαμμένες φωτογραφίες.

«Γυναικοκτονίες». Δισέλιδο το άρθρο, πολλά τα ονόματα, πολλές και διαφορετικές γυναίκες, πολλές ημερομηνίες. Την αποκεφάλισε. Την έσφαξε. Την τσιμέντωσε. Την πυροβόλησε. Την βίασε. Την έπνιξε. Την έθαψε. Μια πικράδα κύλησε μέσα της. Νέες, όμορφες, χαρισματικές κι όμως νεκρές από χέρι υποτίθεται αγαπημένο.

Έκλεισε τα μάτια. Αλλιώς την φανταζόταν την αγάπη η Δήμητρα. Αλλιώς την ονειρεύονταν τα βράδια. Αν ποτέ κάποιος την αγαπούσε αληθινά, θα ήθελε ένα μόνο πράγμα. Να την δεχτεί όπως είναι, χωρίς να θελήσει ποτέ να την αλλάξει. Να χαίρεται με την χαρά της, κι η πρόοδος της μην του' ναι κόκκινο πανί. Να μην της στερεί την αναπνοή. Ελεύθερη να αποφασίσει, να δώσει και να δοθεί. Να ανθίζει! Ιδιοκτησίες, ζήλιες, κακομεταχείριση συνώνυμα τα' πανε της αγάπης. Ποιοι να' ναι άραγε οι δολοφόνοι; Όμορφοι δείχνουν κι αυτοί, αρρενωποί, με αγριάδα αρσενικά. Άντρες με παντελόνια. Κάγχασε η Δήμητρα σαν είδε τις φωτογραφίες τους. Σκούπισε απ' το φόρεμα της ένα φυλλαράκι που' πεσε απ' τον πλάτανο. Άντρες με παντελόνια!

Αυτή γεννήθηκε γυναίκα σ' ένα σώμα αντρικό που δεν φόρεσε ποτέ του παντελόνια. Το αγαπημένο της ρούχο ένα λευκορόζ φόρεμα. Άνθρωπο δεν πείραξε, ούτε και ζώο. Στην χλεύη ούτε που απαντά, μόνο χαμογελά πικρά, γιατί οι άνθρωποι κατάντησαν αγρίμια. Κι αν για να' ναι αρσενικό έπρεπε να φέρεται βάνουσα στο

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

ταίρι του, αρκεί να φορούσε παντελόνια, καλύτερα που δεν ένωσε ποτέ της άντρας κι
ας ήτανε το σώμα τέτοιο. Κι αν για να νιώσει γυναίκα έπρεπε να ανεχτεί ένα
αρσενικό να την προσβάλει, να την χειραγωγεί, να την χτυπά, να την ζηλεύει, αρκεί
να' λεγε ότι από αγάπη τα κάνε αυτά, τότε καλύτερα μονάχη. Παντελόνια,
φορέματα, ρούχα απλώς! Τον άνθρωπο όμως τον κάνουνε οι πράξεις!

Βιβλιογραφία – Πηγές

Mary Ellsberg–Lori Heise – 2005, *Έρευνα για την βία κατά των γυναικών*, Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας

Βασίλης Γάτσας, 2006 – *Βία κατά των γυναικών*. Εκδόσεις Καλοκάθη

Walker,E.L.(1997),*Όταν η αγάπη σκοτώνει*.Αθήνα:ΕκδόσειςΦυτράκη

Walker,E.L.(1989),*Ηκακοποιημένηγυναίκα*,Αθήνα:ΕλληνικάΓράμματα.

Αθηνά Φραγκούλη - Παναγιώτα Φίτσιου (2010), *Βία ενάντια στις γυναίκες στον χώρο εργασίας τους*, Εταιρία Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας

Β. Αρτινοπούλου – Θ. Παπαθεοδώρου (2004), *Η σεξουαλική παρενόχληση στους χώρους εργασίας*, Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας.

Β. Αρτινοπούλου – Ι. Φαρσεδάκης (2003), *Ενδοοικογενειακή Βία Κατά των Γυναικών*, Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας.

Ελληνική Αστυνομία – (2021), *Έκθεση για το σοβαρό και Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα*

Ντέλια Όουενς – (2019), *Εκεί που τραγουδάνε οι καραβίδες*. Εκδόσεις Δώμα

Μαλάλα Γιουσαφσάι – (2014) *Με λένε Μαλάλα*, Εκδόσεις Πατάκη

Άρθρα – ηλεκτρονικές πηγές

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%BF%CF%86%CE%AF%CE%B1_%CE%9C%CF%80%CE%B5%CE%BA%CE%B1%CF%84%CF%8E%CF%81%CE%B%CF%85 ανακτήθηκε στις 15/1/2023

M.Worthen,2021, <https://www.biography.com/activist/tarana-burke> - ανακτήθηκε στις 10/1/2023

2021, <https://www.biography.com/filmmaker/harvey-weinstein> ανακτήθηκε στις 10/1/2023

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

https://www.huffingtonpost.gr/entry/trafficking-to-doelemporio-ston-21o-aiona_gr_6044bccac5b6429d0834283d ανακτήθηκε στις 25/1/2023

<https://diotima.org.gr/orologies/#1549451927270-cceac1d1-d922> ανακτήθηκε στις 24/1/2023

<https://www.medical-psychology.gr/lektikh-kakopoihsh-kai-synaisthmatikh-bia-ston-gamo/> ανακτήθηκε την 24/1/2023

<https://www.kethi.gr/nea/i-bia-kata-ton-gynaikon-se-arithmoys-0> ανακτήθηκε την 23/1/2023

<https://womensos.gr/ti-einai-via-kata-ton-gunaikon/> ανακτήθηκε την 10/1/2023

<https://womenaidhalandri.wordpress.com/2014/02/06/182/> ανακτήθηκε την 10/1/2023

<https://www.betterliving.gr/mental/i-thesi-tis-gunaikas-ana-ta-xronia/> ανακτήθηκε την 10/1/2023

<https://www.offlinepost.gr/2022/03/06/h-thesi-tis-gynaikas-apo-tin-archaiotita-mexri-simera/> (ανακτήθηκε την 10/1/2023)

<https://theatrecomments.weebly.com/iotasigmatauomicronrho943alpha--piomicronlambdaiotatauiotasigmamu972sigmaf-write/3911880> ανακτήθηκε την 10/1/2023

<https://diotima.org.gr/anagnorise-ta-simadia-tis-vias-se-mia-schesi/> ανακτήθηκε την 24/1/2023

<https://psychopedia.gr/gynaikes-kai-psychologiki-kakopoiisi/> ανακτήθηκε την 24/1/2023

<https://www.kepea.gr/aarticle.php?id=2079#> ανακτήθηκε στις 24/1/2023

RaechalShewfelt, 2017 <https://www.yahoo.com/entertainment/remembering-patricia-douglas-first-woman-call-hollywood-sexual-assault-231037036.html> ανακτήθηκε στις 5/12/2022

D.Stenn,2003-

<https://www.vanityfair.com/news/2003/04/mgm200304?fbclid=IwAR1QHWKaXi9O>

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

[YE8JQ8L0qKKqEX0gi07nZbUvgaIUGzhZknxTSjv6qMPbmQ0](#) ανακτήθηκε
5/12/2022

NadjaSajej - <https://www.theguardian.com/culture/2017/dec/01/alyssa-milano-mee-too-sexual-harassment-abuse> ανακτήθηκε στις 11/1/2023

<https://www.lifo.gr/san-simera/gnorizete-poia-itan-i-proti-hora-poy-edose-dikaioma-psifoy-stis-gynaikes>

<https://www.iefimerida.gr/ellada/grammi-sos-15900-dehtike-10324-kliseis>

<https://diotima.org.gr/metoo-kai-i-oratotita-ton-feministikon-agonon-2-chronia-meta/>

A.Tikkanen, Anita Hill, *Encyclopaedia Britannica*,
<https://www.britannica.com/biography/Clarence-Thomas> ανακτήθηκε στις 10/1/2023

<https://time.com/time-person-of-the-year-2017-silence-breakers/?xid=homepage>
ανακτήθηκε στις 26/1/2023

<https://www.maxmag.gr/politismos/istoria/i-thesi-tis-gynaikas/> ανακτήθηκε στις
10/1/2023

<https://thalpos.org.gr/el/nea-typos/nea-arthra/istoriki-anadromi-tis-gynaikas>
ανακτήθηκε στις 5/1/2023

<https://womenaidhalandri.wordpress.com/2014/02/06/182/> ανακτήθηκε 5/1/2023

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%98%CE%AC%CE%BD%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%9C%CE%AC%CF%87%CF%83%CE%B1_%CE%91%CE%BC%CE%AF%CE%BD%CE%B9 ανακτήθηκε στις
26/1/2023

<https://www.tenasynseola.gr/i-gynaika-sti-syghroni-koinwnia/> ανακτήθηκε στις
26/1/2023

https://www.efsyn.gr/politiki/234143_poia-einai-i-syghroni-gynaika-stin-ellada-toy-2020 ανακτήθηκε στις 15/1/2023

Η γυναικεία κακοποίηση στην σύγχρονη λογοτεχνία

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A6%CE%B5%CE%BC%CE%B9%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82> ανακτήθηκε στις 1/2/2023